

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 NİSAN 2010

Bütün Dünya

192297

SAYI: 2010 /04

FİYATI: 4 TL

2000

Öğrencisi Haberal, Hocası Doğramacı'yı Anlatıyor:

"Bizler Onun Hacettepe'sinde Yetiştik"

Turhan Selçuk,
Omuzlar Üstünde
Basın Tarihindeki
Yerine Götürüldü

Cengiz Özakıncı Her Dönem
Geçerli Bir Sözü Açıklıyor:

**"Bu Da Geçer
Ya Hu"**

Kurtuluşumuz ve
kuruluşumuzun mimarı

**TBMM'nin
90. Yıldönümü**

Tanımak İsteyeceğiniz
Bir "Başsavcı"

**Mustafa N.
Okçuoğlu**

70 Yıl Önceki Aydınlığımızın
Özlenen Meşaleleri

**Köy
Enstitüleri**

**HABERAL NEREDE
BİZ ORADAYIZ**

Başkent Üniversitesi İstanbul Hastanesi “Türkiye’nin 1 Numaralı Hastanesi”

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından yayınlanan “Özel Hastaneler ile Vakıf Üniversite Hastanelerinin Puanlandırılması Hakkındaki Yönerge” hükümleri uyarınca Türkiye çapında yapılan değerlendirme sonucunda, Başkent Üniversitesi İstanbul Hastanesi, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile sözleşmeli özel hastaneler ve vakıf üniversite hastaneleri arasında en yüksek puanı alarak, “Türkiye’deki 1 numaralı hastane” seçilmiştir.

Başkent Üniversitesi İstanbul Hastanesi’ni ülkemize kazandıran Başkent Üniversitesi Kurucu ve Onursal Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal başta olmak üzere, bu başarıya

ulaşılmasında emeği geçen tüm yönetici, doktor, hemşire ve yardımcı çalışanlarımızı, böylesi üstün bir düzeyde gerçekleştirdikleri görev bilinci ve sorumlulukları nedeniyle içtenlikle kutlar, kendilerine olan güven duygumuzu bu başarılarıyla bir kez daha pekiştirdikleri için herbirine ayrı ayrı teşekkürlerimizi bildiririz.

*Başkent Üniversitesi
İstanbul Hastanesi
Yönetimi*

**BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL HASTANESİ**
www.baskent-ist.edu.tr

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI
1 NİSAN 2010
Bütün Dünya
2000

**Başkent Üniversitesi
Adına Sahibi:**

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

**Yayın Genel Yönetmeni
Yardımcısı:**
Mehmet Muhsinoğlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gülçin Orkut

Görsel Yönetmen:
Turgut Keskin

Teknik Yapım Yönetmeni:
Faruk Güney

İşletme Genel Yönetmeni:
Sina Şen

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Redaksiyon:
Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:
Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından 1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinde basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (Anısal Başkan)
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkiricioğlu,
Necmi Tanyolaç, Kaya Karan, Alaettin Giray,
Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu, Ahmet Aydede,
Manuel Bilos, Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:

Yücel Aksoy, Nuray Bartoschek, Cahit Batum,
Prof. Dr. Yüksel Bozer, Haluk Cansın,
Ali Murat Erkorkmaz, Konur Ertop,
Gürbüz Evren, Metin Gören, İlyas Halil,
Pelin Hazar, Muzaffer İzgü, Özüm Larçın,
Mehmet Muhsinoğlu, Filiz Leloğlu Oskay,
Cengiz Önal, Cengiz Özakıncı, Saniye Özden,
Bekir Özgen, Yaşar Öztürk, Erdoğan Sakman,
Songül Saydam, İzlen Şen, İzmir Tolga,
Engin Ünsal, Mehmet Ünver, Dr. Mehmet Uhri,
Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)
Faks: (0312) 234 12 16

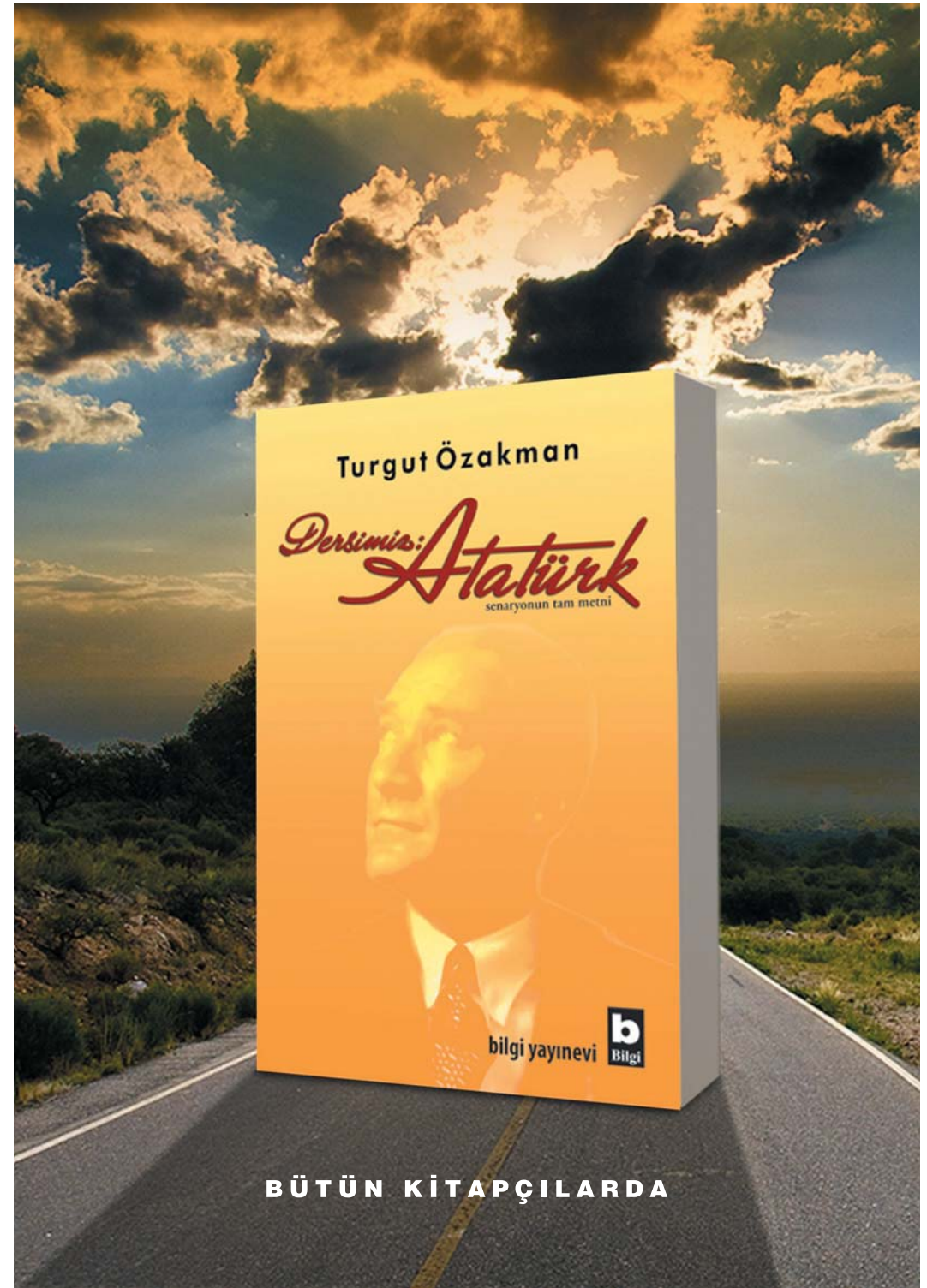
İletişim Adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

Abone Hizmetleri:
(0212) 314 08 88

Dağıtım: Yaysat
Renk Ayırımı: Mat Yapım
Basım Tarihi: 23 / 03 / 2010

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya

2000

YIL:13 SAYI: 143

İÇİNDEKİLER

**6 Bir Güzel İnsan
Simgesi Doğramacı...**
Mete Akyol

**13 Yazım
Karmaşası**
Orhan Velidedeoğlu

**17 Bizler Doğramacının
Hacettepesinde
Doğduk**
Prof. Dr. Mehmet Haberal

29 Turhan Selçuk'u Kaybettik
Gülçin Orkut

31 O Babıalının Onuruydu

33 Tuncay Özkan'dan Mektup Var

34 Tutanak Edeyatı
Orhan Tahsin

39 Tıp Bayramı ve Haberal
Gönül Saray

**41 Örnek Alınması Gereken Bir
Cumhuriyet Başsavcısı**
Arif Çavdar

**46 Mustafa Kemal Havza'ya
Üzgün Geldi, Mutlu Ayrıldı**
Cengiz Önal

51 Hakimiyeti Milliye Yazıları

55 Benim Atatürk'üm
Dr. Beşir Doster

59 Köy Enstitüleri
B.D. Yazı İşleri Bölümü

64 Hasan Ali Yücel'den Mektup
B.D. Yazı İşleri Bölümü

**66 Okumak Dünyaya
Açılan Pencere**
Bekir Özgen

73 Bu Da Geçer Yahu
Cengiz Özakıncı

93 Fakir Baykurt
Konur Ertop

100 23 Nisan 1920
Prof. Dr. Ahmet Mumcu

**107 Meclis-i Kebir mi Olsun
Yoksa Kurultay mı?**
Prof. Dr. İhsan Güneş

**111 Ermeni Tasarılarının
Kaynağı ABD Kongresi**
Gürbüz Evren

118 Martin Luther King
Mehmet Muhsinoğlu

**126 Ünlü Sporcuların
Gizli Güçleri**
Metin Gören

130 Kurtlar Uluyordu
Muzaffer İzgü

135 Gel Zaman Gitme Zaman
Ali Murat Erkokmaz

**142 Yoksa Sizin Hala Bir
Tarlınız Yok mu?**
Nuray Bartoschek

145 Abaç ve Pamuk Prenses
İlyas Halil

8 Sizden Bize Mektuplar

11 İlk Dersimiz Türkçe

38 Fırçalayarak

110 Bilginizi Denetleyin

117 Sudoku

**125 Tıp Dünyasından
Kısa Kısa**

148 Poldi

149 Çözümler Sayfası

150 Anne ve Babalardan

152 Kareler ve Rakamlar

153 Mantık bilmececi

154 Satranç

156 Bulmaca

158 Ayın Kitapları

160 Bir fotoğraf, Bin sözcük

**21 25 Şubat 2010
Perşembe Sabahı 10 Dahı
Yaşamını Yitirdi.**
Talat S. Halman

**27 Bir Doğramacı
Vardı.**
Yılmaz Tunçkol

Bütün Dünya 'DAN SİZE

Mete Akyol

Bir "Güzel İnsan Simgesi" Doğramacı...

Diş görünümü ve iç donanımı nedeniyle Konyalılar arasında bir anda "Uzay istasyonu" adıyla anılmaya başlayan Başkent Üniversitesi Konya Hastanesi, yalnızca çağdaş bir tıp merkezi olarak değil, çağdaş bir mimarlık ve mühendislik eseri olarak da Konyalılar tarafından takdirle karşılanmıştır.

Güçlkle ve baston yardımıyla yürüyebiliyor olmasına karşın Prof. Dr. İhsan Doğramacı, o gün Konya'ya gelmiş ve hastanenin açılış törenine katılmıştı.

Prof. Doğramacı'nın o gün Konya'da, o törende bulunmasının nedeni, yeni bir hastanenin açılışını izlemek değil, "evladı" olarak bağrına bastığı, öğrencisi olarak başının üstünde taşıdığı Prof. Dr. Mehmet Haberal'in, bu ülkeye yaptığı bir hizmete daha tanık olmaktı.

"Tarifsiz mutluluklar içinde" töreni izleyen Prof. Doğramacı'ya bir ara hastane binasını göstererek sordum:

"Şu an sizi Sayın Haberal'in bu eserinin varlığı mı, yoksa sizin eseriniz Haberal'in varlığı mı daha çok mutlu ediyor, Hocam?" dedim.

Bu soruyu yalnızca kakhaha atarak yanıtlayan Prof. Doğramacı'ya bu kez, "Yaşamında en büyük eserinin ne olduğunu" sordum.

Prof. Doğramacı, bu sorumu duraksamadan yanıtladı:

"En büyük eserim elbette Mehmet Haberal'dir" dedi.

Onun bu sözü üzerine "Söz uçar, yazı kalır" atasözünü anımsattım ve "Bu yargısını yazıyla belirtmesini" istedim.

Prof. Dr. İhsan Doğramacı,

*En büyük hizmetiniz nedir? Sorusuna
Cevabım:
"Mehmet Haberal'in yetişmesine ve
önünün açılmasına olan katkım"dır"
diyebilirim. İhsan Doğramacı
Konya 06.06.2003*

kendisine uzattığım not defterimi açtı ve bir süre duraksadı:

"İnsanlar için eser sözü kullanılmaz, değil mi?" diye sorduktan sonra da, bu sorusuna yanıt beklemeden not defterime bu görüşünü şöyle yazdı:

"En büyük hizmetiniz nedir?"

sorusuna cevabım:

Mehmet Haberal'in yetişmesine ve önünün açılmasına olan katkım"dır" diyebilirim.

*İhsan Doğramacı
Konya, 06. 06. 2003*

Sayın Doğramacı aynı gün törende, Konya Selçuk Üniversitesi'nde görev yapan bir "eski Hacettepe" profesörle konuşurken ondan güzel bir haber duydu: "Bir de çocuk kreşi açtık, Sayın Hocam..."

Prof. Doğramacı bu haberi duyunca cebinden çek defterini çıkardı, bir rakam yazıp, imzaladı, ve

"eski Hacettepe" profesöre verdi.

"Bu parayla kreşin ufak tefek eksikliklerini giderirsiniz" dedi.

"Eski Hacettepe"nin gözleri iri iri açıldı: "Yüz bin dolar yazmışsınız Sayın Hocam" dedi. "Bu çok büyük para... Bize çok fazla..."

Hocaların hocası, eski öğrencisinin daha fazla konuşmasına izin vermedi.

"Önce ufak tefek eksikliklerinizi giderirsiniz, daha sonra da ihtiyaç duydukça kalanından kullanırsınız" dedi ve konuyu orada kapattı, Ankara'da yeniden açtı.

"Çocuklar müzikle de yetiştirilmelidir" dedi ve Selçuk Üniversitesi kreşine önce bir piyano armağan etti, bir hafta sonra da bir piyano öğretmeni atadı.

Prof. Dr. İhsan Doğramacı şimdi yalnızca bir "anı" değil, bir "güzel insan simgesi"dir de, kendisini tanıyabilenlerin yüreklerinde... •

SİZDEN BİZE MEKTUPLAR BİZDEN SİZE YANITLAR

Bütün Dünya, Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel,
A Blok, Kat:3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216 456 2729

Sevgili Hocam,
Size Finlandiya'dan yazıyorum. Kurmuş olduğunuz üniversite sayesinde, buralara geldim. Avrupa'nın en iyi üniversitelerinden biri olan, Tampere Teknoloji Üniversitesi'nde yüksek lisans yapma hakkını kazandım. Fark ettim ki, üniversitemiz dünya standartlarında. Sayenizde, burada, dünyanın tüm ülkelerinden gelen insanlar arasında, Türkiye'yi gururla temsil ediyorum. Bu mektubu yazmayı da, size vefa borcu olarak gördüm.

Başkent Üniversitesi, Biyomedikal Mühendisliği bölümünü bitirdim. Biyomedikal Mühendisliği tüm dünyada çok önemli bir alan olarak bilinir. Fakat bu alanın önemi, Türkiye'de pek fark edilmemiştir. İlk olarak fark eden üniversitenin, bizim üniversitemiz olması da sizin ne kadar ileri görüşlü, geleceği gören ve dünyayı takip eden bir aydın olduğunuzun kanıtıdır. Evet, yine sayenizde bu ayrıcalıklı bölümü okuma fırsatı elde ettim.

Yüksek lisansa başladığım andan itibaren, lisans eğitimimizin ne kadar donanımlı olduğunu her geçen gün daha da net hissediyorum. Hocam, biz gerçekten çok iyi yetişmişiz. Üni-

versitemiz bize sadece bilgi yüklememiş, aynı zamanda özgüven, mücadele, vizyon da katmış. Bilgiye nasıl ulaşacağımızı, yaşatarak öğretmiş.

Hocam, sizin gibi yüz binlerce mezun vermiş bir üniversite kurucusuna, Türkiye Cumhuriyeti aydınına gösterilen bu acımasız muamele üzerine, Türk gençliği adına özür diliyorum. Siz bu durumu hak etmiyorsunuz. Sizi dışarıda bekleyen, ülkemizi dünyada temsile hazır milyonlarca öğrenci var. Hepimiz, ülkemizi daha iyi konumda temsil etmek için, dışarıda sizin önderliğinizi bekliyoruz.

Saygılarımla,

Gözde Ünal,

Helsinki, Finlandiya

...

Başkent Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın tutuklanarak bir yıla yakın bir süre yargıç karşısına çıkarılmadan, sorgusuz sualsiz içeride tutulmasının hesabını ilerde kimler verecek bilemem... Fakat hiçbir suçum yokken diyemeyeceğim, suçluluğumun farkında olmayan bir aydın olarak, bu konuda Fransa'da ben sorguya çekildim. Paris'te uçaktan indikten sonra pasaport kontrolümü yapan polis,

benim de bir öğretim üyesi olduğumu görünce, "Profesör Haberal'ı neden yargıç karşısına çıkarmadan bir yıldır tutuklu buldurdüğümü" sordu.

Ben de bu "iş"i yapanın ben olmadığı söyledim. Fakat o polis bana, yaşadığım sürece beynimden çıkmayacak olan şu dersi verdi:

"Siz de bir profesörsünüz ama benim gözümde görevinizi yapmayan bir profesörsünüz. Eğer siz de üzerinize düşen görevi yapmış olsaydınız, siz de Profesör Haberal gibi tutuklu olurdunuz. Ayrıca, onun bir an önce yargıç karşısına çıkarılması için ülkenizde bir mücadele vermiyorsanız, bir görevinizi daha yapmıyorsunuz demektir. Paris'e üniversitede ders mi vermeye geldiniz, yoksa bir kongrede konuşma yapmaya mı geldiniz bilemem ama, memleketinizde görevinizi yapmadığınızı biliyorum."

Değerli Bütün Dünya yöneticileri,

Utancımдан, mektubumun altına adımı yazamıyorum. Akademik ünvanım "Profesör Dr." ama, isterseniz adımı, aşağıya yazacağım gibi kullanınız.

**Görevini yapmayan Profesör,
Paris, Fransa**

...

Bir aydan fazla bir zamandan beri gazetelerde, Sayın Prof. Mehmet Haberal'ın ifadesinin telekonferans yoluyla alınacağını okuyorum.

Madem böyle bir yol var, bu yol bugüne kadar neden kullanılmadı? Şimdi ise, hem böyle bir imkan var deniliyor, hem de yok şu daireye yazılacak, yok bu daireden görüş alınacak gibi ne anlama geldiğini anlamadığımız haberlerle karşılaşıyoruz.

Dünyanın öbür tarafından telekonferansla yapılırken, bizim ülkemizde teknoloji, iki şehir arasında böyle bir görüşme yapılmasını sağlamaya yetmiyor mu?

Gazetelerde bunu kimse yazmıyor. Bari size yazalım da, ilgililere bir duyuralım.

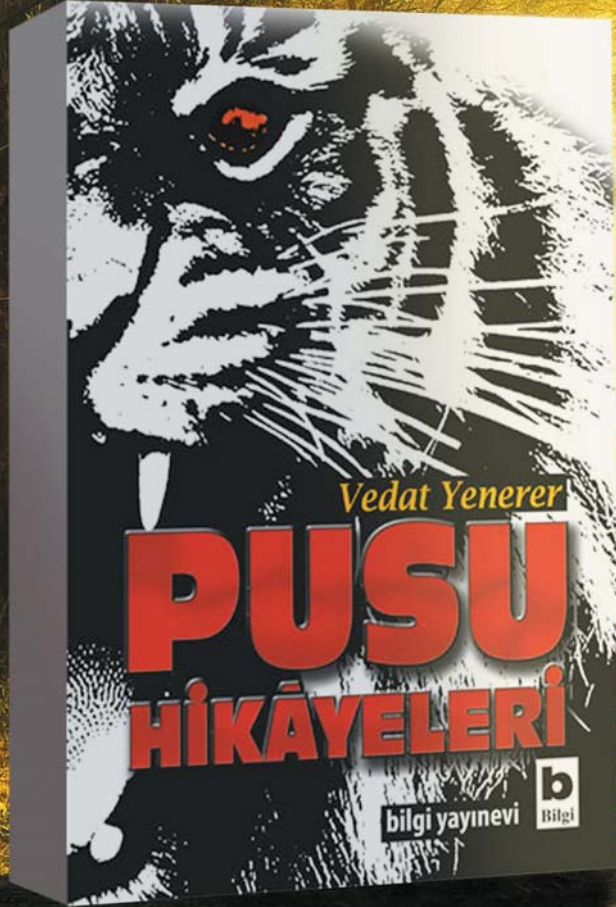
**Ayşe Gürçelik,
Adapazarı**

...

Sayın Bütün Dünya Yöneticileri,
Evde eşim ve üç çocuğumuzla birlikte on yıldır her ay Bütün Dünya'mızı sırayla okuyoruz. Çocuklarımız bu arada Bütün Dünya'yla büyüdüler. Onlar büyürken bile, şimdi bile Bütün Dünya'nın sayfalarını birlikte çeviriyoruz ve "Acaba birbirimizden utanacağımız bir yazıyla veya fotoğrafla karşılaşır mıyız?" gibi bir endişe duymuyoruz.

Ailemizin bir ferdi gibi bizle bütünleşen böyle bir dergi çıkardığınızı için size kucaklar ve gönüllü şükranlar sunarız.

Saygılarımızla,
**Nuri Çağlar, Emekli Albay,
Trabzon**

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Hazırlayan: SANİYE ÖZDEN

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

- 1 **Aforizma (Fr.)**
a-İçbükey
b-Yanardöner
c-Küçük bölme
d-Ünlü söz, özdeyiş
- 2 **Balotaj (Fr.)**
a-Tuvalet kabı
b-Seçimin yenilenmesi
c-İlaç miktarı
d-Zerdeçal
- 3 **Dang (İsp.)**
a-Ateşli, salgın bir hastalık
b-Dansa gidilen yer
c-Kabın ağırlığı
d-Bir tür fiç
- 4 **Çerez (Yun.)**
a-Bilgisayar devresi
b-Flüorışı özelliği
c-Yemek öncesi yiyecek
d-İkili bileşik
- 5 **Aforoz (Yun.)**
a-Değerli taş
b-Kiliseden kovma
c-Can çekişme
d-Jelatin türü
- 6 **Balsam (Fr.)**
a-Yaşam öyküsü
b-Kalıtımsal öge
c-Sıvı ölçücü
d-Reçine
- 7 **Vual (Fr.)**
a-İpek tül
b-Çürük yumurta
c-Yerbetimci
d-Yerli
- 8 **Ünite (Fr.)**
a-Spor terimi
b-Yurtsever
c-Birlik, birim
d-Bir içecek
- 9 **Afrodizyak (Fr.)**
a-Müzikli eğlence
b-Cinsel duyum kamçıl原因
c-Çapa
d-Şeker hastalığı
- 10 **Uvertür (Fr.)**
a-Poker deyimi
b-Kuzukulağı
c-Toprak boya
d-Dalgalı saç
- 11 **Takograf (Fr.)**
a-Taktik ustası
b-Bir araba türü
c-Hız kaydedici
d-İrakgörür
- 12 **Şalter (Alm.)**
a-Telli mantar düzeni
b-Yük gemisi
c-Işıklı tabela
d-Çevirgeç
- 13 **Aftos (Yun.)**
a-Sevgili, oynaş
b-Spor dalı
c-Düzem
d-Tel sicim
- 14 **Safir (Fr.)**
a-Ruhsal acı çektiren
b-Gökyakut
c-Köy evi
d-Poğaç
- 15 **Dara (İta.)**
a-Bir bitki
b-Böcekçil bir kuş
c-Kara derili
d-Kabın ağırlığı

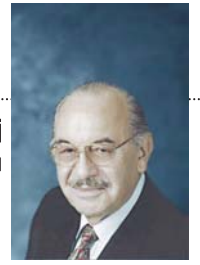
(Fr.) Fransızca, (İsp.) İspanyolca, (Yun.) Yunanca, (Alm.) Almanca, (İta.) İtalyanca

Yanıtlar:
149. sayfa

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

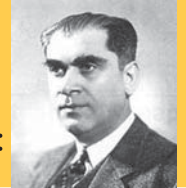
TÜRK DİLİ
Orhan Velidedeoğlu

Yazım Karmaşası

Tarih, 7 Temmuz 1941: Türk Dil Kurumu'nca oluşturulan Yüksek Gramer Komisyonu, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde toplanır.

Milli Eğitim Bakanı ve Türk Dil Kurumu Başkanı Hasan Âli Yücel, yaptığı açış konuşmasının bir yerinde şöyle der:

Hasan Âli Yücel

İmlâ meselesi için bilhassa öğretmen arkadaşlar mevcut teşevvüşten [*karmaşadan*] şikâyet etmektedirler. Bunlar diyorlar ki: Gazeteler başka türlü yazar, biz elimizdeki esaslara göre başka türlü yazarsınız. Vekillik neşriyatı [*Bakanlık yayını*] dışındaki-lerde başka türlü imlâ tatbik edilir.

Binaenaleyh talebe, bize bunların hangisi doğrudur diye sormaktadır. Onun için bir imlâ inzibatına [*disiplinine*] ihtiyaç vardır.

“Bugünkü ve yarınki tedris ve ter-

biye mesuliyetini [*öğretim ve eğitim sorumluluğunu*] üzerine almış olanlar için bu, ciddi önemli bir davadır.”

Başkanıyla aynı düşüncede olan Kurum da bu isteğe uyarak Türk Dili yazımının durumunu bir daha gözden geçirir ve ilk basımı 1928 yılında yapılan “İmlâ Lûgatı”nın ikinci basımını o yıl “İmlâ Kılavuzu” adıyla yayımlar.

Atatürk'ün kurduduğu Türk Dil Kurumu'nun 1980'lere kadar yaptığı çalışmalarla bu yazım karmaşası büyük ölçüde giderilmişken 1983'te Dev-

let Başkanı Kenan Evren'in, Kurum'u, Başbakanlığa bağlı bir büro durumuna getirmesiyle sorun eskisinden daha büyük boyutlara ulaşır.

Bir deyiş vardır: “İnsanları yaklaştıran duygular, uzaklaştıran fikirlerdir.”

Ya, kurumlar arasında hem duygu, hem düşün karşıtlığı varsa?..

İşte o zaman ortaya, kördüğüm olmuş bugünkü yazım karmaşası çıkar.

“Atatürk'ün Türk Dil Kurumu”nun süreği (devamı) olarak kurulan Dil Derneği'nin altıncı bilimsel kurultayı, “Yazım ve Sorunları” konusunu tartışmak üzere, Kültür Bakanlığı'nın da desteğiyle, 18-19 Aralık 1999 günlerinde, Milli Kütüphane konferans salonunda toplanmıştı.

Üçüncü oturumda “Yuvarlak Masa Tartışması”na katılan önemli yazarlarımızdan bazıları “yazarlar özgürdür, yazım kurallarına bağlı kalamazlar” görüşünü savunmaları üzerine söz alarak:

“Bir ‘anayasa’ kavramı vardır ki, yasa yapıcılarını bağlar: Yasalar Anayasa’ya aykırı olamaz! Dilimizin anayasası da yazım kılavuzlarıdır; yazarları bağlar. Dili ve yazım kurallarını işleyip geliştirmesi, onları belirginleştirmesi gereken kişiler yazarlardır. Yazarlar, yazım kılavuzundaki kuralları hiçe sayarak her biri kendine özgü değişik kurallar uygularsa dildeki kar-

“Dilimizin anayasası, yazım kılavuzudur.”

maşayı köruklemiş olurlar” demiştim.

Kurultayın ikinci günü kapanış konuşmasını yapan Prof. Dr. Şerafettin Turan (Atatürk'ün kurduğu TDK'nin Milli Güvenlik Konseyince kapatılmasından önceki son Başkanı) konuşmasının bir bölümünde bu konuya da değinerek şöyle demişti:

“ (...) Ülkemizde şu anda 38 tane tarih bölümü, 50 kadar da Türk dili ve edebiyatı bölümü var. Türk dili ve edebiyatı bölümlerinden yetişen gençlerin her birinin yazım ve noktalama karşılaştığı sayısız sorunları var. Bu bakımdan, okul kitaplarındaki yanlışları yazara mal etmek doğru olmaz.

Çünkü belirli, oturmuş yazım kurallarıyla oynama, kimi bilim adamlarınca ya da öğretmenlerce hep yapılıyor. (...)

“1981’de Türk Dil Kurumu’nda yeni baskı hazırlıkları yapılırken [Prof. Dr.] Hasan Eren’in,

Prof. Dr. Şerafettin Turan

Yazım Kılavuzu üzerine altı sayfalık bir raporu vardı. Yazım kurallarında kimi değişiklikler içeren bu öneriler Kurum Yönetimince geri çevrildi. Ardından 1983 Ekiminde Türk Dil Kurumu yasa ile kapatılıp yeniden kurulunca Hasan Eren’de kurum başkanı oldu ve o eski önerilerini, Yazım Kılavuzu’nun adını da ‘İmlâ Kılavuzu’na çevirerek hemen uygulamaya koydu. Biz, altı ay sonra [Millî Eğitim Bakanı] Köksal Toptan’a gittik. Yazım kurallarının durumunu açıkladık. Bu değişikliklerin yazımda ve söyleyişte kargaşaya yol açabileceğini dile getirdik.

“Yazım kurallarımızın yanlış kullanıldığı yayınlar genellikle gazeteler.”

“Bunun hemen ardından Millî Eğitim Bakanlığı dört ciltlik “Türkçe Sözlük”ü yayımladı. Bunun da içinde ‘yazım kuralları’na yer verilmiş. Burada da değişik kurallar göze çarpıyordu ve yazımda birlik arayan bizler, üçüncü yazım kurallarıyla karşılaşlıyorduk. (...)

“Burada bir de sanatçı ve yazarların, noktalama imlerini ve yazım ku-

rallarını uygulamada kimi kuralları sürekli göz ardı etme özgürlüklerinden söz edeyim.

Yazar ve sanatçılara yazım konusunda sağlanan özgürlük bilim adamlarına tanınmaktadır. Eğer bilim adamlarının yazım kurallarına uymaları isteniliyorsa aynı istek yazar ve sanatçılar için de geçerlidir. Yazar ve sanatçılara bu denli özgürlük tanırsanız, bunun katılımcı demokrasiyi yozlaştırma anlamına gelebileceğini düşünüyorum.

“Türkçe sevgisi de üzerinde durulacak konulardan birisidir. (...) Demek ki, bunca Türk dili ve edebiyatı bölümünden yetişen öğretmenlerimiz toplumumuza Türkçe sevgisini verme konusunda yeterli değildir.”

Yazım kurallarımızın umursanmadığı ya da yanlış kullanıldığı yayınlar genellikle gazeteler. Bir aydır değişik gazeteleri tarıyorum; en az yazım yanlış, en eski gazetemiz Cumhuriyet’te; en çok gazetemiz Haber Türk’te. Bu çok iddialı gazetede birkaçı dışında, yazım kurallarına uymayan, bazı sözcükleri yanlış yazan, tümce kuruluşlarına önem vermeyen köşe ve haber yazarları var.

Yanlış kullanımda başa güreşen sözcük **yayınlama**; bütün köşe yazılarında ve haberlerde kullanılan sözcük

yayın... Sayın yazarların dilimizde **yayımlama** diye de bir sözcük olduğunu bilmemesi olanaksız. **Yayım** yerine **yayın** sözcüğünü kullanma zorunluluğu bu gazetenin bir **yayın politikası** mıdır acaba?..

Türkçede genel olarak “-im” ekiyle türetilen sözcükler bir eylemi, “-in” ile türetilenler ise o eylem sonucu elde edilen ürünü, nesneyi belirler.

Yayın ve **yayım** sözcükleri de aynı kuralla türetilmişlerdir:

Yayım (neşir), “yay” kökünden yayma eylemi;

Yayın (neşriyat), yayma eylemi sonunda elde edilen şey, ürün.

Bu sözcüklerin benimsenmiş tanımları şöyle: **Yayım** a.

1. Kitap, gazete, dergi gibi **okunacak nesnelere** basılıp dağıtılma işi.

2. Radyo ya da televizyonda bir haberin, programın, sunuşun **dinleyiciye / izleyiciye** iletilmesi (iş). Haber, müzik, açıkoturum yayımı...

Yayımlamak (-i)

1. Kitap, gazete, dergi gibi okunacak nesnelere basmak ve dağıtmak; yayın biçiminde ortaya koymak.

2. Bir konuyu, haberi, röportajı vb. kitap, gazete, dergi aracılığıyla okuyucuya iletmek.

3. Radyo ya da televizyondan, dinlenecek/görülecek şeyleri sunmak, duyurmak, yaymak.

Yayın a

1. Basılıp satışa çıkarılan kitap,

gazete, dergi gibi okunacak nesnelere.

2. Radyo ve televizyonlardan dinleyiciye / izleyiciye iletilmek için düzenlenen programlar...

Yayın sözcüğü addır ve sözlüklerde **yayımlamak** diye eylem bildiren bir sözcük yoktur.

Olayı “basın” yönünden örneklersek: Gazete, dergi, kitap... Hepsi birer “yayın”dır.

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür yayını olan Bütün Dünya dergisi, görünümüyle çekici, içeriğiyle doyurucu bir **yayımdır**.

Benim Türk diline ilişkin yazılarım da bu dergide **yayımlanır**.

2 Mart 2010 Salı günü Kanal B televizyonunda “Dil Yarası” programı yöneticisi Rejisör Murat Atak, derslerine girdiği üniversite öğrencilerinden çoğunun noktalı virgülün (;) kullanımını bilmediğini söylüyordu. Programa katılan iki doçent bu bilgisizliği daha da ileri götüren görüşlerde bulundular ve söz gazetelerin köşe yazarlarına dayandı...

Noktalı virgülü bilmeyen iki noktayı, üç noktayı, tek/çift tırnağı, yay ve köşeli ayraç nasıl bilsin! Bunları bilmeyen yazarlardan da **yayım-yayın** ayrımını yapmaları beklenebilir mi?

Not: Mayıs 2010 sayımızda çift tırnak (“...”) ve köşeli ayraç ([...]) imlerinin kullanımına ilişkin yazım kurallarına değineceğim. •

orhanvelidedeoglu@butundunya.com.tr

Öğrencisi Prof. Dr. Mehmet Haberal,
Hocası Prof. Dr. İhsan Doğramacı'yı Anlatıyor:

Bizler, Doğramacı'nın Hacettepe'sinde Doğduk!

Doğramacı'nun Son Doğum Yıldönümünde: (3 Nisan 2009)

Prof. Dr. İhsan Doğramacı, son doğum yıldönümünde aile bireyleri ve yakınlarının bir bölümüyle... Fotoğrafın solundaki Prof. Dr. Mehmet Haberal, on gün sonra tutuklanmış ve Prof. Doğramacı'yla son kez, "tutuklu olarak bulundurulduğu" Kardiyoloji Enstitüsü Hastanesi'nde, kendisini tekerlekli sandalyeyle gelerek ziyaret ettiğinde görüşebilmişti. >>

Türkiye'nin Cumhuriyet tarihi, sağlık alanında olağanüstü hızla bir değişim dönemidir. Bu olağanüstü değişimi, "odun ateşinin ışığından lazer ışığına" deyiimiyle tanımlamak yerindedir.

Cumhuriyet tarihimiz, insanlığın geçirdiği çağları kısa zaman içinde yaşayarak gelişen bu süreçte, tarih yapan büyük enerjiler, öncü isimler ve sıradışı karakterler ortaya çıkarmıştı. Sayın İhsan Doğramacı işte bunlardandır. Türkiye'de sağlığın "yeniçağ"ını başlatan, bunun için gözle görülür ilk atılımı ve büyük bir zihniyet devrimini gerçekleştiren kişidir Prof. Dr. İhsan Doğramacı.

Sayın Doğramacı'nın hekimliğinin ilk yıllarında çocuk ölümlerini önlemek için başlattığı çalışma, çok geçmeden örnek nitelikteki kurumlarla taçlanmıştı. Ama Sayın Doğramacı'nın asıl fetihçi karakteri, Hacettepe Üniversitesi'ni kurmasıyla belirmiştir. Hacettepe Üniversitesi'nin öncü rolünün özeti, ülkemizde modern tıbbın gerektirdiği yetişkin insan ve tıbbi donanımın alt yapısını hazırlamasıdır.

Bu özet, ülkemiz için sağlıkta bir zihniyet devriminin de özetidir. Üstelik sözde değil eylemde, hayal edilende

Türkiye'de sağlığın "yeniçağ"ını başlatan, bunun için gözle görülür ilk atılımı ve büyük bir zihniyet devrimini gerçekleştiren kişidir Prof. Dr. İhsan Doğramacı.

Bu zihniyetin hastane ve hizmet anlayışı, hekime güven dönemini başlatmıştır. Yepyeni bir dönemdir bu ve bu dönemde Türkiye'de hekimin ayaklarını basacağı, sağlam bir zemin oluşmuştur İhsan Doğramacı.

değil yapılanda somutlaşan bir zihniyet devrimidir bu. Bu zihniyetin hastane ve hizmet anlayışı hekime güven dönemini başlatmıştır. Yepyeni bir dönemdir bu ve bu dönemde Türkiye'de hekimin ayaklarını basacağı, sağlam bir zemin oluşmuştur.

Sayın Doğramacı'nın başlattığı "yeniçağ", sağlığın teknolojiyle buluşması dönemidir aynı zamanda. Bu dönemden sonra ülkemizin büyük kentlerinde ve üniversitelerinde dünya standartlarına ulaşan çalışmalar yapılabilir olmuştur.

Çağdaş dünyanın sağlık alanında hangi ileri hamlesi varsa, bunun ülkemizdeki öncü uygulamasında Sayın Doğramacı'nın katkısı vardır. Bunlardan biri de organ naklidir. Bu konudaki katkılarını asla unutamam. Hacettepe Üniversitesi'nde 1973'te cerrahi ihtisasımı tamamlamamla birlikte, dünyaca ünlü cerrah Dr. Thomas E.

Starzl ile çalışma olanağı bulabilmişim. ABD'de 2,5 yıl yanık tedavisi ve transplantasyon alanında çalıştıktan sonra, bilgilerimi ülkemde uygulama heyecanımla döndüm. Ama, beni bekleyen koşullar umut kırıcıydı. İşte o zaman, Sayın Prof. Dr. Mithat Çoruh'la birlikte konuyu Sayın Doğramacı'ya götürüp yardım istediğimizde, büyük bir cesaretleendirme ve cömertlikle karşılaştık. Transplantasyonun yapılabilmesi için acil gereksinimlerin karşılanması yönünde talimat verip derhal başlamamı istedi ve "Seni çocuk nefrolojisine konsültant olarak atıyorum" dedi. Bu görüşme, ülkemizde 28 yıl önce transplantasyon akımının ilk adımı, çarkın dönmesinin başlangıcı olmuştur. Bugün ülkemiz transplantasyon alanında dünyanın öncü ülkeleri arasında yer alıyorsa, bunda Sayın Doğramacı ile görüştüğüm o anın rolünü asla unutamam.

Çağdaş dünyanın sağlık alanında hangi ileri hamlesi varsa, bunun ülkemizdeki öncü uygulamasında Sayın Doğramacı'nın katkısı vardır. Bunlardan biri de organ naklidir. Bu konudaki katkılarını asla unutamam...

“Dünyada uygarlığın ulaştığı doruk ne ise, ülkem o düzeye layıktır. Bunu gerçekleştirmek için bir girişimde bulunulmamışsa bu görev bana düşüyor.

O halde çalışmaya başlamalıyım!” diye düşünen yurtseverlerdendir o... İşte bu girişimci ruh, yetenekle, arzuyla ve ibadet duygusuyla çalışmakla birleştiğinde, ortaya çıkan karakterin adıdır İhsan Doğramacı.

Sayın Doğramacı'nın ülkemize katkısı yalnızca sağlıkla da sınırlı değildir. O, aynı zamanda yüksek öğretim sistemimizde de çağdaşlaşmanın gerektirdiği yapıyı kurmuş ve yerleştirmiştir. Ayrıca, yüksek öğretime büyük bir kalite ve atılım kazandıran vakıf üniversitelerinin fikir babası ve öncüsü de Sayın Doğramacı'dır. Vakıf üniversitelerinin diğer çağdaş ülkelerde olduğu gibi, işlevini ve önemini anlayıp ülkemizde anayasal bir kurum olarak yükseköğretime katılmasının önünü açmıştır.

Dünyada uygarlığın ulaştığı doruk

ne ise, ülkem o düzeye layıktır. Bunu gerçekleştirmek için bir girişimde bulunulmamışsa bu görev bana düşüyor. O halde çalışmaya başlamalıyım!” diye düşünen yurtseverlerdendir o. İşte bu girişimci ruh, yetenekle, arzıyla ve ibadet duygusuyla çalışmakla birleştiğinde, ortaya çıkan karakterin adıdır İhsan Doğramacı. Bu karakter, hiçbir çaresizliği bahane etmedi; imkânsızlığı mucize bekleyerek değil, çalışarak imkâna dönüştürdü.

Sayın Doğramacı, bir hekim, bir öğretim üyesi ve asıl örnek bir yurttaş olarak unutulmaz eserleriyle ülkemizin tarihine adını yazdırmayı başarmış bir büyük karakterdir. Onun rolü şu sözle daha kestirmeden anlatılabilir:

Bizler Doğramacı'nın Hacettepe'sinde doğduk!

Onunla aynı ülkenin yurttaşı olmak, aynı meslekten olmak ve dahası dost olmak, benim için yeri doldurulmaz bir mutluluk ve yaşam kaynağıdır. •

“25 Şubat 2010 Perşembe Sabahı 10 Dahı Yaşamını Yitirdi”

...Ve
Bilkent Üniversitesi
Öğretim Üyesi
Talat S. Halman
Prof. Doğramacı'nın
Katafalkı Başında
10 Dahiyi Açıkladı:

25 Şubat 2010 Perşembe sabahı 10 dâhi birden sonsuzluğa göç etti.

O 10 dâhinin adı, İhsan Doğramacı idi.

Birinci Dâhi:

Pediatrinin Piri idi.

Bazı bilimler tek bir bilginin adıyla özdeştir. Ülkemizde pediatri ile

Doğramacı eş anlamlıdır. Tüm bir alanı yeni baştan yarattı bizde Hocabey.

İkinci Dâhi:

Dillere destan bir çocuk doktoru.

On yıllarca sayısız yavruya baktı, tedavi etti, hayata kavuşturdu. Ve ülkede, tüm dünyada durup dinlenmek bilmez çabalarla çocuk sağlığına hiz-

met etti. Türkiye’de 1950’de doğan her bin çocuğun 300’ü bir yaşına varmadan ölüyordu. 2010’da bu sayı 20’ye düşmüş olacak. Bu başarıda İhsan Doğramacı’nın payı muazzam olmuştur.

O gönlü yüce insan biliyordu ki “Uygar toplum, çocuk sevgisiyle doğar ve yaşar.” Onun için ülkemizde “Çocuk Cumhuriyeti” yaratmaya adanmıştı kendisini. Çocuk Cumhuriyeti payidar olacaktır. Çocukların Türkiye’de mutlu yarınlar yaşayacak.

Üçüncü Dâhi:

Tıp Eğitimi’nde Devrimci.

Yarım yüzyıl önce kurduğu Hacettepe Hastanesi ve Üniversitesi ile Doğramacı, Türkiyemizde tıbbi ihya etti, geleceğe taşıdı, dünya için imrenilecek bir model yaptı onu. 1967’de İngiliz Kraliyet Tıp Eğitimi Komisyonu’nun Başkanı, Londra Üniversitesi’nin Vice-Chancellor’u Sir Brian Windeyer diyordu ki: “İngiltere’de uygulamak istediğimiz eğitim sistemi, Hacettepe’dekinin aynı olacaktır.”

Bugün, ülkemizde tıp eğitimi en yüksek uluslararası düzeydeyse bunun öncülüğünü İhsan Doğramacı yapmıştı.

Bir Hollanda gazetesi şöyle yazdı. “Biz, iktisat profesörümüz Jan Tinbergen’i Türk ekonomisini düzeltmesi için Türkiye’ye gönderdik. Onlar bizim tıp eğitimimizi düzeltmemiz için bize İhsan Doğramacı’yı gönderdi.”

Dördüncü Dâhi:

Üniversite Yaratıcısı.

Kendi kaynaklarıyla iki örnek üniversite yaratmayı başarmak başka kimseye nasib olmuş mudur? Hacettepe’den sonra Bilkent’i Türkiye’ye armağan etti. Güçlü bir vizyonla: “Bir bilimsel mükemmellik merkezi olsun diye.” Anadolu’da birçok yeni üniversite ve tıp fakültesi kurulmasını sağladı. Vehbi Koç ve Sakıp Sabancı gibi iki dostuna yıllarca dil dökerek ikna etti her ikisini. Sonuç: İşte Koç Üniversitesi, işte Sabancı Üniversitesi.

Ama Doğramacı, kendi üniversitesine kendi adını koymamıştı, Bilkent adını seçmişti. Şimdi, 25 yıl sonra, onun hatırasına İhsan Doğramacı Üniversitesi doğuyor.

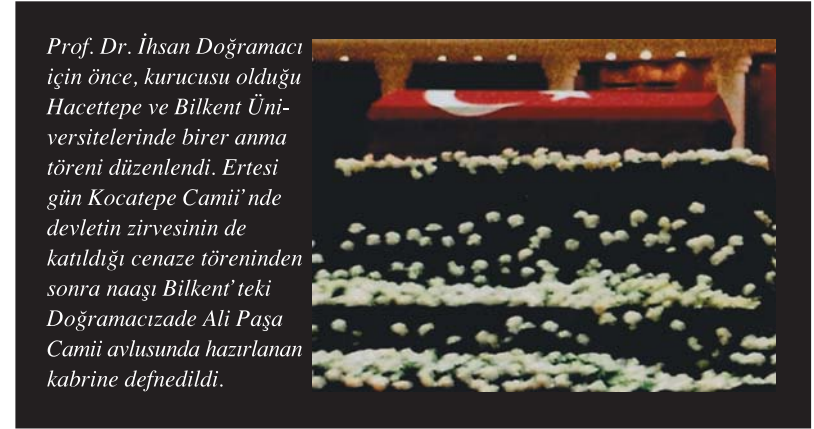
O YÖK’ü kurmadan önce, Türkiye’de 19 üniversite vardı. 30 yıl sonra 140 üniversitemiz var, altı yedi tanesi dünya çapında. 1980’de yüksek öğretim yaşındaki 4 milyon gencimizden sadece yüzde 6,3’ü üniversiteye gidiyordu, şimdi o yaştakilerin yüzde 38’i üniversitede, bilimsel yayınlarda dünyada 44’üncü sıradaydık, bugün 19’uncuyuz.

Doğramacı, ilkokullar, liseler, uluslararası okullar, özel laboratuvar liseleri kurdu ve Bilkent Erzurum’u.

Beşinci Dâhi:

İş Stihirbazıydı.

Azimle, hayal gücüyle, uygulama hünerleriyle Doğramacı, sağlık ve eği-

Prof. Dr. İhsan Doğramacı için önce, kurucusu olduğu Hacettepe ve Bilkent Üniversitelerinde birer anma töreni düzenlendi. Ertesi gün Kocatepe Camii’nde devletin zirvesinin de katıldığı cenaze töreninden sonra naaşı Bilkent’teki Doğramacızade Ali Paşa Camii avlusunda hazırlanan kabrine defnedildi.

tim hizmetlerinin finansmanını sağlamak ve sağlaştırmak için ticaret ve sanayi kurumlarını yoktan var etti. Bu hekim, bu bilgin, bu eğitim önderi, bu sağlık havarisi, şirketler kurdu (60’tan fazla), iş alanları geliştirdi, TEPE Holding’i yarattı, hepsinin kârını hayır ve eğitim işlerine aktardı.

Vehbi Koç’un gözü korkmuştu âdeta: “Doğramacı iyi ki sağlığa, eğitime merak sarmış da, bize rakip olmamış,” demişti, “rakibimiz olsaydı hâlimiz harap olurdu.”

Altıncı Dâhi:

Bir Hayirseverlik Anıtydı.

Muhtaç kişilere, yararlı kurumlara, güçlü ideallere maddi manevi desteğini onun kadar cömertçe sağlayarak, ulusuna ve dünyaya yardım etmiş şahsiyet pek az olmuştur. Varlığının tümünü ülkemizin bilim, sağlık ve eğitim alanında ilerlemesi amacıyla vakfetti.

11 tane büyük vakıf kurdu. Bunların en yenisi, doğum yeri olan Erbil içindir. Kuzey Irakta yıllar boyunca düzinelerle Türk okulu açan Doğramacı’nın oradaki yeni yüksek öğretim kurumu, son haftalarda öğretim vermeye başladı.

Doğramacı’nın vakıflarının bazıları ulusal, bazıları uluslararası. Çocuklar için, sağlık için, eğitim için, barış için. Bir Hizmet Anıtydı Doğramacı. Memleketine, dünyaya, milletine, insanlığa hizmet. Siyasal iktidarda gözü yoktu.

“Benim iki mesleğim var” diyordu. “Biri sağlık, biri eğitim. Ben hep bu ikisine hizmette bulunacağım.” Herhalde bizde ve tüm dünyada Doğramacı tek kişidir ki kendisine değişik dönemlerde Dışişleri Bakanlığı, Başbakanlık, Cumhurbaşkanlığı önerildiği (hatta kabul etmesi için baskı da yapıldığı) halde her birini kesin olarak reddetmiş olsun.

Yedinci Dâhi:***Bir Dünya Şahsiyeti.***

31 yaşında Dünya Sağlık Örgütü'nün Anayasasını T.C. adına imzalayan doktor-UNICEF'in on yıllarca Yönetim Kurulu Üyesi, iki dönem başkanı, âdeta UNICEF'in sembolü, ta kendisi; Dünya Sağlık Örgütü Yönetim Kurulu Üyesi, Uluslararası Pediatri Kurumu'nun, Uluslararası Çocuk Merkezi'nin, Uluslararası Yüksek Öğretim Konferansı'nın on yıllarca başkanı... 15 ülkeden onursal doktora, beş kıtada bilim akademisi ve derneklerinin onursal üyesi, 16 ülkeden devlet nişanları ve madalyaları...

Uluslararası barış uğrunda çalışacak Parliament of Cultures -Kültürler Meclisi'ni de kurdu -Ürdünlü Prens Hassan bin Talal ile birlikte.

Onun kadar dünya barışına kendini adanmış ve görkemli hizmetler yapmış olan insanımız pek azdır.

Türkiyemiz, Doğramacı'ya en büyük ödülleri verdi. Dünya da bildi onun olağanüstü değerlerini.

BM eski Genel Sekreteri Kofi Annan dedi ki: "Prof. Doğramacı, Birleşmiş Milletlerin her ülkede bulmayı dilediği örnek bir dünya vatandaşıdır."

Rahmetli Doğramacı, her idealinde üstün başarı kazanmış ender şahsiyetlerden biriydi. Herhalde, tüm Türkler arasında onun kadar uluslararası ödül ve armağan, nişan ve armağan hiç kimse almamıştı.

Nobel Barış Armağanı İhsan Doğ-

ramacı'nın doğal hakkıydı. Ne yazık ki gerçekleşmedi bu. Nobel için kayıptır bu. Doğramacı'ya ödül, Nobel için bir onur olurdu.

Sekizinci Dâhi:***Bir Müzik ve Sanat Perisiydi.***

Bilkent Senfoni Orkestrası onun görkemli eserlerinden biridir. Düzenlediği yurt dışı etkinliklerde de dinletiler olurdu. Konutundaki ziyafetlerde, özel resitaller, oda müziği ve küçük orkestra konserleri eksik olmazdı. Ve müze olarak tasarlanan o güzel konutta, Picasso'lar, Miro'lar, Türk sanatlarının nefis örnekleri var.

Doğramacı, bir maestro idi, müziği ve sanatları her vesile ile ihya etmeye gayret eden, gerçek bir sanat hâmi-si.

Edebiyat, özellikle şiir merakı da güçlüydü. İyi bildiği dillerde, ezbere şiirler okurdu. Kendisi de şiirler yazmıştı - Erbil'e hasret şiiri çok güzeldir.

Bilkent Türk Edebiyatı Bölümü'nün ilk yıllarında, bazı derslerimize, özellikle Divan şiiri derslerimize girer, öğrencilerle yan yana oturur not alır, soru sorar, düşüncelerini söyler, Fuzulî'den şiir okurdu. Öğrencilerimiz büyülenirlerdi. Baki'nin Kanuni için Farsça mersiyesini (ağıtım) ezbere, gür bir sesle okurdu.

Dokuzuncu Dâhi:***"Örnek Kent" Mimariydi.***

İhsan Doğramacı Türkiye için bir

"örnek kent" yarattı. Otuz yıl önce dağ başı olan yerde onun vizyonuyla dört başı mamur bir kent doğdu. Bilkent, tertemiz, düzenli, güvenli, kullanışlı, ferah, rahat bir uygarlık ocağı. Doğramacı kent mimarı olarak da anılacak.

Onuncu Dâhi:***"Örnek Aile Babası"***

Onun kadar çalışan, kuran, yaratan insanların hayatı öyle doludur, öyle yorucudur ki bazılarının ailesi olmaz bile, bazıları çoluk çocuğunu ihmal eder. Doğramacı, bu bakımdan da müstesna bir dâhiydi. Kendini topluma ve insanlığa hasrettiği gibi, Ailesine de adadı. Hayat Arkadaşı Melekler Meleği, üstün insan Ayser Hanımefendi... Kızı Şermin Hanımefendi, Büyük oğlu Bilkent'in harika Rektörü Prof. Dr. Ali Doğramacı, Küçük oğlu Paris'te okul kurup yöneten Osman Doğramacı, Kız kardeşleri Prof. Emel Doğramacı ve Fahriye Doğramacı, her biri mükemmel birer insan olan torunları, değerli torun çocukları.

Muhteşem bir Aile.

Doğramacı Ailesinin derin yası, bizlerin de, kurduğu üniversitelerin, desteklediği kuruluşların, Türkiye'deki hayranlarının dünyanın dört bucağındaki dostlarının, çocukların ve gençlerin, değerbilir insanların matemidir.

Ve yarın Hocabey, babası merhum Doğramacızade Ali Paşa adına yaptır-

dığı, tüm insanlara açık o hümanist, modern Camide ebedî istirahat yerini alacak.

Bir çınar devrildi derler. İhsan Doğramacı, bir ormandı. Orman devrilmez. Hem, o cennetteki efsanevi tûba ağacı gibiydi. Kur'an-ı Kerim'deki o ihtişamlı ağacın gür dalları her eve girer, güzelim çiçekleri vardır, olgun meyveleri. Ondadır her türlü çiçek, her türlü meyve - Tûba bereket getirir, lezzet getirir. Cennet ağacıdır o. Aydınlığın güzelliklerin, iyiliklerin cömert simgesi. İhsan Doğramacı, tûba ağaçlarının ormanıydı.

Bazı dâhiler, rüzgar gibi, eser gider. Bazı dâhiler, eser bırakarak yaşar.

25 Şubat sabahı, 10 dâhi birden öldü.

Her birinin adı, İhsan Doğramacı. Her birinden ölümsüz eserler kaldı. 10 dâhinin gönlünde çocuklar, aklında gençler, rûhunda barış dünyası vardı.

Ne mutlu cennete ki, İhsan Doğramacı adlı 10 dâhi oraya yeni eserler, yeni güzellikler, iyilikler armağan edecektir.

Talât S. Halman

Prof. Dr. İhsan Doğramacı'ya Verilen Nişanlar, Ödüller ve Fahri Doktoralar***Nişanlar:***

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Üstün Madalyası /Azerbaycan Haydar Aliyev Madalyası /Azerbaycan İstiklal Nişanı

(First rank order) / İran Ho-mayoun Madalyası / Gran Cruz Placa de Plata de la Orden Heráldica de Cristóbal Colón (Dominik Cumhuriyeti) / Gran Oficial, Orden del Mérito de Duarte, Sánchez y Mella (Dominik Cumhuriyeti) / First Rank Commander of the Order of the Lion of Finland (Finlandiya) / First Rank Commander of the Order of Merit of Poland (Polonya) / St. Mary Yurdu Madalyası (Estonia) / Officier de la Légion d'Honneur (Fransa).

Ödüller: TÜBİTAK Hizmet Ödülü (1978) / Leon Bernard Vakfı Ödülü (WHO, 1981) / Christopherson Ödülü (Amerikan Pediatri Akademisi, 1986), Maurice Pate Ödülü (UNICEF, 1995) / Devlet Madalyası (Romanya, 1997) / “Herkes İçin Sağlık” Altın Madalyası (WHO, 1997) / Avrupa Konseyi “Barış, Adalet ve Tolerans Ödülü (1988) / Sağlık ve Eğitim Ödülü (1999) / Dışişleri Bakanlığı Üstün Hizmet Ödülü (Türkiye, 2000) / Sevda-Cenap And Müzik Vakfı Onur Ödülü Altın Madalyası (2005).

Üniversitelerden Verilen Fahri Doktoralar: Glasgow Üniversitesi (İskoçya)- Nice Üniversitesi (Fransa), Nebraska

Üniversitesi (ABD) / Bağdat Üniversitesi (Irak) / Goayaquil Üniversitesi (Ekvator), Ain Shams Üniversitesi (Mısır) / Helsinki Üniversitesi (Finlandiya), Soka Üniversitesi (Japonya) / Devlet Tıp Üniversitesi (Azerbaycan) / De Montfort Üniversitesi (İngiltere) / Jamia Millia Islamia Üniversitesi (Hindistan) / University of Rome “La Sapienza” (İtalya) / Doğu Akdeniz Üniversitesi (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti) ile Anadolu Üniversitesi / Boğaziçi Üniversitesi / İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi dahil 11 Türk üniversitesi. •

Yılmaz Tunçkol'un
03-03-2010 Tarihli
Bizim Gazete'de
Yayınlanan Yazısı

Bir Doğramacı Vardı

Türk tıp dünyasının tartışmasız en ulu çınarlarından biriydi Prof. Dr. İhsan Doğramacı. 95 yıllık yaşamına, akıl almaz başarılar sığdırmayı başarmıştı. Geride bıraktığı eserler, bunun en büyük kanıtıdır. Yalnızca Hacettepe ve Bilkent üniversiteleri bile onun başarılarına en iyi iki örnektir. Bunları sayısız diğerleri izledi. Eğer beş yıl daha yaşasaydı ve yüz yaşını tamamlasaydı, inanıyorum ki o inanılmaz eserlerine yenilerini de katacaktı.

Halen Ergenekon Davası nedeniyle cezaevinde yatan Başkent Üniversitesi Kurucu Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın demir parmaklıların gerisinden gazetelere yolladığı çok anlamlı başsağlığı ilânı bile, onun değerini açıkça gösteriyor. Şöyle diyor Haberal bu ilânında: “Ülkemizde Hacettepe Üniversitesi'ni kurarak tıp ve sağlık alanında eski çağı kapatıp yeni çağı açan, ülkemizde ve Ortadoğu'da organ naklinin

başlayıp gelişmesinin önünü açan, Bilkent Üniversitesi'nin kurucusu ve Başkent Üniversitesi'nin isim babası hocam Prof. Dr. İhsan Doğramacı'nın aramızdan ayrılmasının derin üzüntüsünü yaşıyorum.”

İşte bu duygulu ilânın sahibi Haberal, tıpkı babasının cenazesine katılmasına izin vermedikleri gibi, kendisi için babasından sonra değer verdiği bu ikinci kişinin son yolculuğunda da bulunamadı. Üst üste ikinci büyük acıyı yaşamak zorunda bırakıldı. YÖK'ün de kurucusu olan Doğramacı, ayrıca Bilkent Holding çatısı altına çok sayıda kuruluşu sığdırmayı başarmıştı. Tepe İnşaat, Tepe Emlâk, Tepe Prefabrik, Tepe Betopan, Tepe Savunma, Meteksan Matbaa, Meteksan Savunma, Bilenerji, Bilintur, Bilsigorta, Tepe Mobilya, Tepe Home, Dilek İnşaat, Sports International ve Cyberpark, bu kuruluşlar arasında yer alıyordu.

Doğramacı, Hacettepe Üniversitesi

si'ni kurma tasarısını kafasında olgunlaştırdığı sıralarda sık sık Amerika'ya gidiyor, oradaki başarılı Türk doktorlarını araştırıyor, onlarla görüşmeler yapıyor, düşüncelerini onlara aktarıyordu. Nitekim Türkiye'ye dönüşünde önce Hacettepe Tıp Fakültesi'ni kurarak ilk adımı attı ve tek tek görüştüğü o genç Türk doktorlarını Türkiye'ye getirip onlara fakültede görev verdi. İşte bu hastane kısa zamanda adını böyle duyurdu ve zamanla büyüyerek Hacettepe Üniversitesi haline geldi.

Çocuk hekimliğinde bir otorite olan Doğramacı ile ilk tanışmam, 1960'lı yıllarda Ankara'da görev yaptığım dönemde, kızımın hastalığı nedeniyle oldu. Kızımı kısa zamanda sağlığına kavuştururken, çocuklara sıcak yaklaşımı ve nezaketiyle kalbimizi fethetmişti. O sıralarda, Malik Yolaç'ın Akşam Gazetesi'nde Ankara Temsilcisi olarak çalışıyordum.

Daha sonra Hürriyet Gazetesi Ankara Bürosu'nda muhabirlik yaparken Hacettepe Hastanesi ile ilgili haberler yazdım ve Amerika'dan getirilen o gencecik Türk doktorları ile yakından tanıştım. Onlardan biri de günümüzün ünlü kalp cerrahı Prof. Dr. Aydın Aytacı'tır. O sıralarda doçentti. Onun açık kalp ameliyatlarına girdin. Oğlumun 1970'li yıllarda İstanbul Florence Nightingale Hastanesi'ndeki by-pass ameliyatını da Prof. Dr. Aytacı yaptı ve dört damarını değiştirdi.

Doğramacı'ya büyük minnet borçlarım vardır ki yaşamım boyunca unutamam.

Babamın beyin ameliyatı için Hacettepe Hastanesi'ne başvurmuştuk. Bize özel oda açtılar ve ameliyata aldılar. Ancak beyini açtılar ve kapattılar. Zira bir tümör beyni iyice sarmıştı ve iş işten geçmişti. Nitekim üç gün sonra da onu yitirdik. Yatırıldığı özel odanın ameliyatın o dönemde gelirimi çok aşan bedelini ödeyemeyecek durumdaydım. Oldukça yüksek olan hastanenin faturasını ödemediğim için cenazeyi bize teslim etmiyorlardı. Bunu öğrenen Doğramacı araya girdi ve tek kuruş ödememize izin vermedi. Biz de böylece, babamı son yolculuğuna uğurlama olanağı bulduk.

Doğramacı'nın en büyük eserlerinden biri de "Annenin Kitabı"dır. Ankara'da 1971 yılında yayınlanan bu kitap, Türkiye'de satış ve baskı rekorları kırmıştır. Benim kuşağımın pek çok annesinde bu kitap vardır ve çocuğunu yetiştirirken en büyük yardımcısı bu kitap olmuştur. 338 sayfalık bu kitap hâlâ satılıyor ve anneler için hâlâ en değerli başvuru kaynağı oluyor.

O artık aramızda değil, ama o büyük insanın adı, geride bıraktığı unutulmaz eserleri ile sonsuza kadar yaşayacak. Hele üniversitenin adının başına, Senato'nun aldığı karar gereğince İhsan Doğramacı adı eklenince... •

Yazan: GÜLÇİN ORKUT

Türkiye, uluslararası değerdeki bir sanatçısını, Turhan Selçuk'u kaybetti

"Abdulcanbaz" karakterinin yaratıcısı, Cumhuriyet gazetesi çizeri Turhan Selçuk, karın atar damarının yırtılması sonucu yaşamını yitirdi.

Cumhuriyet'te "Söz Çizginin" köşesinde okurlarıyla buluşan Abdulcanbaz' karakterinin yaratıcısı, çizerlerin duayeni Turhan Selçuk, Cumhuriyet Gazetesi İmtiyaz sahibi ve başyazarı İlhan Selçuk'un ağabeyiydi.

Turhan Selçuk'un naşı, toprağa verildiği Hacı Bektaş'a götürülmeden önce Cumhuriyet gazetesi binasının önüne getirildi. Çok sayıda dostu, sevenleri, meslekdaşları ve okurlarının katıldığı bir törenle anılan Turhan Selçuk buradan, toprağa verildiği Hacı Bektaş ilçesine uğurlandı.

Turhan Selçuk şimdi Hacı Bektaş'ta, ölümün yokedemediği insanlık tarihinin büyükleriyle birlikte yaşıyor sonsuzluğunu...

Turhan Selçuk'ın Kısa Yaşam Öyküsü.

Türk mizahının önde gelen isimlerinden, duayen çizer Turhan Selçuk

1922'de Milas'ta doğmuştu. İlk karikatürlerini Adana'daki ortaöğrenimi sırasında bu ilin Türk Sözü gazetesinde ve İstanbul'da Kırmızı Beyaz ve Şut spor dergilerinde yayımlandı (1941). 1943'te Akbaba mizah dergisi kadrosuna girdi, 1948'de Tasvir'de karikatürcü ve ressam olarak çalıştı; Refik Halit Karay'ın çıkardığı Aydede'nin baş çizeri oldu. Kardeşi İlhan Selçuk'la birlikte 41 Buçuk (1952), Dolmuş (1956) mizah dergilerini çıkardı.

Yeni İstanbul gazetesindeki yazılarında "grafik mizah"ın karikatürün evrensel anlatımı olduğunu savundu; çalışmalarını bu yönde sürdürmeye başladı.

Yeni İstanbul, Yeni Gazete, Akşam, Milliyet, Cumhuriyet gazetelerinde ve

Akis, Yön, Devrim, Toplum, vb. dergi-lerde çizdi. 1957'de

Milliyet'te çizmeye başladığı Abdülcanbaz dizisi büyük ilgi gördü; tiyatroya ve sinemaya uyarlandı. 1969'da iki arkadaşıyla Karikatürcüler Derneği'ni kuran Turhan Selçuk 1973'te Sanatçılar Birliği tarafından "Halkın Sanatçısı", 1983'te Gazeteciler Cemiyeti tarafından "Yılın Karikatürcüsü" seçildi. 1997 yılında da "Cumhurbaşkanlığı Büyük Sanat Ödülü"nü alan Selçuk'un, 1992 yılında

hazırladığı "İnsan Hakları" konulu sergisi Avrupa Konseyinin önerisiyle ilk kez Strasbourg'da açıldı ve 1997'ye kadar Avrupa'nın çeşitli kentlerinde ve Güney Afrika'da izlenime sunuldu.

"Barış ve Kitap" konulu karikatürü 1992'de Avrupa Konseyi'nin başlattığı kitap okuma kampanyası boyunca bütün afiş ve dokümanlarda logo olarak kullanıldı. Sanatçı çalışmalarını Turhan Selçuk Karikatür Albümü

(1954), 140 Karikatür (1959), Turhan 62 (1962), Hiye-roglif (1964), Hal ve Gidiş Sıfır (1969) Söz Çizginin (1979) adlı albümlerinde topladı. Türkiye ve Avrupa'da bir çok müzede karikatürleri sergilendi.

1992'de onüçüncü kişisel sergisiyle 50. sanat yılını kutladı. "İnsan Hakları" adını taşıyan bir karikatür sergisi, Avrupa'nın birçok büyük kentinde açıldı.

Ulusal ve uluslararası pek çok ödülün sahibi olan Turhan Selçuk'un yapıtları ABD, Kanada, İtalya, Bulgaristan, İsviçre ve Polonya'da karikatür müzelerine alındı. 1992'de Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin Onursal Bilim Doktoru, 1997 yılında da Anadolu Üniversitesi Fahri Doktora unvanına layık görüldü. Milliyet gazetesinin ardından Cumhuriyet gazetesinde çizen Turhan Selçuk 88 yaşındaydı. •

Yazarlar Turhan Selçuk'u Anlatıyor: O Babiâli'nin Onuruydu

"Babiâli ulu çınarını, Türkiye ise onurlu bir karikatürcüsünü, derin bir düşünürünü yitirdi. Acımız çok çok büyük.

Turhan Ağabey'in yeri kolay kolay doldurulamaz.

O, her karikatüründe bir makale yazardı.

Üç-beş çizgiyle yarattığı karikatürleri insanları saatlerce düşündürdü.

Tertemiz kalpli, hoşgörülü, sevecen bir insandı."

Tufan Türenç, Hürriyet

Turhan Selçuk'u Çizgileriyle Anmak

"Hangi birini anlatmam?

"Özgürlük Heykeli'nin tacına takılıp kalan barış güvercininin çaresizliğini mi?

Bir araya geldiklerinde koca bir balığa dönüşen ve büyük balığı yutan küçük balıkların gücünü mü?

Balkabağı tarlasında yeşeren ge-

ricilerin 'balkabağı kavuğu'nu mu? Ultra modern gökdelenlerin tepesinde biten camileri mi?

Yüzüne pancur çekilmiş, sırtına hurafe -mavi boncuk- iştirilmiş kara çarşafli kadınları mı?

Yerlileri ateşte pişiren, yamyamlaşan uygarlığı mı?

Turhan Selçuk'u tarife hacet yok. Ama karikatürlerinden bir kesiti toplu halde gördü gününzde işte böyle tokat yemiş, cin çarpmış gibi oluyorsunuz. Her biri bir köşe yazısı, her biri sanat eseri! Tartışma götürmez bir fikir ve çizgi hâkimiyeti, ustalık, özgünlük, oturmuşluk, netlik ve berraklık...

Turhan Selçuk, karikatüristlere özgü bu olağanüstü "sentez yeteneğinin" de en önde giden ustalarındandı..."

Nilgün Cerrahoğlu, Cumhuriyet

Bir Efsanenin Ölümü..

"Türk basın tarihinde bir devrin adıydı o.. Onlar.. Bir devrim yapan takımın

efsane adamları..

Başlarında Abdi İpekçi.. O Milliyet.. O günlerin Milliyet'i.. Bana sorarsanız, Türk Basın Tarihinin çıkmış en güzel gazetesi..

Karikatürün gazetenin ana unsurlarından biri olduğunu, karikatüristin "Gazeteci" olduğunun farkına varan gazeteydi.

Turhan, müthiş bir çizgi üstadıydı. Cetvelle çizilmiş tipler yaratırdı. Ama düz çizgileri öyle yaratıcı kullanırdı ki, iki çizgi ile İsmet Paşayı, üç çizgiyle Demirel'i görür tanırdınız..

Sabah gazetede odamın kapısından girdim. Yasemin televizyonu açmış.. Ekranda kocaman bir Son Dakika..

"Turhan Selçuk öldü.."

Bir devre, basının bir şanlı devrine imza atanlar birer birer ölüyor..

Bir devir, bir daha gelmemek üzere kapanıyor..

Başın sağ olsun İlhan Ağabey.. Başın sağ olsun Türkiye.."

Hıncal Uluç, Sabah

Kimi insan vardır çok zekidir.

Müthiş bir gözlem gücü vardır.

Çevresini çok iyi algılar.

Hiçbir ayrıntıyı kaçırmaz. Ama ayrıntılarda da kaybolmaz.

Temel ilişkileri, makro dinamikleri görür.

Hem analitik hem sentetik bir mantığı vardır.

Kimi insan vardır çalışkandır:

Kendini işine, sanatına adamıştır. Sürekli çalışır. Sürekli üretir. Üretmek, onun için yaşamın anlamıdır.

Kimi insan vardır sosyalisttir:

Sosyalizmi özümsemiştir. Onu bir baskı aracı olarak değil, insanı özgürleştirici bir sistem olarak görür.

İnsanlığın kurtuluşunu, sistem değişikliğinde, fırsat eşitliğinde, gelir ve hak adaletinde arar.

Kimi insan vardır Atatürkçüdür: Atatürkçülüğü özümsemiştir. Onu bir baskı aracı olarak değil, insanı özgürleştirici bir sistem olarak görür.

Türkiye'nin kurtuluşunu bağımsızlıkta, özgürlükte, laiklikte, demokraside, fırsat eşitliğinde, sosyal devlette, hukuk devletinde arar.

Kimi insan vardır karikatüristtir: Sanatın karikatür dalında çalışan bir sanatçı ve düşün insanıdır.

Duygularını ve düşüncelerini çizgiyle ifade etmeyi seçmiştir.

Kimi zaman sadece çizgilerle, kimi zaman çizgileri destekleyen sözcüklerle birlikte anlatır meramını.

Turhan Selçuk yukardaki insanların hepsidir. Hayranları çoktu. Tanıyan herkes onu insan olarak da çok sevdi. Büyük bir sanatçıydı.

Kardeşi İlhan Selçuk'un doğum gününde aramızdan ayrıldı.

Emre Kongar, Cumhuriyet

Tam 19 aydan bu yana Ergenekon sanığı olarak Silivri cezaevinde yatmakta olan dostumuz ve gazeteci arkadaşımız Tuncay Özkan, kendinin de, bizim de dostumuz ve gazeteci arkadaşımız, Emin Çölaşan'a 7 mart 2010 tarihinde bir mektup gönderdi.

"İçeride haksız yere tutulan bir insanın çılgınlığını, hukuk ve adaleti arama özlemini yansıtan bu mektup, aslında bir ibret belgesidir. O nedenle, virgülüne bile dokunmuyorum" giriş yazısıyla Emin Çölaşan'ın Sözcü gazetesindeki köşesinde 14 Mart 2010 tarihinde yayımladığı bu mektubu biz de Bütün Dünya okurlarına "aynen" ulaştırırken, ülkemizin ilerideki günlerine, sık sık başvurulacak tarihsel bir belge bırakmakta olduğumuza da inanıyoruz.

TUNCAY ÖZKAN'DAN MEKTUP VAR

"Canım Emin ağabey, merhaba. İyi ki varsın. Aklına, yüreğine, eline sağlık. Varol.

Ağabey, ben tutuklanalı tam 1 yıl 7 ay oldu. O günden bu yana 'Suçumu söyleyin, delilleri gösterin' diyorum ama hep aynı yanıtı veriyorlar:

'Suçun söylenmemesine...'

Ergenekon davası bir çıkmaz sokak. Size hem davanın, hem de kendi durumunun geldiği noktayı iletmek istedim. Dava tıkandı. Mahkeme başkanı, Mustafa Balbay'ın aralarında olduğu, benim de dahil olduğum bir grup insanın tutuksuz yargılanmasını istiyor. Ama iki üye karşı çıkıyor. Davayı tıkadılar. Tutukluluk cezaya dönüştü. Oysa biz yargılanmak istiyoruz. Ama:

-Adil yargılanmak istiyoruz.

-Hızlı yargılanmak istiyoruz.

-Tutuksuz yargılanmak istiyoruz.

Ama ne yazık ki bunu yapmıyorlar. Cezaevi insanlarla doldu taşı. Yaşlı, genç, sürekli insanları getiriyorlar.

Gazeteciliğimi, muhalif duruşumu suç sayıyorlar. Gazeteciliğe Cumhuri-

yet'te başlamam suç. Kanaltürk'ü kurmam suç. Siyaset yapmak istemek suç. Sivil toplum örgütü suç. Evimde Atatürk'ün Bursa Nutku çıktı. Onu terör örgütü üyeliğinin delili saydılar. Benim için iki kez ağırlaştırılmış müebbet hapis istiyorlar.

Ama suçumun ve delillerin söylenmesi yasak.

Cezaevinde 24 saat 4 kamera ile tuvaletin kapısına kadar çekip izliyorlar. Öyle olaylar, dramlar yaşanıyor ki, inanılmaz. İnsanlar deliriyor. Ölüyor. Ama tutum değişmiyor.

Bize de (AKP'ye) muhalif olmanın cezasını çektiriyorlar.

Yasalar, usul, delil, sanık hakkı yok sayılıyor.

Bunların da geçtiğini elbet göreceğiz. Ben hem merhaba demek, hem size bilgi vermek, hem de özlemle, hasretle kucaklamak için yazdım.

Hanımefendiye en içten saygılarımı iletirim.

Sizi çok seviyorum.

Tuncay Özkan."

Orhan Tahsin'in
19-03-2010 Tarihli
Ortadoğu Gazetesi'nde
Yayınlanan Yazısı

Tutanak Edebiyatı

Salladım ellerimi seslendim
Susuzluğumu,
Yalnızlığımı demek istedim biraz
Nice yılların ardından
Nice geceler
Nice gündüzler çilesini taşırken
sırtımda erkekçe
Salladım ellerimi seslendim.
Beni görmediler de, duymadılar.

Türkçenin son büyük na-
kilsisi, Fazıl Hüsni Dağlarca-
nın şiiriyle satırbaşı açtım.

Türkçe'ye "Ses bayrağım" diyen
şairin şiiriyle.
Yine şiirli bir yazı. Yazı arası şiir de-
miyeceğim bu kez. Tutanak arası şiir
demek daha doğru. Gazete sayfaların-
da tutanaklar, iddianameler çerçeveler-
niyor ya!

Öyle ki, Türkiye Büyük Millet
Meclisi'nden taşan tutanaklar gazete-

lerde, TV kanallarında yayınlanıyor.
Son yayın ise "Cezaevindeki tutuklu
bir kişi" ile ilgili. O tutuklu kişinin Di-
yarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nde
verdiği ifade Türkiye'nin ayarını boz-
muştu!

"Türkiye'nin yasamasının, yürüt-
mesinin, yargısının ayarına değinmiş-
ti" demek daha doğru.

Özellikle yargının, adaletin simge-
si olan terazinin ayarı ile oynayan söz-
ler edilmişti de. "Habur"daki o görün-
tüler ile ilgili sözler.

Bugünlerde Mecliste'te
kürsüye çıkan AKP dışın-
daki partilerin yöneticileri, milletvekilleri
"Habur"dansöze girip "Silivri"den
çıkıyorlardı da!

Habur adaleti, Silivri adaleti, di-
yorlardı da!

Oysa, bizim bildiğimiz adaletin

semti, mahallesi, ilçesi, ili olmazdı
ki... Bizim bildiğimiz, adalette kararlar
verilirdi. Gerekçeler yazılırdı. İçtihatlar
yayınlanırdı.

Bizim bildiğimiz, adalette
savcılar, hakimler "cüzdan-
vicdan ve bakan üçgeni arasında" gi-
dip gelmezdi.

Bizim bildiğimiz, adalette, senar-
yolar yazılmazdı. Adalet demek, insan
haklarına saygı demektir.

Bu satırları ARENA programına
katılan Zeki Alasya ve Metin Akpınar-
r'ı izlerken yazıyorum da.

İkili Türkiye'nin gündeminde ge-
ziniyorlar.

Silivri'den Habur'a... Cezaevindeki
birilerinden başka bir cezaevindeki
birilerine! Demokratik açımdan dep-
rem açılımına! "Ana haber bültenle-
ri"nde yüzlerce, binlerce sayfalık id-
dianamelerden örnekler veriliyor. O
iddianameler, daha okunmadan gaze-
telere, TV kanallarına sızdırılıyor.
Vicdanlarda, yüreklerde, ciğerlerde,
damarlar "deprem"ler yaratmak iste-
miyor.

Akıl durması içindeyiz.
"Doku tutmaması" nı yaşıyoruz.
Birileriyle...

Akıl tutulması, dedim. Yürek tu-
tulması, böbrek tutulması, ciğer tutul-
ması, tüm organlarımız bir "tutulma"
yaşıyor.

Buna organ tutuklaması da diyebi-

liriz.

Organ, doku, yürek ciğer denilin-
ce, Türkiye'de akla gelen ilk ad, Prof.
Dr. Mehmet Haberal!

1730 böbrek, 320 karaciğer nakli
yapmış.

Neşteriyle 2000'i aşkın insana "ya-
şama sevinci" yaşatmış!

Bu sözlerim var ya, "mah-
keme tutanakları"na bile
geçmiş!

Dilerseniz, bir de o tutanaklara
birlikte göz atalım.

"Tutanak"ın başlığı şöyle:

"T.C. 13. Ağır Ceza Mahkemesi
(CMK 250 Maddesi ile Yetkili)

Esas No: 2009/191 1-7 oturum.

Tutuklu sanıklardan sanık Levent
Ersöz, sanık Fatih Hilmioğlu, sanık
Fahri Kepek ve sanık Mehmet Haberal
dışındaki sanıklar cezaevinden getiril-
di, bağımsız olarak huzurdan yerlerine
alındı".

Haberal'ın avukatları Köksal Bay-
raktar, Serdar Özersin ve Dilek Helva-
cı'nın savunmaları tutanağa geçmiş.
Bir bölümünü birlikte okuyalım.

Avukatlar, Tutanağın ... sayfasın-
da Sayın Haberal'ın yaptıklarından,
ettiklerinden söz ediyorlar:

"Sayın başkanım, bakınız bir ya-
bancı kuruluş, dünya cerrahi kurulu-
şu Mehmet Haberal hakkında şunu
söylüyor ve bunu çeşitli devlet adam-
larına gerek Türkiye'de, gerek dün-
yadaki devlet adamlarına gönderiyor,

yaşamını hastaların sağlığına ve güvenliğine adanmış, bugüne kadar binlerce hayat kurtaran bir hekim olan Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın insanları zedeleyeceği herhangi bir faaliyet içinde bulunduğu inanmadıklarını söylüyorlar.

Şimdi efendim, bu cümlede geçen yaşamını hastaların sağlığına ve güvenine adanmış sözcüğü lütfen size, hepimize soyut terimler olarak gelmesin.

Bakın, Prof. Dr. Mehmet Haberal 65 yıllık hayatı içinde Türkiye'de Başkent Üniversitesini kurduğu gibi 11 fakülte, 7 enstitü, 5 meslek okulu ve 10 hastane kurmuştur. Tamam ama, hiç bir rektörün yapmadığı başka şeyleri de yapmıştır."

Avukatlar bu kez de Haberal'ın yapmadıklarından etmediklerin söz ediyorlar.

"Sayın iddia makamı günlük gazetelerde, satılan dergilerde yayımlanmış haberleri de bir örgüt dökümanı gibi göstermektedir. Sayın Haberal ile ilgili kısımda buna ilişkin birçok örnek vardır.

Ayrıca iki tane olay vardır ki, sayın hocamın Hacıpatlılar örneğine ibrettir.

Bir tanesi, üniversitenin bir süt yoğurt fabrikası vardır. Bu fabrikanın adı Açkar'dır. Onun CD'si örgüt dökümanı olarak gösterilmiştir.

Oysa, bir reklam kasetidir. İkincisi,

deliller kısmında, Mehmet Haberal rektör ibrelisi sayın Emekli Orgeneral İsmail Hakkı Kanadayı'ya, (Muhterem Paşam istemiş olduğunuz Faruk Demir CD'lerini gönderiyorum. Hürmetlerimle) yazısını iddia makamı buraya geçmiştir.

Faruk Demir kimdir? Faruk Demir, Kanal B Televizyonu'nda Türk Halk Müziği sanatçısıdır."

Avukatlar Silivri Mahkemesi'ndeki savunma

makamını şöyle sürdürüyorlar.

"Bunlar nereden çıkıyor bu belli değil. Şimdi gene değerli arkadaşlarımız size bir takım CD'lerden söz ettiler. Aynı CD'lerin içinde bizde varız. Efendim, diyorlar ki, Mehmet Haberal Üniversitede kadrolaşarak bir gizli örgüt kurmuştur.

Ama daha ilginç bir şey söyleyeyim üniversitede kadrolaşma ve gene de bunu da yazdık, önemlidir, çünkü bakın iddia makamı ne ile ilgileniyor ve nerelerden gizli örgüt kuruyor. Bu gizli örgüt vakasını duyunca ürpermek mümkün değil!

Sayın başkanım, müvekkilim Profesör Mehmet Haberal Rize'nin Subaşı köyünde doğmuştur.

Bir köylü çocuğudur. Hep övünür mum ışığında çalıştığını, mum ışığında çalışarak yürüdüğünü söyler, hep bununla övünür. Ama içinde doğup büyüdüğü köy annesinin elini öptüğü köyün adı, "Hacıpatlı"dir. Eskiden bu

köye "Hacıpatlı" derlermiş. Şimdi Mehmet Haberal Hoca Başkent Üniversitesi'ndeki, notları içinde "Hacıpatlıların Listesi" diye bir şey yazmış.

Nedir o? Kaloriferci Rüstem, şoför Mehmet, garson Ahmet Hacıpatlılar Ankara'ya geliyorlar. Mehmet Hoca'nın elini öpüyorlar. Mehmet Hoca efendim evin nerde diyor, annen kimdir, baban kimdir diyor ve onları kendine göre yazıyor.

Sayın başkanım, iddia makamı böyle bir listeyi şu hale getiriyor. Başkent Üniversitesi'nde "Hoca Tiplilerin Listesi." Yani Mehmet Haberal Başkent Üniversitesi'ndeki sağ, Başkent Üniversitesindeki gelenekçi, Başkent Üniversitesi'ndeki mutaasıp hocaların listesini tutuyor. Böylece karşı bir cephe yaratıyor.

Sayın başkanım, "Hacıpatlı" sözcüğünün "Hoca Tipli" haline getirilmesi ilginçtir. Biz bunu özel olarak araştırarak bulduk."

"Tutanak"lara yansıyan suçlamalar insana "tutanak nöbeti" geçirecek türden. Tutanaklardan süzülüp de Türk Güldürü Edebiyatına geçmiş sözler vardı: (Larousse) gibi, (Zevahiri Kurtarmak) gibi, (Asiye Nasıl Kurtulur) gibi... (Hacıpatlı-Hocatipli) ikilemi, o sözlere fark atıyor.

"Ceza"nın o ünlü şarkısındaki gibi. Topluluğun adı da, konumuza cuk oturuyor. Şarkıda ne deniliyor: "Arada irice bir fark var".

Bütün bu sözler bir yana, Başkent Üniversitesi Hastanesi yine fark atıyor. Yöneticiler, Haberal'ın uzakta oluşunu hissettirmemek için çırpınıyorlar. Ankara'sıyla, Alanya'sıyla, Adana'sıyla, İstanbul'uyla, Konya'sıyla...

Başkent Üniversitesi hastaneleri İstanbul'uyla, Alanya'sıyla, Adana'sıyla, Ankara'sıyla, Almanya'sıyla bir yılın dökümünü yapmışlar.

Milyonlarca hasta ayakta tedavi edilmiş. Yüzbine yakın hasta yatakta iyileştirilmiş. Onbinlerce hasta ameliyat edilmiş. Yüzbinlerce hastaya görüntüleme hizmeti verilmiş! Onbinlerce "dializ" yapılmış. Prof. Haberal'ın yokluğu hissettirilmemiş.

Başkent Üniversitesi Rektör Vekili Prof. Dr. Korkut Ersoy, AnkaraBaşkent Hastanesi Başhekimi Prof Dr. Filiz Yenişehirlilioğlu, İstanbul Başkent Hastanesi Müdürü Dr. Fatih Turhan, Başhekim Prof. Dr. Kürşat Tokel ve öteki hastanelerin yöneticileri bu çabaları ile Türkiye'de hastaneler arası birinciliği kazanmışlar.

Yazıma şiirle satırbaşı açmıştım. Şükran Kurdakul'un bir şiiri ile noktalıyorum.

*Gücünüz varsa sizin
Sözcüğü tutuklayın
Öğrenci, kitap, Türkçe
En güzel kavramı dilimin
Özgürlüğü tutuklayın. •*

FIRÇALAYARAK
Serdar Günbilen

Gönül Saray'ın
15-03-2010 Tarihli
YeniGün Gazetesinde
Yayınlanan Yazısı

Tıp Bayramı ve **Haberal**

Padişah II.Mahmut'un hekim-başı Mustafa Behçet'in önerisi ile; 14 Mart 1827'de kurulan ilk Cerrahhane ile Osmanlı'da "Modern Tıbbın" başladığı kabul edilir. Ülkemizde 1976'dan beri, her 14 Mart haftası "Tıp Bayramı" olarak kutlanır. Bayramını yapıyoruz da, gereğini yapabiliyor muyuz?

Büyük paralarla ithal ettiğimiz domuz gribi aşısının 4 milyon dozu elde kaldı ve hibe edecek ülke arıyoruz.

1928'de kurulan Refik Saydam Hıfzısıhha Enstitüsü çiçek, kolera, kuduz aşısını dünyada ilk üreten ve Çin'den Avrupa'ya kadar satan bir kuruluşumuzken, şimdi aşı üretemememizin nedenlerini hiç sorguluyor muyuz?

1996'da aşı üretim tesislerimizin kapılarına kilit vurulmasını hatırlayanınız var mı?

Mecliste habire kalkıp inen ellerin, yandaş marketlerde ilaç satışını düzenleyecek kanunlar için çalıştığını biliyor muyuz?

Sağlık bakanlığında, "sözleşmeli personel" adı altında yeni tip bir kadro yaratıldığını, doktorlarımızın enselelerinde demoklesin kılıcı korkusu ile ve birer yıllık sözleşmelerle çalıştığından haberiniz var mı?

Dünyanın en tanınan cerrahlarından Mehmet Haberal'la övünmek varken; niye yargılandığını, suçunun ne olduğunu, kaçma ihtimali yokken niye içerde tutulduğunu bileniniz var mı?

Evrensel hukukun, sorgulanamayan hükümlerinden olan “insanın yaşama hakkı”nın, Kuddisi Okkır örneğinde olduğu gibi yine hukuk yolu ile elinden alınmasını hatırlıyor musunuz?

Dünyanın en çok tanınan cerrahlarından, yüz akımız Mehmet Haberal’la övünmek varken; niye yargılandığını, suçunun ne olduğunu, kaçma ihtimali yokken niye içerde tutulduğunu bileniniz var mı?

14 Mart Tıp Bayramı haftasında; Tıp’taki kara mizah örneklerini sıralamaya kalksam sayfalar yetmez.

Geçen hafta Ankara Üniversitesi’nin ev sahipliğindeki, uluslararası bir sempozyumda konuşmacıydım.

Haberal hocamızın arkadaşlarının anlattıklarını, hastalarının feryatlarını dinlemiş olsaydınız dehşete düşerdim. Yaklaşık 200 hastası ameliyatlar ve organ nakli için Haberal Hoca’nın hapisteki günlerinin bitmesini bekliyorlar.

“Ölüyoruz” sesimizi duyan var mı? çılgınlıklarına kulaklarımız tıkalı yaşamının dayanılmaz ağırlığı, hep-

Hakimler artık toplum faydalarını gözeterek de cezai hükümler verebiliyorlar.

Yaklaşık 200 hastası, ameliyatlar ve organ nakli için Haberal Hoca’nın hapisteki günlerinin bitmesini bekliyorlar.

mizin omuzlarında da olmalı.

Hakimler artık toplum faydalarını gözeterek de cezai hükümler verebiliyorlar. Kitap okuma cezası, okulun duvarlarını boyama cezası, İstiklal Marşını yorumlama cezası gibi her gün gazetelerimizde onlarca haber okuyoruz. Kişinin parmaklıklar altında iş gücünü kısıtlayarak cezalandırılması yerine, topluma faydalı olması esaslı kararlar kamu vicadanında büyük bir rahatlama da sağlıyor.

Hukuka güveni ve sempatiyi artırdığı da ortada.

Henüz delillerin bile tam olarak toplanmadığı, mahkemenin kaç yıl süreceğinin belli olmadığı bu davada, Haberal Hoca’nın kısıtlılığı, hastane içinde kalmak kaydıyla ve çalışmaya dönüştürülerek, gözetim altında ameliyatlarını yapması sağlanamaz mı?

Hatalı sollama “ölüm” getirir.

Hatalı tutuklama ve kısıtlılığın ise “zulüm” getirdiği çok açık.

Haberal Hocamın 14 Mart Tıp bayramı kutlu olsun... •

ÖRNEK ALINMASI GEREKEN BİR CUMHURİYET BAŞSAVCISI

Mustafa Nuri Okçuoğlu

1891 yılında Elazığ ili Karakoçan İlçesi Okçular köyünde doğan Mustafa Nuri Okçuoğlu orta öğrenimini tamamladıktan sonra İstanbul Darülfünununa girer. Tahsilini bitirmekte iken I. Dünya Savaşı patlar ve hemen yedek subay olarak Irak cephesine gönderilir. Bu cephede Hasan Cemil Çambel komutasında büyük yararlılıklar gösterir. Ancak, bir şarapnel parçası ile bir gözünden mahrum kalır. Birinci Dünya Savaşı sonunda Kurtuluş Savaşına katılır ve istiklal madalyalı bir gazi olarak ülkemizin değişik illerinde yargı örgütünde görev alır.

1924 yılından itibaren Doğu Beyazıt Vilayet Başsavcılığına atanır. Bu görevinin gereksinimlerinden biri

olarak ceza ve tutukevinde bulunan mahkûmların dosyalarını incelemeye başlar. Dosya sayısı, hükümlü ve tutukluların sayısından eksik olduğunu görünce, ceza ve tutukevi sorumlusun-

Mustafa Nuri Okçuoğlu,
CHP Milletvekili,
Meclis Yemin Töreni

dan bunun nedenini sorar.

Aldığı yanıt tutarsızdır. Vali Bey, yörede davranışları yadırganan Ensarizade Şerif Efendi’yi cezaevine atma-ya karar verdiği için bu keyfi kararı uygulamaya koymuştur.

Mustafa Nuri Okçuoğlu, kanunsuz ceza ve tutuklamanın mümkün olamayacağı genel ceza hukuku ilkesinin açıkça ihlali karşısında suskun kalmaz ve Adalet Bakanlığı'na çekmiş olduğu bir telgrafla olayı uygun bir dille açıklar: "Sayın valimiz kendi görevine ek olarak hem savcılık ve hem de hakimlik görevini yapmaktadır. Tarafımdan yerine getirilebilecek bir görev bulunmaması nedeniyle istifamın kabulünü müsadelerinize sunarım" der.

Atatürk'ün genç ve yetenekli adalet bakanı Mahmut Esat Bozkurt'un yanıtı ise daha da ilginçtir.

Bozkurt, "Vali bey başka bir göreve atanmıştır. Görevinize devam ediniz" demektedir.

Gün gelir Mustafa Nuri Okçuoğlu Adana ili Cumhuriyet Başsavcılığı'na atanır. (1929)

Adana Ceza ve tutukevinde de kurallara aykırı uygulamalar olduğunu saptar.

Büyük bir salonda, adi suçlularla siyasi suçlular bir arada tutulmaktadır. Önlem olarak hemen Cezaevi Müdürlüğü makam odasının boşaltılmasını ve siyasal suçtan tutuklanan ya da mahkûm olanlara tahsis edilmesini emreder. Müdürlük makam odasını da Jandarma birliğinden temin ettiği bir mekâna nakleder.

Adana'nın ileri gelen bazı siyasetçileri, Atatürk'e yaranmak için telgraf çekip, "Adana Başsavcısı Mustafa

Mustafa Nuri Okçuoğlu, eşi Bedia Hanım ve oğlu Yargıtay II. Dairesi Onursal Başkanı Yavuz Okçuoğlu ile.

“Vali Bey başka bir göreve atanmıştır. Görevinize devam ediniz.”

Nuri Okçuoğlu'nun rejim muhaliflerini Cezaevi müdürlüğünde "ağırladığını" haber verirler.

Zaman geçer... 1930'lu yılların ortalarına doğru Atatürk yurt gezilerinden birinde Adana'yı ziyaret eder. Tren istasyonundaki karşılamada protokoldeki bürokratlar Atatürk'e tek tek takdim edilmektedir.

Yüce önder, Adana Cumhuriyet

Başsavcısı Mustafa Nuri Okçuoğlu'nun karşısına geldiğinde duraklar...

Gülümseyerek, "Ben seni dev gibi biridir diye düşünmüştüm. Karşımda ufak tefek ama güçlü bir başsavcı görüyorum. Keşke tüm cumhuriyet savcılarımız senin gibi olabilse..." der.

Mustafa Nuri Okçuoğlu bir süre Adalet Müfettişliği yapmış, Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığında bulunmuş, daha sonra İstanbul Milli Korunma Mahkemelerinden birine başkan olarak atanmıştır.

“Karşımda ufak tefek ama güçlü bir başsavcı görüyorum. Keşke tüm cumhuriyet savcılarımız senin gibi olabilse...”

Görev yaptığı dönemde bu mahkeme İstanbul Adliye çevresinde ve yargılananlar arasında "cennetlik yargıç"ın mahkemesi olarak anılmıştır.

Sonradan DP kabinelerinde devlet bakanlığı yapacak olan savcı İzzet Akçal, ekmek karnesini sattığı iddiasıyla, kocası askerde olan bir kadını yargılanması için bu mahkemeye ge-

tirir. Kadın suçunu (!) itiraf etmiş; ekmek karnesinin karşılığında ayakkabı aldığını söylemiştir.

Mahkeme başkanı Mustafa Nuri Okçuoğlu, sanık kadının sözlerini aynen şu şekilde tutanağa geçirir:

"Ben ekmek karnelerimi para karşılığında satmadım; hediye ettim. Durumuma acıyan muhatabım da çocuklarıma kışlık kundura hediye etti."

Mahkeme, sanığın suç işleme kastı bulunmadığından beraatına hükmeder.

Duruşmanın sonunda savcı İzzet Akçal, yargıç Mustafa Nuri Okçuoğlu'na yaklaşarak, "Bey ağabey ben önünüze mahkûm edilmek üzere bir sanık getiriyorum. Siz beraat ettirdiğiniz gibi bir de mahkemenizin mübaşiri ile, çıkarken kadının cebine 10 lira koyduruyorsunuz." diye yakınır. (O günlerde mahkeme başkanının maaşı 80 liradır).

Okçuoğlu'nun adalet tarihimize geçecek olan cevabı şöyledir:

"Beyefendi siz gerçekten mahkûm olması gereken sanık getirirseniz nasıl mahkûm edildiğini bizzat görürsünüz"

Mustafa Nuri Okçuoğlu dört çocuğuna ek olarak evinde dört yeğenine de bakmakta ve yüksek tahsillerini sağlamaktadır.

Bu kalabalık nüfusun beslenme ihtiyaçlarını karşılamak üzere her hafta semt pazarına giderek sırtında büyük

bir selesi olan hamal ile alışverişini yapmaktadır. Bu alışverişini bitirip erzakı evine götüreceği sırada hamalın “iç çekişi” dikkatini çeker. Israrla hamala bunun nedenini sorar. Adamı konuşturamaz ama adını ve adresini öğrenir. Daha sonra satın aldığı aynı miktar erzağı hamalın evine götürür.

Hamalın eşi şaşkınlık içindedir.

“Efendi sen in misin yoksa cin mi? Benim kocam bir pazar hamalı nasıl olur da senin gibi bir efendiyle bunca şeyi evimize yollar?” diyerek erzağı reddetmek ister.

Israr karşısında fazla direnemez ve erzak selesini kabul eder.

Mustafa Nuri Okçuoğlu Yargıtay üyeliğine seçildikten sonra 1950 yılında emekli olur ve CHP Bingöl Milletvekili olarak parlamentoya girer. İsmet İnönü'nün isteği üzerine Genel Sekreter Yardımcılığını kabul eder. 1954 parlamento döneminin bitiminde genç siyasetçilerin talebine uygun olarak adaylığını koymaz.

CHP o seçimlerde Bingöl'den milletvekili çıkaramaz.

1957 seçimlerinde İsmail Rüştü Aksal CHP Genel Sekreteridir. CHP Bingöl örgütüne telgraf çekerek adaylarının Mustafa Nuri Okçuoğlu olacağını bildirir. CHP, o dönem Bingöl'de bir kez daha seçimi kazanır.

27 Mayıs 1960 devriminde parlamentodan aldığı üç aylık maaşlarını

TBMM saymanlığına geri ödeyen birkaç milletvekinden biri yine Mustafa Nuri Okçuoğlu'dur.

Devrim sonrası DP kadrolarının Yassıada Mahkemelerindeki davaları karar aşamasına gelindiğinde, Yüksek Adalet Divanı Başkan vekili Yüksek Yargıç Abdullah Üner'dir.

Yargıç Üner'e yazdığı mektupta; yargıladığı kişilerin bir çoğunun ülkeye büyük hizmetler yaptığını, siyasi suçların zaman ve zemine göre farklı değer yargıları ile algılanabileceğini anlatarak dikkatli olunmasını önerir...

Okçuoğlu, hakimlik stajını yakından izlediği Üner'in dürüst ve geleceği parlak bir yargıç olacağını o günlerden bilmektedir. Yargıç Üner'e bir mektup yazarak yargılanan kişilerden bir çoğunun ülkeye büyük hizmetler yaptığını, siyasi suçların zaman ve zemine

göre farklı değer yargıları ile algılanabileceğini anlatarak, ilerde telafi olmayacak ceza ve yaptırımlar konusunda dikkatli olunmasını önerir.

Mektup muhatabına ancak, Yüksek Adalet Divanı kararlarından sonra ulaşır. Abdullah Üner, Yüksek Adalet Divanından karar konusunda “tekriri müzakere” (müzakerelerin tekrarlanması) isteminde bulunur ve idam edilmelerine karar verilen kalabalık bir grubun sayısı

üçte indirilir. Diğerlerinin cezaları müebbet hapis cezasına çevrilir.

Başsavcı, yargıç, Yargıtay üyesi, Atatürk'ün partisinde milletvekilliği yapan, kendi evlatları yanında akraba çocukları ve kimsesi olmayan sayısız vatan evladının yetişmesine destek olan, mütevazı aile reisi Mustafa Nuri Okçuoğlu'nun tüm yaşamı alınacak derslerle doludur. •

FİYAT ve DEĞER

Avrupa'nın ünlü sanat merkezlerinden birinde, çocuğunun biri, vitrinde çok hoş bir tablo görür. Tablonun bedeli oldukça yüksektir. Çocuk bu tabloyu bir sonraki sene abisinin doğum gününe almayı ister ve bir iş bulup kut kanaat geçinerek biriktirdiği tüm para ile mağazaya gider. Şanslıdır, tablo hâlâ satılmamıştır. İçeri girer, tabloyu bir süre yakından izledikten sonra resmi yapan sanatçıyı bulur ve;

“Abimin doğum günü için bu resmi satın almak istiyorum, tüm param da bu kadar” der. Ressam bir süre düşündükten sonra resmi

paketler ve çocuğa satar. Çocuk paketini alır ve teşekkür ederek çıkar.

Mağazada adamın arkadaşları da vardır ve şaşkın şaşkın sorarlar;

“Sen ne yaptın, o resmin değeri milyonlar ederdi. Neden bu kadar düşük bir rakama sattın?” Ressam cevap verir;

“Evet, ben bu resme milyonlarımı verecek bir sürü insan bulabilirdim, ancak tüm servetini bu resme verecek kaç kişi bulabilirdim? ..”

Sözün Özü: Günümüzde insanlar her şeyin fiyatını biliyor, fakat hiçbir şeyin değerini bilmiyorlar.

Oscar Wilde

ATATÜRK'ÜN DÜNYASI
DÜNYA'NIN ATATÜRK'Ü
Cengiz Önal

'Milletin İstiklalini Yine Milletın Azim ve Kararı Kurtaracaktır'
Gazi Mustafa Kemal Atatürk

4 Mustafa Kemal Havza'ya üzgün geldi, umutla ayrıldı...

Mustafa Kemal'in "ilk adım"ını attığı Samsun, İngiliz işgalindeydi. Kıyı şeridinde olması ise, denizden gelebilecek tehlikelere karşı açık olduğu anlamına geliyordu. Ayrıca, çevredeki Rum çetelerin faaliyetleri de ortadaydı. Bu durumda yapılması gereken ilk iş, karargâhı daha güvenli bir yerde kurmak olacaktı. Mustafa Kemal de öyle yapmaya karar verdi ve 25 Mayıs 1919 tarihinde Havza'ya doğru yola çıktı.

Yol boyunca memleketin durumu hakkında gözlemlerde bulunuyordu. Geçtikleri yerlerde vatandaşın can ve mal kaybının en üst düzeye çıktığını ve umudunun da kaybolmakta olduğunu üzüntüyle gördü.

Samsun'dan Havza'ya uzanan dü-

zenli bir yol yoktu. Köy yollarından geçerek gitmeye çalışıyorlardı. Ancak yollar düzgün değildi ve bu nedenle de araç sık sık bozuluyordu.

Böyle anlardan birinde ilgililer otomobili onarıırken Mustafa Kemal,

Mustafa Kemal'in Havza'da kaldığı ev bugün müze olarak korunuyor.

yakında tarlasını süren bir köylüyle konuşmaya başladı. Köylü onun kim olduğunu bilmiyordu, o da kendini tanıtmıyordu.

Mustafa Kemal söze, ülkenin bir bölümünün işgal edildiğini söyleyerek başladı.

Köylü vatandaşın verdiği yanıt, vatandaşların büyük bir bölümünün içinde oldukları bezginliği yansıtmaması açısından çok önemliydi:

"Benden artık buraya kadar" diyordu vatandaş. Son on yıllık dönemde, ailesinin can ve mal kayıplarını sıraladı, geride kalan bütün aile bireylerinin tümünün geçiminin ise, şu sabanın ucunda olduğunu söyledi. Artık ailesinin geçimini sağlamaktan başka birşey düşünecek durumda olmadığını açık yüreklilikle belirtti.

Mustafa Kemal o köylünün yanından ayrılırken, vatandaşın içinde bulunduğu durum konusunda "birinci el bilgi"ye sahipti.

HAVZA'DAKİ GELİŞMELER

Mustafa Kemal Havza'da, bir yandan kaplıcalardan yararlanıyor, bir yandan da halkı ve yöneticileri, düşman işgali karşısında seyirci durumunda kalmaktan kurtarmaya çalışıyordu.

Havzalılar Mustafa Kemal'i dinledikçe, daha da geniş topluluklarla uyanıyorlar, onla birlikte olmalarının

Mustafa Kemal o köylünün yanından ayrılırken, vatandaşın içinde bulunduğu durum konusunda "birinci el bilgi"ye sahipti.

gururunu giderek artan bir yoğunlukla yaşıyorlardı. Çalışmalarını hızlandırmışlar, 28 Mayıs 1919 tarihinde Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Havza Şubesi'nin açılışını yapmışlardı. 4500 kişilik "Serdengeçitler Teşkilatı"nı Mustafa Kemal'in emrine vermişler, bağımsızlığa olan inançları yanı sıra, henüz ilk adımlarını atmakta olan Ulusal Mücadele'yi şimdiden benimsediklerini kanıtlamışlardı. Havzalılar ayrıca, 30 Mayıs günü, Yörgüç Paşa Camii'nde birlikte kıldıkları Cuma namazından sonra ilk mitinglerini de gerçekleştirmişlerdi.

Havza yolu üzerinde konuştuğu tarlasını süren köylüden sonra Havzalılar bu coşkusu, büyük öndere ilerideki günler için büyük umutlar da vermişti...

Mustafa Kemal, bir yandan halkla bütünleşiyor, bir yandan da düşünce birliği içinde olduğuna inandığı kişilerle yazılı ilişkisini sürdürüyordu... İlk iş olarak da, Havza'dan Vilayetlere, Mutasarrıf-

Mustafa Kemal'in Havza'daki evinde çalışmalarını yürüttüğü oda.

lıklara, Ankara'da 20. Kolordu, Diyarbakır'da 13. Kolordu ve Erzurum'da 15. Kolordu Komutanlıkları ile Konya'daki Ordu Müfettişliği'ne gönderdiği bir genelgede şu noktaları özellikle belirtiyordu:

İzmir'e ve daha sonra ne yazık ki Manisa'ya ve Aydın'a düşmanın girişi, gelecek tehlikeyi daha açık olarak sezdirmiştir. Ülke bütünlüğümüzün korunması için, ulusal tepkilerin daha canlı olarak gösterilmesi ve sürdürülmesi gerekir. Ulusal yaşayışı ve bağımsızlığı bozan düşmanın yurda girişi ve yurt parçalarını koparıp alması gibi olaylar, bütün ulusa kan ağlatmaktadır. Üzüntüler önlenemiyor. Katlanılamayacak ve dayanılamayacak bu olayların hemen önlenmesi, bütün uyarı uluslarla, büyük devletlerin adaletinden ve etkisinden sabırsızlıkla bek-

lendiği yolunda, önümüzdeki hafta içinde ve çeşitli illere göre, Pazartesi başlayıp Çarşamba gününe dek gerekli işlemlerin arkası alınarak, yapılacak büyük ve coşkun toplantılarla ulusal gösterilerde bulunulması ve bunun köylere varıncaya dek bütün çevrede yapılması ve bütün büyük devletlerin temsilcileriyle Babıâli'ye (İstanbul Hükümetine, Sadrazamlık katına) etkili telgraflar çekilmesi ve yabancıların bulunduğu yerlerde bunlara da etki yapmakla birlikte, ulusal gösterilerde düzenin son derece korunması ve Hristiyan halka karşı bir saldırıya ve düşmanlık gösterisine, kırıncılığa benzer davranışlarda bulunulmaması çok gereklidir. Sizler bu konularda duyarlı ve etkili olduğunuzdan, işin iyi yönetileceğine ve başarılabacağına tam güvenim vardır.

Ülke bütünlüğümüzün korunması için, ulusal tepkilerimizin daha canlı olarak gösterilmesi ve sürdürülmesi gerekmektedir.

Sonucun bildirilmesini rica eylerim.'

Genelgenin "doğru adresler"e ulaşmasından sonra hemen uygulanmasına başlandı. Birkaç kent dışında yurdun dört bir yanında mitingler düzen-

'Sivas ve çevresinde eskiden beri bulunan Ermenileri ve daha sonra sığınanları korkutacak hiç bir olay geçmemiştir.'

lendi, işgal devletlerinin temsilciliklerine ve İstanbul Hükümeti'ne çekilen protesto telgrafları birbirini izledi. Amaç, milletin uyanmasını sağlamak ve medeni yolların denenmesini gerçekleştirilmektir.

Memleketin her tarafında düzenlenen bu eylemlerden kuşkulanan İngilizler, İstanbul Hükümeti'ne nota verdiler. Nota'da, Sivas ve çevresinde 2 Haziran 1919'daki eylemler sonunda, Hristiyan halkın can güvenliğinin kalmadığı, bunun büyük endişe ve tedirginlik yarattığı belirtiliyor, konu hakkında ayrıntılı açıklama isteniyordu.

İstanbul Hükümeti, bu notayı Mustafa Kemal'e ilettiler ve Sivas'ta olduğu ileri sürülen olaylar konusunda kendisinden bilgi istedi.

Tehdit notasının eline geçmesinden sonra Mustafa Kemal 3 Haziran 1919'da, İstanbul Hükümeti'ne karşılık verdiği telgrafla şu konuları vurguladı:

'Sivas ve çevresinde eskiden beri bulunan Ermenileri ve daha sonra sı-

ğınanları korkutacak hiçbir olay geçmemiştir. Ne Sivas'ta, ne de çevresinde kaygı verecek hiçbir durum yoktur... Ama bağımsızlığı ve ulusal varlığı yok eden ve ulusun yaşamını tehlikeye düşüren işgal, cana kıyması ve her türlü saldırıları gibi, İzmir yöresinde görülebilen olayların ve benzerlerinin baş göstermesine karşı ne ulusun coşkusunu ve vicdan sızlamalarını, ne de bundan doğan ulusal gösterileri engelleyip durdurmak için kendimde ve hiç kimsede hiçbir güç göremeyeceğim gibi bu yüzden ortaya çıkacak olayların karşısında da sorumluluk yüklenebilecek ne komutan, ne sivil yönetici, ne de hükümet düşünürüm.'

Ulusal Mücadele Anadolu'yu sarmaya başlamıştı. İngilizlerin, gelişmelerden duyduğu tedirginlik her geçen gün daha da artıyordu. Bu tedirginlik giderek kuşkuya, daha sonra ciddi bir korkuya dönüştü... Türkler'de başgöstermeye başlayan uyanış hareketinden İngilizler öylesine çok korkmaya başladılar ki, Mustafa Kemal'in İstanbul'a geri çağırılması için harekete geçtiler. Karadeniz İşgal Orduları Komutanı General Milne, İstanbul'daki İngiliz İşgal Kuvvetleri Genel Karargâhı'na gönderdiği bir telgrafta, Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun ve çevresindeki çalışmalarını 'Kamuoyunu rahatsız edici ve askerlik bakımından gereksiz...'

bulduğunu belirtti ve kendisine, İstanbul'a dönme emrinin verilmesini istedi.

Baskılar arttıkça İstanbul Hükümeti'nin eli ayağı birbirine dolaştı... Bunun üzerine, Harbiye Nazırı Şevket Turgut Paşa, Mustafa Kemal'e İstanbul'a dönmesi gerektiğini bildirdi.

Mustafa Kemal bu konuda Nutuk'ta şöyle demektedir: "Anadolu'ya geleli bir ay olmuştu. Bu süre içinde bütün orduların birlikleriyle ilişki ve bağlantı sağlanmış ve ulus elden geldiğince aydınlatılarak uyarılmış, ulusal örgütlenme düşüncesi yayılmaya başlamıştı. Durumu artık bir komutan kimliği ile yürütüp, yönetmeye olanak kalmamıştı. Yapılan çağrıya uymamak ve gitmekle birlikte, ulusal örgütleri ve eylemi yönetmeyi sürdürdüğümüne göre, başkaldırır duruma girdiğim kuşku götürmezdi.

Artık durumu bir komutan kimliği ile yürütüp, yönetmeye olanak kalmamıştı.

Bundan başka ve özellikle uygulamaya karar verdiğim girişim ve yürütümlerin köklü ve sert olacağını tasarlamak güç değildi. Bundan dolayı girişim ve yürütümlerin bir an önce kişisel olmak niteliğinden çıkarılması ve bütün ulusun birlik ve dayanışma-

Mustafa Kemal'in Havza'daki müze evi

sını sağlayacak ve temsil edecek bir kurul adına yapılması çok gerekli idi."

Gelişmelerden 15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir Paşayı da haberdar eden Mustafa Kemal, önceden olanları örnek göstererek, İstanbul'a dönmesi durumunda ya Malta'ya gönderilmesi ya da etkisiz bir göreve verilmesi olasılıklarından söz etti. Zorunlu kalırsa görevinden ayrılıp, Türk Ulusu'yla sonuna kadar çalışacağını da belirtti ve vatanın kurtuluşu görevinde başarı için aynı fikirde olanların yardımlaşmaları gerektiğini de belirtti.

Ve Mustafa Kemal, Havza'daki çalışmalarını daha güvenli bir ortamda sürdürmek ve daha geniş bir alana yayabilmek için, 12 Haziran 1919'da Havza'dan ayrıldı, Amasya'ya doğru yola çıktı... •

(Gelecek Ay: Amasya Tamimi ve Amasya'daki gelişmeler.)
cengizonal@butundunya.com.tr

Hakimiyeti Milliye

YAZILARI 4

Mustafa Kemal Yazıyor

CİHAN İNKILABI

Herkes gibi her millet de

bittabi evvela kendi hal ve mevkiini görür ve başkalarının hal ve mevkiini kendisinden sonra ikinci ve üçüncü derecelerde nazarı dikkate alır. Bu itibarla bakılırsa, İngiliz cebir ve tahakkümünün ve ona isteyerek veya istemeyerek tabi olmakta zaruret görmekte olan diğer devletlerin meydan verdikleri müşkülât hasebiyle, hâl ve mevkiimiz sakın ve tabi bir hâl ve mevki sayılabilmekten çok uzaktır.

Hakikaten bu harp sonunda Türkiye, hiçbir millete kıyası doğru olma-yacak surette haksız ve adaletsiz muamelelere maruz bırakılmış ve hakkımızdaki bu zalimane düşünce ve hareketlerin henüz sonu gelmemiştir. Payitahtımızın işgalinde görülmüş olduğu üzere, İngiliz gaddarlığı ve hıyaneti, bilakis saldırısını ve şiddetini artırarak yürümekten henüz geri kalmamıştır. Bizim bundaki kabahatimiz ise; galiba Türk ve Müslüman olma-lığımızdan başka bir şey değildir.

Varlığı tehlikeye maruz her mah-

lukun kendisini korumaya çalışması pek tabi bir hadise olduğu için, Milletimiz de Umumi Harb (I. Dünya Savaşı)'in kendisine yüklettiği o bitip tükenmez fedakârlıklara katlandıktan sonra ve '...tamam artık işte bir barış ve sükûn devresine giriyoruz...' diye düşünmeye başladığı bir sırada, daha müthiş tehlikelerle karşılaşmak suretiyle varlığını müdafaa etmek mecburiyetini hissederek irkılmış idi...

Payitahtımızın işgalinde görülmüş olduğu üzere, İngiliz gaddarlığı ve hıyaneti, bilakis saldırısını ve şiddetini artırarak yürümekten henüz geri kalmamıştır.

Mütarekeden beri, gizli veya aşikar, öyle yeni bir savaşa tutuşmuş bulunuyoruz ki, gerektirdiği fedakarlık o kadar olmasa bile mahiyeti ve ehemmiyeti elbette Umumi Harp'ten hiç de aşağı kalmayan bir meseledir. Çünkü bu; hayat ve mematımız meselesidir.

Geçen nüshalarımızda, İstanbul işgalinin bütün milletçe nasıl karşılanmış olduğuna dair bir fikir verebilmek için, her tarafta çıkan, Anadolu ve Rumeli'nin İstanbul haricindeki vicdanı ve izanı hür muhitlerinde yayınlanmış gazetelerimizin, gelişigüzel dört-beş adedinin, yine gelişigüzel aldığımız nüshalarından birer küçük fıkra almış ve nakletmiştik...Orada görülmüş olacağı üzere, yalnız Osmanlılığın değil, belki bütün Müslümanlık Alemi'nin başı hükmünde bulunan İstanbul'un işgal faciası karşısında, güzel Edirne ile Eskişehir aynı suretle düşünüyor ve hatta aynı kelimelerle söyleyerek, şu esasta karar kılıyordu: -Ya hayat, ya ölüm!

En imansız bir düşmanın taarruz ve tasallutuna uğramış ki, kastı, bizi, Osmanlılığı ve Müslümanlığı öldürmektir. Binlerce senelik tarihi, en yüksek kahramanlıkların sahnesi olan bir millet, izzet ve şerefi ile kıyamete kadar bekası ve yüce gereklerinden bulunan İslamiyet, ne kadar haksız ve zalim ise o kadar haysiyetsiz ve adi olan bir düşmanın melanetleri

En amansız bir düşmanın taarruz ve tasallutuna uğramış ki, kastı, bizi, Osmanlılığı ve Müslümanlığı öldürmektir.

önünde öyle alçaklık ve miskinlik ile ölüp, gidivermeye hiç razı olur mu? -Elbette olmaz!

Milletimizin ve gözlerini helecan ve heyecan ile hep ona çevirmiş olan bütün İslam Alemi'nin gösterdiği uyanıklık, gayret ve fedakarlık daha ilk günlerinde düşmanlarımızı en derin hayretlere salmış bulunuyor ve Osmanlı Milleti'nin, İslâm ümmetinin hiç eksilmeyen ve belki de her gün artan azim ve hamiyeti, düşmanlarımızın şaşkınlığını da artırmakta devam ediyor ve de edecektir...

Bizim hâl ve mevkiimiz bu... Pek açık bir hakikattir ki, ehemmiyetçe Umumi Harp'ten hiç de geri kalmayacak yeni bir savaş içinde bulunuyoruz.

Bu savaşı biz istemedik. Düşmanlarımız bizi en alçakça hareketlerle mahvetmek sevda ve hülyasına düşmüş oldukları için, ister istemez başka türlüünü düşünmeye imkân olmayacak şekilde kendimizi müdafaa etmek

mecburiyetinde bulunuyoruz.

Hâl ve mevkiimizin bundan ibaret olduğunu takdir ettikten sonra, hasımlarımızın hâl ve mevkiilerinin neden ibaret olduğuna ve diğer dünya memleketlerinin de ne hal ve mevkiilerde bulduklarına bakabiliriz. Bu bakmakta, fayda ve zaruret de vardır. Çünkü, bilhassa milletlere ait işler ve hele bu işlerin harple alâkalı olanları, bütün insanlığı alâkadar eden işlerdendir. Bilhassa şimdiki vaziyetteki Umumi Harp'ten çok ehemmiyetli bir hadise olarak gayet büyük ve emsâlsiz bir inkılap önüne katılmış, sürüklenip gidiyor.

Umumi Harp bitecek mi, barış yapılabilecek mi?

Bu iki soruya 'Evet!' diyerek cevap vermeye imkân yoktur. Cihanın şimdi içinde bulunduğu pek kötü vaziyete nispetle, Umumi Harp zamanını gıpta olunacak bir sükûn ve barış devri saymak caizdir denilse; emin olun ki, mübalâğa olmaz. Dünya o kadar karışmış, barış ve sükûn hâl ve ihtimalinden

Umumi Harp bitecek mi, barış yapılabilecek mi? Bu iki soruya 'Evet' diyerek cevap vermeye imkân yoktur.

o kadar uzak kalınmıştır. Almanya ile güya barış yapılmıştır. Henüz bu antlaşmanın bir maddesi bile tatbik olunamadı. Yeniden yeniye ihtilâllere sahne olan Almanya karşısında İngiltere de, Fransa da acizdir. Şimdi oraya yeniden 100 bin asker göndermek mecburiyetini hissetmiş bulunuyorlar. O kadar asker gönderebilecekler mi? Şayet gönderebilirlerse; bu kadar asker maksadın teminine yetecek mi?

Parça parça edilen Vestfalya'nın geriye kalan Almanlık kısmı herhangi bir taraftan istifade etmeden Almanya'ya iltihak etmeye hazırdır. Henüz bağımsız bir vaziyet alamayan Macaristan hâlâ memnun değildir. Romanya endişeli bir vaziyette, Bulgar çeteleri Makedonya'ya doğru faaliyettedir. Balkanlar yeniden kaynamaya başlamış bulunuyor.

Bu olup bitenlere rağmen, İzmir ve havalisinde emperyalist emeller takip eden Yunanistan, Makedonya ve Epir taraflarından pek ciddi endişeler karşısında aciz kalmaya başlamıştır. Kolçak'ları, Denikin'leri ve onların şahıslarında İngiltere'yi mağlup ve perişan etmiş olan Bolşevikler, gerek Kafkasya'da, gerekse Asya'da İngiltere'ye en öldürücü darbeyi vuracak bir vaziyete gelmek üzeredirler.

Osmanlı devleti harp halinden çıkmış ise, henüz barış haline gelememiştir. Bütün İslam Alemi mukaddes kurtuluş davası ile ayaklanma ve galeyan

halindedir. Buna, bir de bütün Avrupa memleketlerinin dahili ve toplumsal detlerle her gün en müthiş zelzeleleri gölgede bırakacak sarsıntılar içinde çalkalanmakta olduğunu ilave ediniz.

Görür ve hükmedersiniz ki, İngiltere'nin, gümrükten mal kaçırıcısına İstanbul'u işgale, hilafet ve saltanatı da cebir ve tahakkümü altına almaya saldırmış olması, neticesi gelmeyecek bir şaşkınlıktan başka bir şey olamaz. Biz Osmanlı milleti ve İslam Ümmeti, kendilerine medeni unvanını veren galip devletlere karşı, 'Sizin düşündüğünüz haksız barışı kabul ve imza

etmeyeceğiz...' diyerek beklesek bile; neticede galibiyetin yine bizde, yani Hak'ta tecelli edeceğinden emin olabiliriz. Çünkü, Cihanın İnkılabı fertlerden milletlere kadar hakların yerine getirilmesi gayesini hedeflemiş bulunuyor. Halbuki biz milli mücadelemizde elbette atıl bir vaziyette kalacak da değiliz. Cihanın Hak'ka hizmet eden inkılabını ve zalimlerin bir an evvel yıkılıp gitmelerini temin etmek ve hızlandırmak, bizim en hayati menfaatlerimiz icabından bulunuyor.

Hakimiyet-i Milliye Gazetesi
17 Nisan 1920

UMUTSUZLUĞA KAPILMAYAN

MUSTAFA KEMÂL

Trablusgarp'a saldıran İtalyanlarla savaşmak üzere bölgeye giden Mustafa Kemâl savaşta fırsat bulduğu zamanlarda ülkenin geleceğini düşünüyordu. Çocukluk arkadaşı ve yakınında bulunan Salih Bozok'a yazdığı mektupta bunalımlı günlerin geçeceğini müjdeliyordu.

Derne'deki subayların da yer aldığı bir müsamere yapıldıktan sonra çadırına dönen Mustafa Kemâl, Salih Bozok'a şöyle yazıyordu:

"Arkadaşlarıma şöyle dedim: Vatan mutlaka selâmet bulacak. Millet mutlaka mesut olacaktır. Çünkü kendi selâmetini, kendi saadetini memleketin ve milletin saadet ve selâmeti için feda edebilen vatan evlatları çoktur."

Mustafa Kemâl, Derne'den yazdığı mektupta bugünkü modern Türkiye'nin kurulacağını biliyor, en zor zamanlarda bile umutsuzluğa yer olmaması gerektiğini davranışlarıyla kanıtlıyordu.

Yazan: Dr. BEŞİR DOSTER

Benim Atatürk'üm

Atatürk diktatördü. Tartışmaya bile gerek yok. Ama öylesi bir diktatör ki halkın ilerlemesine, halkın mutluluğuna engel olan hiçbir kararın altında imzası yok.

Atatürk diktatördü. Ama öyle bir diktatör ki Anadolu'daki düşman işgaline karşı yaptığı ilk iş bölgesel kongreler aracılığı ile halkıyla bütünleşmek, ardından merkezi bir otoriteyle kurtuluşu ve kuruluşu yönlendirmek için Türkiye Büyük Millet Meclisinin oluşumunu sağlamak olmuştur.

Atatürk diktatördü. Ama öyle bir diktatör ki, kurduğu, kurdurduğu kabineelerde görev alan bakanlar 30-35 yaşlarında idiler. Mahmut Esat, Mustafa Necati, Cemal Hüsnü, Dr. Reşit Galip gibi... Hatta genç bakanlar O'nun akşam sohbetlerine katılmadıklarından ötürü sitem edince Atatürk; "Ben size bu genç yaşımızda devleti teslim ettim, soframdakiler hayatlarını ömür boyu bana hasreden, öl desem ölecek insanlardır" demiştir.

Atatürk diktatördü. Ama öyle bir diktatör ki kendisiyle konuşmaya ge-

Öyle bir diktatör ki, halkının mutluluğuna engel olan hiç bir kararın altında imzası yok.

“Hitler, devletini yıkan, siz devlet kuran diktatörsünüz”

len bir yabancı gazeteciye sorar: "Sen hem diktatör olduğun için Hitler'i eleştiriyorsun, hem de diktatör olduğumu yazıp söyleyen herkese karşı beni savunuyorsun. Bu bir çelişki değil mi?" Gazetecinin cevabı ilginçtir. "Doğrudur. Hitler, devletini yıkan diktatördü, siz devlet kuran diktatörsünüz."

Atatürk diktatördü. Ama öyle bir diktatör ki Ulusal Kurtuluş Savaşına birlikte başladığı paşalar, savaşın kazanılmasından sonra O'ndan ayrıldılar, karşısına geçtiler, eleştirdiler doludizgin. Öyle ki hızlarını alamayıp siyasi parti bile kurdular, devrimi ters yüz etmek bile istediler, O'nu ortadan kaldırmak isteyenlerin girişimlerine destek oldular.

Fakat O büyük diktatör, "Arkadaşlarımın ufku, muhayyilesi kurtuluştan sonraki Cumhuriyet Türkiye'sini, çağdaş, laik Türkiye kavramını kavrayamadı. Yolları açık olsun" diyerek omuz silkti. Nitekim yıllar sonra o muhalefet hareketinin başı "İçimizdeki en büyük kumandan o idi. O olmasaydı biz bu işi başaramazdık, fakat biz olmasaydık o işi başarır, memleketi kurtarırdı" diyecektir.

Atatürk yalnız adamdı. Dahilere yaraşır, dâhiyane bir yalnızlık. Ancak "Bütün özgürler gibi yalnız, bütün yalnızlar gibi özgürdü." Sarayından ayrılmayan, köşküden çıkmayan bir yalnızlık değildi onunki. Tersine sıkıldığında kapağı halkın arasına atardı. Öyle günü birlik gidip gelmelerle değil, günler, haftalar süren gezileri olurdu. Anadolu toprağı ile Anadolu insanı ile buluşmak en büyük keyfi, sevinci olurdu. Kars'a gelişindeki gezisi Ağustos ayının 20'sinde başlamış, Ekim ayının ortasında bitmiştir. Kırk günü aşkın bir süre. Bıkmaz, usanmaz, yorulmazdı o gezilerinde. Halkının içinde, halkının arasında olmak en büyük mutluluğu idi.

Atatürk'ün yalnızlığı bir Namık Kemal yalnızlığıdır.

Hani o büyük vatan şairi; "Görmeden ölürsem millette ümit ettiğim feyzi, Yazılınseng-i kabrime vatan mahzun ben mahzun" demişti ya, öyle. "Bütün ömrünü hizmetine

vakfettiği" ulusunun çağdaş, uygar, mutlu, yaratıcı olmasının umudu ve beklentisi içindeki bir yalnızlık.

Atatürk yalnız adamdı.

Çünkü o yıllarda 100 yıl sonraki Türkiye'nin resmini çizecek birileri yoktu çevresinde. O nedenle hem yalnız, hem tek adamdı.

Atatürk rakı da içerdi.

Ama Ulusal Kurtuluş Savaşı yıllarında ve önemli ülke sorunlarının tartışıldığı günlerde ağzına içki koymamıştır. Fakat İzmir'i işgal güçlerinden 9 Eylül'de kurtarmış, 10 Eylül'de Konak'ta rakısını içmiştir. Hatta lokantanın perdeleri kapatmak isteyen garsona "Çocuk! Perdeleri aç, açık tut. Milletim beni gerçek yüzümle görsün" demiştir.

Büyük bir ulusun talihsiz "kaderini" değiştirdiğini görmezden gelip, "kadehini" eleştiren nankörlere seslenmek isterim:

Cumhuriyeti kuran ve tüm varlığını ulusuna adayan bir lideri "diktatör" de olsa, "sözde demokrat"lara bin defa tercih ederim. •

ATATÜRK VE ADALET

Bir Balıkesir yolculuğunda, Milli Mücadele' de hizmetleri olan biri, Atatürk'e başvurarak haksız bir adli mahkûmiyetinden yakınmıştı.

Atatürk: "Haklısın, konuyu ben de biliyorum" diyerek yakınındaki adliye müfettişini çağırdı. Davayı anlatarak kararın düzeltilmesini istedi. Müfettiş, "Efendim, karar bütün adli işlemlerden geçmiştir. Hükmün uygulanmasından başka yapılacak bir şey yoktur." dedi

Atatürk: "Ama bu iş haksızdır. Çünkü konuyu biliyorum" dedi.

Adliye müfettişi ısrar etti: "Efendim bu açıklamanız hukuki durumda bir değişiklik yapamaz. Adliye Vekaletinin de bir şey

yapmasına olanak yoktur." dedi.

Atatürk sakince: "Peki, bir adli hata olursa hukuki olarak düzeltilmesi mümkün değil midir?" diye sordu.

Müfettiş: "Yeni kanıtlarla mahkemenin tekrarı istenebilir." dedi.

Atatürk, başvuruyu yapan kişiye döndü: "Beni tanık olarak göster. Yeni kanıtlar olduğunu öne sür. Ben mahkemede sana tanıklık ederim.

Sonra müfettişe dönerek: "Size teşekkür ederim" dedi ve başvuruyu yapana da şöyle söyledi:

"Neden bana zamanında gelmedin; tanıklık ederdim. Her vatandaşa, hattâ Cumhurbaşkanı dahi olsa adâlete saygı göstermek zorundadır."

Köy Enstitüleri

70 YIL ÖNCE BOZKIRA DÜŞEN IŞIK

Eğitim tarihimize meydan okuyarak adını bugünlere taşımasını bilen Köy Enstitüleri, Atatürk'ün ilke, devrim ve eğitim görüşlerini bütünüyle kucaklayan ortaöğretim düzeyindeki eğitim kuruluşlarıydı. Resmi olarak 1940'ta kurulmuş, 1953'te kapatılmıştır.

DEMET'li yıllar
TONGUÇ'la
YÜCEL'le

DURSUN KUT

GÜLDİKENİ YAGMEVİ

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Neydi özellikleri o halde?

•Köy Enstitüleri eşitlikçiydi. Yurdun dört bir yanına eşit olarak dağıtılmıştı. 21 Enstitünün hiçbirine ayrıcalık verilmemişti. Yer, bölge ve toprak seçimi hakça yapılmış, eşitlik ilkesinden sapma gösterilmemişti. Hepsisi de, sınıfsal, dinsel ve etnik kökenlerin yarattığı farkları, çok yönlü ve niteliği yüksek bir eğitimle gidermeyi hedeflemekteydi.

•Enstitülere, köy çocuklarından başka öğrencilerin alınmamasına özen gösterilmişti. Ulusal egemenliğe dayalı laik Cumhuriyeti kim yaratmışsa; onun eğitim düzenini de, bu kuruluşlar aracılığıyla, onlar kurmaktaydı.

•Enstitülere atanan öğretmen ve yöneticilerin köyü tanınması, köylü veya da köycü olması, doğa koşullarına dayanıklılık göstermesi ve dağ başlarında, binbir güçlük içindeki bu okullarda çalışmaya gönüllü olmaları istenmişti.

•Enstitülerin öğretim programları, köy ve ülke gerçekleri üzerine oturtulmaya çalışılmıştı. "Eğitimin bir süs, bir lüks olmaktan çıkartılması" koşulu nu yaşama geçirmektedir.

•"İş içinde, İş aracılığıyla" eğitim ilkesi, Enstitülerde parola olmuştu. Geniş iş alanlarındaki tüm uygulamalar,

Köy Enstitüleri sınıfsal, dinsel ve etnik kökenlerin yarattığı farkları, çok yönlü ve niteliği yüksek bir eğitimle gidermeyi hedeflemekteydi.

lar, iş eğitimi yöntemini bir yaşam biçimine dönüştürmüştü. Öylesine ki, Enstitü çalışanları (öğrenci, usta öğretici, öğretmen, yönetici), kendi dersliklerini, kendi yatakhanelerini, kendi kütüphanelerini vb. kendileri yapmaktaydılar. Bu kurumlarda, "iş" in, üretimin, insanlık için, ulus için yaşamsallığı üzerinde durulmuş, "iş" yapmanın erdemi öne çıkartılmıştı. Öğrencilerin hem aydın, hem de eli araç tutan iş adamı olmaları istenmişti.

•Enstitülerdeki yaşam biçimi, alışılmışın çok dışındaydı. Tüm Enstitü

çalışanları -hizmetlisinden müdürüne dek- aynı giysileri taşıyor; aynı kaptan yemek yiyor; aynı işi birlikte görüyorlardı. Kız-erkek tüm öğrenciler tarlada, bağda, ışıkta ve derslikte birlikte çalışıyor; sırt sırta işe yükleniyorlardı. Mala elde, keser belde, boş toprakları vatanlaştırıyorlardı. Birlikte ıslanıyor, birlikte yoruluyor, birlikte dinleniyorlardı. Sabah işe giderken birlikte "Tarım Marşı" söylüyorlardı.

*Sürer, eker, biçeriz; güvenip ötesine,
Ulusun her kazancı, ulusun kesesine,
Toplandık baş çiftçinin,
Atatürk'ün sesine,
Toprakla savaş için ziraat cephesine.
Biz ulusal varlığın temeliyiz, özümüz.
Biz yurdun öz sahibi, efendisi köylüyüz.*

•Enstitülerdeki çalışmalar, bilimsel temellere oturtulmaktaydı. Eğitim-

öğretimde gözlem, deney ve incelemelere büyük yer veriliyordu. Enstitü öğrenciler motosiklet, jip kullanmakta, kendi jeneratörlerini kendiler kurup, elektrik elde etmekteydi. Kendi ortamını iyileştiremeyen, insanı olumlu yönde değiştiremeyen eğitimin, "eğitim" olamayacağını ortaya koymaktaydı.

Kendi ortamını iyileştiremeyen, insanı olumlu yönde değiştiremeyen eğitimin "eğitim" olamayacağını ortaya koymaktaydı

•Enstitülerin çevreleri, diğer okullar gibi, taş duvarlarla örülüp halka kapatılmamışlardı. Tam tersine, okullardaki her türlü yenilik ve çalışma komşu köylülere gösterilmekteydi.

Enstitüler, okumuş kesim-halk kesimi kopukluğunu sona erdirebilmenin yolunu arıyordu.

Yetiştirilen aşılı fidanlar, elde edilen yeni ve nitelikli ürünler, çevredeki köylülere taşınmakta; onlara tanıtılmakta ve verilmektedir.

•Enstitüler, okumuş kesim-halk kesimi kopukluğunu sona erdirebilmenin yolunu, yöntemini arıyordu.

•Enstitüler, köy toplumunun kuşaktan kuşağa taşıdığı "okuma" özlemine yaşam kazandırıyorlardı. Bilgiye olan susamışlıklarını, ele avuca gelmiş bir yığın yapıtı su içercesine okuyarak gideriyorlardı. Dağda, ovada; kışta, yazda ellerinden kitap düşmüyordu. Türk'ün eğitim tarihinde -belki de- ilk

kez, okuma alışkanlığı, bir yaşam biçimine dönüşerek, eğitimin kendisi de güvenceye alınmakta, aydınlık bir dünyaya yelken açılmaktaydı.

•Enstitülerde öğrenciler, tüm etkinliklere eşitlikçi bir anlayış içinde katılıyorlardı. Her hafta bir ekip nöbet

tutuyor ve okulun tüm işlerini onlar yönetiyordu. Hafta sonunda da, gerçekleştirdikleri yönetimin eleştirisini yapıyorlardı. Yani o toplumun her bireyi önce bir yurttaş; bir o kadar da savcı oluyordu. Hem sorguluyor hem sorgulanıyordu. Yönetim tabana iniyordu. Ve "ben" ile "biz" arasında bir uyum sağlanıyordu. Demokrasi, tüm kurum ve kurallarıyla eğitime aktarılıyordu. Çağdaş ve katılımcı bir yaşam biçimi oluşuyordu.

•Düşte bile görülemeyecek atılımları gerçekleştirmişlerdi Enstitülüler. Bir anlamda kendilerini yaratmışlardı. Bilgiye aç kurtlar gibi saldırmışlardı.

*Dileğim: Her köyü bir cennet etsem.
Can mı der, şan mı der, el ne der bilmem?*

Türkiye'deki batılılaşma ve çağdaşlaşma hareketinin içe dönük eğitim yüzünde, eğitimi üretim için yapmayı amaçlayan Köy Enstitülerini dışlamak olanaksızdır. Denilebilir ki, Köy Enstitüleri, Türkiye'deki cumhuriyetçi, ulusçu, halkçı, laik ve devrimci hareketi, eğitime yansıtabilmiş tek kurumdur.

Denilebilir ki, Köy Enstitüleri Türkiye'deki cumhuriyetçi, halkçı, ulusçu, laik ve devrimci hareketi, eğitime yansıtabilmiş tek kurumdur.

Doğaya ve verimliliğe, zarar vermeden yüklenmişlerdi. Köy sorununu, entelektüalizme feda etmemek için, "ortak akıl, ortak iş" parolası ve "imece" ruhuyla kolları sıvamışlardı. Anadolu toprağına düşen eğitim aydınlığını yaşatma girişimine soyunmuşlardı. Tıpkı Enstitü öğrencisi Arif Aslan'ın, dizelerlerindeki gibi:

*Elimde meşalem köylere gitsem,
Ne mutlu, yurt için ben bir ümitsem.*

Şimdilerde insanın sorası geliyor. Yukarıdaki özelliklerle yetiştirilen Enstitü öğrencileri, tasarlandığı gibi, en az yirmi yıl köylerimizde kalabilselerdi, bir Anadolu köyü depreminde canlarını yitiren yurttaşlarımız, enkazı altında canlarını verdikleri o kerpiç evlerde yaşıyor olurlar mıydı? Ya da öteki yaşamsal sorunlarımızın büyük bir kesimi, bugün önümüzde dikiliyor olur muydu? •

Bir Köy Enstitüsü Mezunu Emekli Öğretmene **Hasan Ali Yücel'den** **Mektup**

Köy Enstitüleri'nin kurulmasında unutulmaz hizmetleri geçen dönemin Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel, bakanlıktan ve siyasetten ayrıldıktan, hatta Köy Enstitüleri'nin kapatılmasından sonra da, bu enstitülerden yetişen öğrencilere ve onları yetiştiren öğretmenlere olan ilgisini ilk günkü heyecanıyla sürdürmüştü.

O'nun, bir Köy Enstitüsü mezunu olan şimdi emekli öğretmen Dursun Kut'a, 1956 yılında el yazısıyla yazdığı mektubu, onun bu davaya ilgi ve inancının içtenliğini kanıtlaması açısından tarihsel bir belge niteliği de taşımaktadır. >>

19.2.1956 Ankara

Aziz Meslekdaşım,

17 Nisan'ı ve o arada beni unutmamış olduğunuz için size minnet ve şükranla duygulanmış bulunuyorum. Köy Enstitüleri, "Efendimiz köylü" yü "Efendi yapma" dileğinin eseridir. 1839'den 1939'a kadar, yani Garplılaşma hareketinin başlamasından tam 100 yıl geçinceyedek aynı konu üstünde hayli zihin yorulmuş, hayli tedbire başvurulmuştur. Fakat netice ile, itiraz götürmez şekilde ortaya çıkmıştır ki, bu tedbirlerle 40, 000 köyde yaşayan milyonlarca Türk çocuğunu okula ve öğretmene kavuşturmak için kırk bin sene beklemek lazımdır.

Mesele şudur: Köye, köyden olmayanı yollayarak köylüyü öğretim ve eğitime kavuşturamadık. O halde köye, köyden olanı köy hayat şartları içinde yetiştirip, vermekten başka çare yoktur.

Bu pratik prensip, tamamile bizimdir. Taklit değildir. Türkçe buluştur. Benzersizdir. Çünkü millet sevgisi gibi bir kaynaktan ilhamını almıştır. Pratikdir. Pedagoji kitapları yazmaz. Klasik pedagoglar bilmez. Bilmezler; zira bir terbiye nazariyesi değil, millî bir kalkınmanın temel prensibidir ve onun gerçekleşmesi, hayatileşmesi hamlesidir.

Köy Enstitüleri, her zamanki cinsten bir okul açma teşebbüsü olsaydı, üstüne bu kadar kuvvetli bir dikkat ve ilgi çeker miydi? Daha birkaç ay önce Ankara'da açılan öğretmen okulunu kim duymuştu? Böyle oluşunun sebebi, enstitülerin sosyal ve geniş ölçüde millî bir hareketin durağı oluşlarıdır. Siyasi dalgalar geçtikten sonra tekrar doğruya dönecektir. Buna kesin olarak inanıyorum.

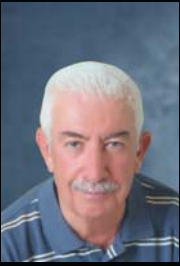
Size ve hepinize, memleket ve meslek hizmetlerine barınak olan yüreğimin bütün sevgilerini yollar, başarı dilekleriyle gözlerinizi öperim.

Hasan- Ali Yücel

Zarfin üstündeki Adres:

Bay Dursun Kut

Göller Bölgesi Köy Öğ. Derneği, Isparta

ANADOLU'NUN DÜNYASI
Bekir Özgen

Okumak, dünyaya açılan pencere...

Usu başına gelir
gelmez, arkadaşına verdiği
sözünü anımsadı Berk.
"Eyvah, geç kaldım, Çetin
bana kızacak şimdi!" dedi.
Yataktan ok gibi fırladı.
Giyinip kuşandı...

Annesinin önüne koyduğu yiyeceklerden üç beş lokma atıştırıp yarı aç yarı tok evden dışarı seğirtti.

Artık gün onundu.

Taşada Kasabası'nın, çarşı alanının köşesinde tarihi bir bina vardı. Tek katlı taş bir yapı... Alının ortasında "Halkevi" yazısı dururdu. Okumayı söken, okumaya gönül vermiş çoğu kasabalı oraya gazete, dergi ve kitap karıştırmaya gelirdi. Kendi evlerindeymişcesine çekincesiz girer çıkarlardı.

Berk olsun, emmi-oğlu Çetin olsun, okuma kitapları dışındaki ilk deneyimlerini burada edinmişlerdi. Okumanın tadı, damaklarına burada yapışmıştı.

Onlar kitap, dergi alamayacak kadar yoksuldular; ama okumayı seviyorlardı. İple çektikleri yaz dinlencesi başladığında yorgunluk gidermek, başarılarının tadını çıkarmak onların da hakkıydı. Güneşli günler, birbirini kovalarken, kah Deveyutan'a yüzmeye gitseler, kâh Kayabaşı'na gezmeye çıksalar da dönüp dolaşıp geleceklere yer, burası oluyordu.

**

O gün de böyle oldu. Akkent Lisesi öğrencileri olarak Halkevi'ne girdiklerinde, içerisi cıvılcıydı. Okumayı söküp, göğsüne kurdele takan öğrencilerden tutun, kasabanın kimi ileri gelen yaşlı sayılabilecek kimselerine kadar hemen herkes oraya okumaya gelmişti.

İki kafadar, daha ne yapalım, ne

okuyalım, demeye kalmadan, kasaba tellalının sesi içeriye doldurdu.

"Ey ahali! Duyduk, duymadık demeyin. Kasabamıza Cumhuriyet'in Köy Enstitüsü geliyor. Oyunlar, eğlenceler kuruluyor. Gelin, görün!" diye bağıyordu.

Bir solukta dışarı fırladılar. Çok uzaklarda boz noktalar görünüyordu. Yaklaştıkça büyüyüp belirginleştiler. Önce daha bir görünüyor, ardından da enleri ve boylarıyla birer öğrenci, öğretici, yönetici oldular. Yüzlercesi "rap, rap, rap" sesleri çıkararak askeri bir düzen içinde yürüyor, beşerli kolda, uygun adım kendilerine doğru ilerliyordu. Kızılı erkekli tümü golf giysiler içindeydi. Güneş yanığı yağız yüzlerine bozkırın yalınlığı vurmuştu. Kimi erkek öğrencilerin ellerinde davullar, zurnalar, akordeonlar, bağlamalar vardı. Kimi kız öğrenciler de mandolin, keman ve armonika çalıyordu. Bin kişilik yetişkin bir topluluk, sazlı sözlü görkemli bir görünüş oluşturmuştu.

Görmeye gelenlerin de katılımıyla,

"Ey ahali! Duyduk, duymadık demeyin.
Kasabamıza Cumhuriyet'in Köy Enstitüsü Geliyor.

kasaba bir anda gelincik tarlasına döndü. Yer yerinden oynadı. Taşadalılar, kaşla göz arasında onların yanlarına üşüşmüş, duyan gören, akın akın gelmişti. Kadın erkek, yaşlı genç, çoluk çocuk, yığın yığın...

Çarşı meydanına gelip hal-kalandıklarında, öğrencilerden birisinin çektiği "Dikkat!" komutuyla, herkes suspus oldu. Bütün gözler ona çevrildi. O da, arkadaşlarını Ulusal Marşımızı söylemeye çağırıyordu. Ardından, düzinelerce çalgının eşliğinde marşlar söyledi.

Yer gök çınladı. Şölen başlamıştı. Önce, yurdun dört bir yanından derledikleri ulusal oyunlardan örnek sundular. Coşku yarattılar. Eğlenip eğlendirdiler. Milleti kendinden geçirdiler. Okumuşlarla okumamışları iç içe kattılar. Bir anda, hemen herkes yalnızlığın adresini unuttur gibi oldu. Sevinçle coştular. Çokluğa durdu, kıvançta konakladı.

Sonra, kasaba halkının çoğula kilitlendiği bir anda da, enstitünün tüm öğretmenleri, öğrencileri, usta öğreticileri, çalışanları ve daha kimleri varsa, birlik olup kadınlı erkekli dev bir halka oluşturdular. El ele tutuşup horana durdular. Çalgıcıları ortalarında, hem sazlı hem sözlü olarak:

"Sis Dağı'nın başında borana bak borana, / Taşada halkımızı istiyoruz horana!" diye bir türkü tutturdular.

Kaymakamı savcıyı, fırıncıyı demirciyi, berberi terziyi, çoluğu çocuğu, yediden yetmişe herkesi, eğlencenin içine kattılar. Kol kola tutuştular. Birbirlerine ayak uydurup çalım sattılar. Kasabalıların gönlüne demir attılar.

Yıllar vardı ki, kasabalı, böylesine tek yürek olmamıştı. Coşku ırmağında yüzen söğüt dalları gibi akıp gitmemişti. Geçim dertlerini, hasetlerini, fesatlarını, öfkelerini suya bırakmamıştı. Özlemini duyduğu o ela gözlü iyimserliğin ucundan tutamamıştı.

**

İşte o gün, Berk'in okumak, öğrenmek, adam olmak konularındaki düşüncelerinde oynamalar oluştu. Bu nasıl işti böyle? Akranları

sayılabilecek enstitülü öğrencilerin her biri bir müzik aracı kullanırken, kendisinin, okul arkadaşlarının, hatta lisedeki ağabeylerinin bir kavalı bile yoktu. Köy Enstitüsü öğrencileri, oyunlar kaleme alıp sahneye korlarken, kendileri bir öykü denemesi bile yapmamışlardı.

Berk gibi, Çetin'in de kafasından buna benzer düşünceler geçerken, gösteri bitmiş, halkın coşkusunu yavaş yavaş durulmaya başlamıştı. Dinginlik, yanında merak getirmiş;

lelik, çıraklık mı yaptırılır?" diye sormak gereksinimi duydu.

Ortalığı önce bir sessizlik, sonra da diz boyu bir şaşkınlık kapladı. Halkın bu kafa karışıklığına son verme sevdası kasabanın başöğretmenine düştü. Durmuş Bey, duyduklarıyla doğruldu. Durmuş, durmuş, duramamıştı.

Birden ayağa kalktı. "Kazın ayağı o kadar da uzun değil efendiler!" diye lafın ucundan tuttu ve "Siz bu enstitülülerin çıkardıkları güürültüye bakmayın. Onların elleri ileriye giderken ka-

"Bu enstitülüler, iş içinde yetişirler. Kendi binalarını silme kendileri yaparlar.

merak, soru türetmiş; sorulara yanıtlar bulunmaya çalışılırken de bilgi kaynakları ortaya dökülmekte gecikmemişti.

Epeydir Taşada'da eğlenmekte olan eğitimci Mustafa Bey:

"Bu enstitülüler, iş içinde yetişirler. Kendi binalarını silme kendileri yaparlar" dedi.

Yanında duran bir arkadaş da, "Bahçelerini, tarlalarını da kendiler ekip kendiler biçerler" diye pekiştirdi onun sözünü. Berk'in ilkokul öğretmenini, bu sözlerden biraz alınmış gibi olmalı ki, "O ne biçim okulmuş? Parmak kadar çocuklara ame-

faları geride kalır. Tümü de okuma yazma özürdür. Elifi görseler mertek sanırlar. Cebir geometri, fizik kimya, edebiyat felsefe bunların semtlerine uğramaz" diyerek verdi veriştirdi.

Onca kalabalığın içinde, kasabanın başöğretmeninin böylesine ileri geri konuşmasına kulak kabartan enstitülü bir öğretmen, duyduklarını içine sindirememiş olmalı ki konuya açıklık getirmek için başladı konuşmaya:

"Doğru söylersiniz efendim! Enstitüler de, ortaokul ve liseler gibi, ülkemizin eğitim kurumları. Kalkınmamıza, aydınlanmamıza koşuyorlar ama

ayrı yollardan. Konumları, yöntemleri, farklı... Bu iki ortaöğretim kurumunun, sergiledikleri görüntüyle, iki ayrı okumuş imgesi yarattıkları söylenebilir. Enstitülerde okuyan köy çocukları, oyunlarına koyunlarına, bayramlarına seyranlarına halkı katmaya, ortak etmeye can atarlar. Yanlarını, yörelerini içinden çıktıkları topluma açık tutmaya çaba gösterirler.

Bizim okullarımızda, insanımızla ayırımız gayrımız yoktur. 'Sen ben yok, biz varız!' düşüncesi ortak yargımızdır. Öteki okullar gibi sazlarımıza sözlerimize, ilimlerimize bilimlerimize başkalarını karıştırmamak yanlışına düşmeyiz. Yüksek duvarlar arkasına kapanıp halktan kendimizi soyutlamayız. Yaşam için, yaşam içinde öğreniriz. Var olduğumuzu ka-

nıtlarız. Liseliler, coğrafya derslerinde haritanın mavi yerlerini öğrenmeye çalışırken, bizler aynı haritanın sarıya boyalı kurak, kepir yerlerini ekip dikerek yeşile çevirmeye çalışırız.

Biz öğrencilerimize, 'Gözle, dene, yap, yaşa, yarat, üret!' diyoruz. 'İncele, araştı, değiştir!' diyoruz. 'Eğriyi doğrult, yanlışı düzelt!' diyoruz. Bunları başarabilmek için de, 'Oku! Hep oku! Okumayı bir sevdaya, olmazsa olmaz bir alışkanlığa dönüştür' diyoruz. Enstitü öğrenciler, öğrenmeyi öğreniyorlar. Ezberlemiyorlar."

Eğitim adına söylenen bu sözler yenilir yutulur cinsten değildi. Mantiği kitaplara takılı biçimde işleyen başöğretmen bu ağır eleştiriye dayanamadı. Bir kez daha lafa karıştı: "Bakıyorum da meydanı boş buldun, desteksiz atmaya başladın öğretmen efendi" diye kükredi. "Hani biri tutup bağlamasa, kalem gibi kalem elinde, söz gibi söz dilinde, 'Atomu bile biz bulduk, Amerika'yı biz keşfettik!' diye böbürleneceksin. Çalımından, yalımından yanından geçilmiyor ama sizin bildikleriniz yanıldıklarınıza yetmez!"

Berk gibi kasabanın öteki okuyanları da durdukları yerde donakaldılar. Duyduklarına inanamadılar. Kafaları zonklamaya başladı. Söylenenlerin her biri bir çekiç olmuş, güm güm başlarına vuruyordu.

Okudukları okulların böylesine yerden yere çalınması ağırlarına gitmişti besbelli. Yüreklere tuhaf bir kuşkuyla daralıp küçülüyordu. Bugüne kadar kendilerini kırk kanatlı sanırlarken, şimdi kırık kanatlı yerine konmak!.. Özüm-senebilecek cinsten değildi. İçlerine bir kurt düştü. En azından Berk'in...

Türdeş olmayan bu iki okulun kendi içinde yarattığı hoşluk, yarı kara çalınmış boşluğun dışında aransa bile, yaşamla bütünleşebilen bir eğitim hangi okullarda verilmekteydi?

nir kişisi Bilgeata, onların akılla tanışıp bilimle buluşabilmeleri için bir açıklama getirdi:

"Eğitim, uygulamalı ve işe yarar olmalıdır. Kitaptan deftere, defterden ezberle, ezberden havaya aktarılan içi fos bilgi ne işe yarar? Buza yazılan yazılar gibi yok olur gider. Bugün varsa, yarın yok olur. Elle kafa, bilgiyle yaşam birlikte, yan yana yürümelidir."

Taşada'nın okuyanları söylenenleri tamı tamına anlayabilmiş, yorumlayabilmiş miydi, bilinmez.

Konuşulanları herkes gibi Berk

"Eğitim, uygulamalı ve işe yarar olmalıdır. Kitaptan deftere, defterden ezberle, ezberden havaya aktarılan içi boş fos bilgi neye yarar.."

O anda biri çıkmalı: "Al, işte gerçek eğitim bu!" demeliydi. Doğruyu göstermeliydi. Bunu istiyorlardı Berk ve arkadaşları.

Böylesi bir kafa bulanıklığına dayanamayan kasabanın tek sözü dinle-

de dinlemiş ve kafası allak bullak olmuştu. Anlamakta güçlük çektiği şeylerden biri, enstitü öğrencilerin köyden gelip kız erkek el ele, omuz omuza vererek oyun oynamalarıydı. Onlar birbirlerinden hiçbir biçimde sakınmazken, kendi okulunda, kendi kasabasında kaçgöç sürüp gitmekte, kız arkadaşlarının yanına yaklaşmak "cıs!" sayılmaktaydı.

Salt Berk değil, oradaki ortaokul ve lise öğrencilerinin hemen hepsi de derin düşüncelere daldı. Uslarında birbirinden kopuk soru

imleri sıralandı. Kendi okulları için ileri sürülen olumsuzluklar doğruysa, "Cumhuriyet çocuğu kimliği" öksüz mü kalacaktı? Ya kuşak olarak aldıkları eğitim, yanlış kaynamış bir kemik gibi üzerlerinde kalırsa, yaşamları altüst olmaz mıydı? Bu sıkıntıların bas-kısı altında bocalarlarken, konuşmaya katılan Köy Enstitülü öğretmen, Berk ile Çetin'in yanına yanaştı. Sağ kolunu Berk'in sol omzuna koydu:

"Amacımı aşıp sözlerimle sizleri

üzdüysem özür dilerim" diyerek biraz olsun onları rahatlatmak istedi.

"Benim de sizler gibi lisede okuyan Devrim adında bir oğlum var ..."

Görenlerin, "Ölünceye kadar unutamayız" dedikleri o görkemli şölen-den sonra kasaba, bir kez daha kendi gerçekleriyle baş başa kaldı.

Eğrilerle doğrular, acılarıyla sevinçler, olurlarla olmazlar yine iç içe, birlikte yaşanmak üzere. •

bekirozgen@butundunya.com.tr

VASIYET

Ölmek üzere olan yaşlı bir baba, üç oğlunu çağırarak, onlara vasiyette bulunur: "Ben ölünce, birbirinize düşmemeniz için, size sahibi olduğum 17 deveyi paylaşmak istiyorum. Miras olarak develerin yarısını büyük oğluma, üçte birini ortancaya, dokuzda birini ise küçük oğluma bırakıyorum." der.

Babalarının ölümünden sonra, mirası babalarının vasiyeti uyarınca paylaşmak üzere kardeşler bir araya gelirler. Fakat bir türlü mirası babalarının istediği gibi pay edemezler. Çünkü 17 sayısı ne 2'ye, ne 3'e, ne de 9'a bölünebilir.

"Bu işin üstesinden ancak köyün, yaşlı bilgisi gelir!" diyerek, ona giderler. Bilge, "Benim bir devem var, onu da alıp, yeniden hesaplayın!" der.

Bu cömertliğe çok şaşırın oğullar, 18 deveyi pay etmeye girişirler. Önce 2'ye bölerler, büyük oğul 9 develik payını alır. Sonra 3'e bölerler, çıkan 6 deveyi de ortanca oğul alır. Daha sonra 9'a böldüklerinde 2 deveyi de küçük oğul alır. Ama, bütün develeri paylaştıktan sonra ortada fazladan bir deve kalır.

Oğullar yine bilgeye başvururlar. Bilge güler ve: "Sorun kalmadığına göre, ben de devemi geri alayım." der.

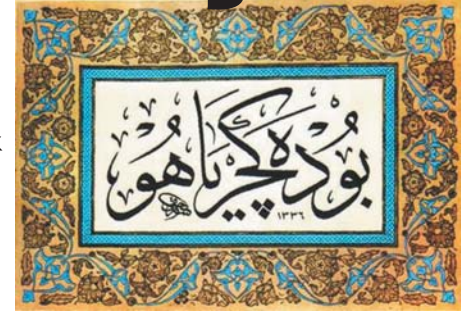
Bilge tıpkı bilgi gibi katalizör olarak devreye girip, çözümü sağlayıp olaydan çıkmıştır. İnsanlara yardımcı olur, ama kendinden de bir şey eksilmemiştir.

Sevgi ve bilgi, verdikçe azalmayan, daha da çok artan, tükenmez bir özelliğe ve güzelliğe sahiptir.

OTOPSI
Cengiz Özakıncı

Bu da Geçer Ya Hu

► Atatürk'ün bugün müze olarak kullanılan Çankaya'daki konutunun duvarına astığı "biricik hat" yazısının "Bu da geçer ya hu" olduğu söylenir.

ABD Başkanı Abraham Lincoln, Wisconsin'de yaptığı bir konuşmada bu söze duyduğu hayranlığı şöyle dile getirmiş: "Doğu'da bir padişah, danışmanlarından, her okunduğunda bulunulan durumu tüm gerçekliğiyle anlatacak bir söz bulmalarını istemiş. Bulmuşlar; 'Bu da geçer!' Öyle anlamlı bir sözdür ki bu, hem böbürlenmeyi dizginler; hem acılara dayanma gücü verir!"

Osmanlı İmparatorluğu, 1918 yılında işgal edilip düşman savaş gemileri Boğaziçi'ni doldurunca, Hattat İsmail Hakkı Altunbezer, bir kağıda "Bu da geçer ya Hu" yazıp atölyesine asar; kısa sürede işyerleri, kahvehaneler, vapurlar, bu yazıyla donatılır. Halkın işgale karşı tepkisini dile getirmek üzere her yere astığı bu yazı o acı günlerin, "Mütareke Dönemi"nin bir simgesi olmuştur.

Bu sözle anlamlandırılan "sabır ve tahammül"e büyük gereksinim duyduğumuz son dönemlerde, Mustafa Kemal'in de "sabır testi"nden geçtiği yılları anımsamakta yarar var.

"Mütareke'den Tezkere'ye / Mustafa Kemal'in Tuğgenerallik Günleri"ni ilgiyle okuyacağınıza inanıyoruz...

“Mütareke”den “Tezkere”ye

► Geçtiğimiz ay kimi köşeyazarları, darbe soruşturmalarının 2003 yılında, “1 Mart Tezkeresi” döneminde yapılan askeri plan tatbikatlarıyla ilgili olduğunu öne sürdüler. Yaptıkları yorumlara göre; 2003 yılında “1 Mart Tezkeresi”nin T.B.M.M’de kabul edilmesi halinde, Türk ordusunun ABD askerleriyle birlikte Irak işgaline katılacağı; Türkiye’nin teröristlerin hedefi haline geleceği; sivil hükümetlerin ülkeyi yönetemez bir duruma düşeceği varsayımıyla ordunun yönetime el koymasına yönelik hazırlıklar yapılmıştı; şimdiki gözaltı ve tutuklamalar 2003 yılındaki o hazırlıklarla ilgiliydi.

► 12 Eylül Darbesi, benim ve kardeşimin yaşamından 5’er yıl götürdüğü; kardeşimin 44 yaşında ölmesinde en büyük paya sahip olduğu ve ailemizi yıllarca perişan ettiği için; ne zaman “darbe”den söz edildiğini duysam, tüylerim diken diken olur. Bu yorumları okuyunca, ABD’nin Irak’ı işgale hazırlandığı “1 Mart Tezkeresi” günlerinde gazetelere yansıyan kimi olayları anımsadım:

•17 Şubat 2003: 60.000 Amerikan askeri Türkiye topraklarında konuşlandırılacak...

ABD Heyeti, üs ve limanların modernizasyonu çerçevesinde Mersin ve İskenderun limanlarında incelemelerde bulunacak.

•19 Şubat 2003: ABD heyeti, Sabiha Gökçen uluslararası havaalanında incelemelerde bulundu. Çorlu ve Afyon havaalanlarını da denetleyen ABD’nin isteklerine, Samsun ve Trabzon limanları da dahil.

•20 Şubat 2003: ABD’li heyetler, Mardin ve Batman’da incelemelerde bulundular.

•24 Şubat 2003: İskenderun Limanı’na yanaşan Amerikan Ro-Ro gemisi araç ve mühimmat boşaltmaya başladı.

•25 Şubat 2003: İskenderun Limanı’na ABD donanmasına ait kargo gemisi yanaştı.

•12 Mart 2003- ABD’nin askeri yığılmak yaptığı İskenderun Limanı’nda bir grup gösteri yapmak istedi. Türk askeri havaya ateş açtı. Göstericiler gözaltına alındı.

•15 Mart 2003- İskenderun Limanı’ndan vagonlara yüklenen askeri araç ve malzemelerin demiryolu ile sevkiyatına başlandı.

•20 Mart 2003 - ABD’nin Irak operasyonu, Bağdat’ı bombardıman ile başladı.

İşgal edilecektik
Değerli esi Bakan, ABD planının Türkiye’yi işgal dönüştüğünü görsüklerinde Küveyt’i Irak’a girmeyi kararlaştırdıkları açıkla. Gürel, Dışişleri Bakanlığı’na yönelik uluslararası komplolara harabatin engellenmesini öne sürdü.

Şükrü Sina Gürel, 19.09.2003 günü Akşam gazetesinde yayımlanan söyleşisinde, 1 Mart Tezkeresi’yle ilgili olarak “işgal edilecektik” diyor.

► 1995’te, yani ABD’nin Irak işgalinden 8 yıl önce yayımlanan “İletişim Çağında Aydın Kirlenmesi” adlı kitabımda, mütareke döneminde Tuğgeneral Mustafa Kemal’in başına gelenleri anlattığım sayfalar, tezkere sürecinde yaşananları çağrıştırdığı için olacak, o günlerde kimilerince kaynak gösterilmeden yayımlanmıştı. 1995 tarihli o yazımda, benzer olayların 1918’de Osmanlı İmparatorluğu’nun ve Mustafa Kemal’in de başına geldiğini özetle şöyle anlatıyordum:

Osmanlı Devleti, Almanya ve Avusturya ile birlikte katıldığı I. Dünya Savaşı’ndan yenik çıkmış, 30 Ekim 1918 günü Limni Adası’nın Mondros limanında, İngilizlerin Agamemnon

savaş gemisinde, koşulları çok ağır bir Silah Bırakışması (Mondros Mütarekesi) imzalamış ve Alman Komutan Liman von Sanders’ten boşalan Yıldırım Orduları Komutanlığı’na Mustafa Kemal atanmıştır.

Karargahı Adana’da bulunan Yıldırım Orduları Komutanı Tuğgeneral Mustafa Kemal, 5 Kasım 1918 günü, komutası altında bulunan 7. Ordu, 41. Tümen ve 3. Kolordulara şu buyruğu verir:

Liman Von Sanders, Türkiye’den ayrılırken komutanlığı devrettiği Mustafa Kemal ile...

“İngilizlerin çeşitli bahanelerle İskenderun’a asker çıkararak 7. Ordu birliklerini zor duruma sokmak istedik-

lerini anlıyorum. Buna meydan vermemek için, 3. Kolordu, İskenderun'a kuvvet çıkartılmasını, gerekirse ateşle engelleyecektir." (1)

Durumu aynı gün İstanbul'a, Genelkurmay Başkanlığı'na da bildiren Mustafa Kemal, Başkumandanlığa gönderdiği telgrafta şöyle der:

"Çok ciddi ve içtenlikle arz ederim ki, Bırakışma Antlaşması'nın koşullarındaki yanlış anlamaları giderecek önlemleri almadan orduları terhis edecek ve İngilizlerin her dediğine boyun eğecek olursak; İngiliz ihtiraslarının önüne geçme olanağı kalmayacaktır." (2)

► **Bu uyarılarına karşılık**, Genelkurmay'dan; "İngilizler yalnızca birliklerinin yiyecek gereksinimlerini karşılayacaklardır, işgal gibi bir amaçları yoktur, sakın ateş açmayın; İngilizler ateş açsalar bile siz ateşle karşılık vermeyin, İngilizler'e çok iyi davranın" yanıtını alan Mustafa Kemal'in kamı beynine sığır:

"İngilizlerin Halep civarındaki ordularını beslemek için İskenderun'dan faydalanmak istemeleri haklı değildir. Çünkü İngilizlerin eline geçmiş bulunan Halep vilayetinde ve yalnız Halep şehrinde milyonlarca erzak vardır... Hangi neden ve gerekçeyle olursa olsun İskenderun'a asker çıkarmaya yeltenecek İngilizlerin ateşle engellenmesi buyruğunu verdim. İngilizlerin aldaticı işlem, öneri ve davranışlarına

İngilizlerden çok hak verip nazik göstererek onların gönlünü hoş tutmaya yönelik buyruğunuzu uygulamaya yaradılışım elverişli olmadığından... yerime başka birini atamanızı özellikle rica ederim." (3)

7 Kasım 1918 günü Padişah buyruğuyla ordusu lağvedilen Mustafa Kemal Harbiye Bakanlığı emrine alınır ve Başbakan Ahmet İzzet Paşa, 8 Kasım 1918 günü Mustafa Kemal'e bir telgraf çeker:

"İskenderun'u İngilizlere teslim ediniz!"

Ahmet İzzet Paşa

Mustafa Kemal, aynı gün Ahmet İzzet Paşa'ya telgrafla yanıt verir:

"İskenderun şehrinin İngilizlere teslimi hakkındaki 8.11.1918 tarihli emriniz alındı. İngilizlerin önerilerine bugüne dek olduğu biçimde olumlu karşılık vermeye devam edildiği takdirde, bugün Payas-Kilis çizgisine ka-

dar olan araziye isteyen İngilizler yarın Toros'a kadar olan Kilikya bölgesini; daha sonra Konya-İzmir çizgisini işgal etmeyi; ardından ordumuzu doğrudan kendileri yönetmeyi ve giderek Osmanlı Bakanlar Kurulunun Britanya Hükümeti tarafından seçilmesini isteyeceklerdir. İngilizlerin savaşla ellerine geçiremedikleri yerleri biz onlara kendi ellerimizle armağan edersek, bu onurlu geçmişimiz ve şimdiki yöneticilerimiz için kara bir sayfa oluşturur!.. Hangi konum ve durumda bulunursam bulunayım, doğru olduğuna inandığım ve ülkem kurtuluşu için yetkililere bildirmeyi görev saydığım görüşlerimden vazgeçmeye yaradılışım gereği olanak yoktur!" (4)

Ahmet İzzet Paşa Başbakanlıktan istifa eder ve Mustafa Kemal'i İstanbul'a çağırır.

► **Mustafa Kemal, İstanbul'a gitmeden önce**, silahların İngilizlerin eline geçmesini önler:

"Terhis edilecek kuvvetlerimize ait teçizat, silah, cephane ve başka araçların toplanıp saklanmasına ait tertibat" almıştır. (5)

Ali Fuat Paşa'yla yaptığı görüşmede, halkın direnişe hazırlanmasını ister:

"Artık milletin bundan sonra kendi haklarını kendisinin araması ve müdafaa etmesi, bizlerin de mümkün olduğu kadar bu yolu göstermemiz ve bütün ordu ile beraber yardım etme-

miz lazımdır." (6)

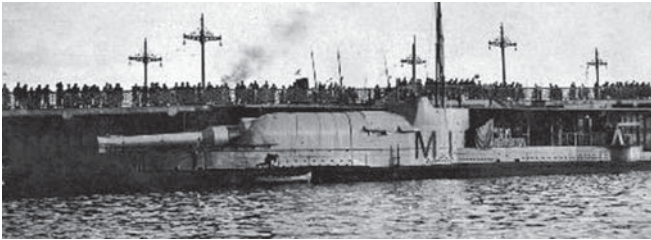
İstanbul'a dönerken Katma istasyonunda karşılaştığı Ali Cenani Bey'e direnmeyi öğütler:

• "Örgütünün, ulusal bir güç oluşturun, kendinizi savunun" (7)

Ali Fuat Cebesoy

1918 yılına ait bu belgeler, Anadolu'da direniş düşüncesinin Mustafa Kemal'in aklına Kazım Karabekir tarafından Nisan 1919'da İstanbul'da sokulmuş olduğu savını çürütmektedir. 13 Kasım 1918 günü Haydarpaşa Garı'nda kendisini Adana'dan İstanbul'a getiren trenin inen Mustafa Kemal, 22'si İngiliz, 17'si İtalyan, 12'si Fransız, 4'ü Yunan olmak üzere toplam 55 parçadan oluşan "gayri resmi işgal" gemilerinin boğazi boydan boya kaplamış olduğunu görecektir.

İşgal gemileri İstanbul'da (Üstte) İstanbul işgaline katılan Amerika'nın USS Noma savaş gemisi (Ortada) Galata'da demirli İngiliz M1 denizaltısı İstanbul halkına korku salıyor. (Altta)

► **Haydarpaşa'dan bindiği vapur** işgal gemilerinin arasından geçerken Yunan bayrağı çektikleri kayıklara do luşan İstanbul'lu Rumların Averof zırhlısını alkışlarla karşıladıklarına tanık olan Mustafa Kemal, yanındaki yaverine "geldikleri gibi giderler" der ve İstanbul'un o günlerdeki duru munu şöyle anlatır:

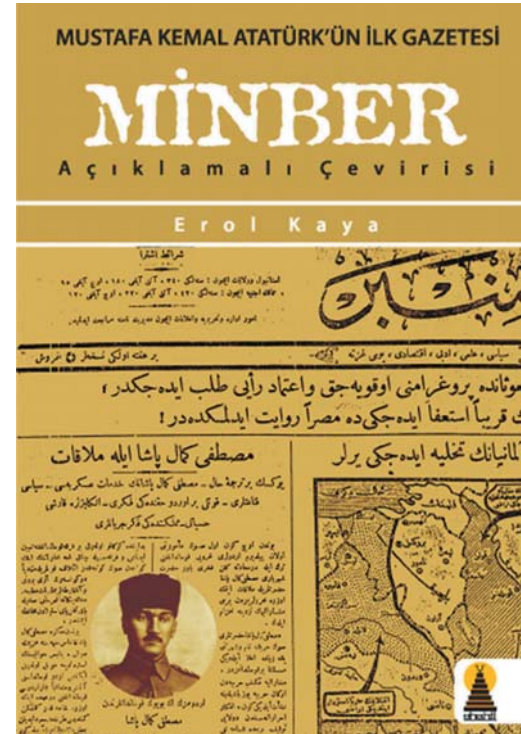
Şişli'deki evimde yeni vaziyeti de ğerlendiriyordum. İstanbul sokakları

itilaf devletlerinin süngü lü askerleriyle dolmuştu. Boğaziçi, toprakları sağa sola çeviren düşman zırhlılarıyla lacivert sularını gösteremeyecek kadar örtü lüydü. Herkes, ancak pek zorunlu ihtiyaçları için evlerinden çıkabili yor, sokaklarda hatır ve hayale gelmeyen hakaret lere uğramamak için cad delerin duvar diplerinden büzülerek, eğilerek, korka rak yürüyebiliyorlardı. Bütün bu önlemlere ra ğ men yine bin türlü feci tecavüz sahneleri eksik değildi. Koskoca İstanbul'un

yüzbinlerce halkı, sesleri kesilmiş bir halde idi. İstanbul ufuklarında yükse len şeyler yalnız düşman sesleri, düş man hakaretleri, düşman bayrak ve süngüleri idi. (8)

► **Ülkeyi düştüğü kötü durumdan** kurtarabilmek için ilk adımda yeni oluşturulacak Bakanlar Kurulu'nda Harbiye Bakanı olarak görev almayı düşünen Mustafa Kemal, İstanbul'a geldikten birkaç gün sonra, 17.11. 1918 günlü "Minber" gazetesinde ya yımlanan söyleşisinde şöyle der: "Bu harpte İngilizlerle Arıburnu, Anafarta ve Filistin cephelerinde karşı karşıya bir çok muharebeler verdim...

Kalbimde kin ve düşmanlık hissiyatı yer bulmamıştır. İngilizlerin Osmanlı milletinin hürriyetine ve devletimizin bağımsızlığına riayette gösterecekleri hürmet ve insaniyet karşısında yalnız benim değil, bütün Osmanlı milletinin İngilizlerden daha hayırhah bir dost olamayacağı kanaatiyle etkilenmeleri pek tabiidir." (9)

Minber gazetesi koleksiyonu, Erol Kaya "Minber Açıklamalı Çevirisi", Ebabil y. 2007

Ertesi gün, 18.11.1918 günlü Va kit gazetesinde yayımlanan söyleşisin-

Osmanlıca Vakıf gazetesi

de yine bu doğrultuda konuşmuştur:

• "Hükümetimizle mütareke imzala yan devletlerin ve bu devletler adına Mütareke Şartnamesi"ni yapan Britanya hükümetinin Osmanlılara karşı ola n iyi niyetlerinden şüphe etmek istemem; eğer sözkonusu şartname hü kümlemlerinin uygulanmasında yanlış anlamaya neden olacak yönler görülüyorsa, bunun sebebini derhal anlamak ve muhataplarımızla anlaşmak lazımdır." (10)

Çok değil iki hafta önce, Adana'da İngiliz-Fransız-İtalyan güçlerine karşı halkı silahlandırıp direnişe hazır olmalarını isteyen Mustafa Kemal'in, İstanbul'a gelir gelmez gazetelere de meçler vererek "İngiliz dostluğu"ndan söz etmesi, ona kin duyan kesimlerce karalama amacıyla kullanılmıştır. Oysa, Mustafa Kemal'in bağdaşmaz gibi görünen bu tutumunun anlaşılması bir yanı yoktu. Mustafa Kemal, daha sa vaşın patlak verdiği ilk günlerde "İngiltere-Rusya İttifakı"nın savaşın sonuna doğru "İngiliz-Rus Çatışması"na

dönüşeceğini görmüştü: “Harp Avrupa cephesinde stabilize olur olmaz İngiltere ile Rusya, Osmanlı ülkesi üzerinde iki önemli rakip olduğundan, her ikisi de bu topraklara büyük kuvvetlerle saldırmaya başlayacaklardır. Rakibinden daha fazla parça koparabilmek için, İngiltere’nin Hindistan’ı güvenceye almak konusundaki kaygıları gözönüne alınırsa, ne yapıp edip Ruslardan çok daha fazla bir kuvveti Osmanlı ülkesine göndereceklerdir.” diyen Mustafa Kemal, dünya savaşının sonuna doğru; “Rusya’nın Bolşevik olup savaş dışı kalmasından yeterince yararlanılmadığını” belirtmişti. (11)

► **Olaylar Mustafa Kemal’in İngiliz-Rus çatışması öngörüsünü doğrulamış, Lenin önderliğinde gerçekleşti-**

rilen 1917 Bolşevik Devrimi’yle Rusya, İngiliz yandaşlığından koparak İngiliz karşıtı olmuştu. İngiliz Genelkurmayı, 1916’da Rus Çarlığı’nın devrimle yıkılacağını anlar anlamaz, Osmanlı’ya karşı yeni duruma uygun yeni bir politika önermeye başlamıştı.

► **İngiliz askeri kanadına göre:** Rusya, önünde sonunda İngiliz çıkarlarıyla çatışan bir yayılmaya yönelecekti. Öyleyse Osmanlı’yı parçalayıp yok etme tasarısını terk ederek, onu Rus yayılmasına karşı bir kalkan olarak ayakta tutmak gerekiyordu.

► **İngiliz siyasi kanadına göre:** Rusların İngiliz çıkar bölgelerine yayılmasını önlemek için İstanbul’u Türkler’de bırakıp Osmanlı Devleti’ni yaşatmaya hiç gerek yoktu. Rusya’nın Boğazlardan Akdeniz’e inmesi Batı

Anadolu’da bir Büyük Yunanistan kurularak engelleneceği gibi, Rusya’nın Kafkaslardan Basra Körfezi’ne inip Hint Okyanusu’na ulaşması da, Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Büyük Ermenistan ve Kürdistan kurularak önlenenecekti.

► **Savaş sürerken Malta’da** tutsak bulunan Eşref Sencer Kuşçubaşı aracılığıyla Enver Paşa’yla iletişim kuran İngiliz Genelkurmayı; Rusya’ya karşı Osmanlı-İngiliz İttifakı önermiş; Osmanlı’nın Alman ittifakından ayrılıp İngiltere ile barış imzalaması için pek çok gizli girişimde bulunmuştu.

Mustafa Kemal, Enver’in istese de kabul edemeyeceği bu İngiliz girişimlerinden haberdardı. 1916 yılı sonlarında İttihad ve Terakki için-

Enver Paşa, Padişah Mehmet Reşat’la birlikte Alman İmparatoru Kayzer Wilhelm’in huzurunda.

de Almanlardan ayrılarak İngilizlerle anlaşmaktan yana olanların kıskırttığı Yakup Cemil, Mustafa Kemal’i Harbiye Bakanı ve Başkumandan yapmak üzere Enver Paşa’ya suikast hazırladığı iddiasıyla yakalanıp asılmıştı. Ağustos 1918’de Padişah’ın Başyaveri’ne gönderdiği “çok gizli” telgrafta Almanların yenilmesinin kaçınılmaz olduğunu bildiren Mustafa Kemal, derhal İngilizlerle ayrı barış yapmak üzere kendisinin de katılacağı yeni bir Bakanlar Kurulu oluşturulmasını önermişti. (12)

► **Savaş sürerken, hem Osmanlı hem İngiliz yöneticileri arasında, İngiliz-Osmanlı ilişkileri konusunda görüş ayrılığı belirmişti.** O günlerde Osmanlı’ya karşı uygulanacak politika konusunda İngiliz Genelkurmayı ile İngiliz siyasetçileri arasında patlak veren çekişmede; Savaş Bakanı Sir

Winston Churchill ve Edwin Samuel Montagu, Osmanlı Devleti’nin Anadolu’daki varlığını ve toprak bütünlüğünü Rusya’ya karşı ayakta tutmak görüşünü savunurken; karşıtları, Padişahı İstanbul’dan atıp Anadolu’yu parçalayarak Osmanlı devletini ortadan kaldırma görüşünü savunuyordu. Savaş Bakanı Churchill, Başbakan Lloyd George’a yazdığı mektupta; “Mütarekeden beri benim politikam Almanlarla barış ya-

İngiltere Başbakanı Lloyd George, Lampeter Wales demiryolu istasyonunda kitlelere sesleniyor. 1919

pıp Bolşevik (Rus) gaddarlarıyla savaşmak olacaktı; oysa siz, tam aksi bir politika yürüttünüz” diyecekti.

İngiliz yönetiminde, Osmanlı’ya karşı takınılacak tutum konusunda kararsızlığa yol açan asker-sivil çatışmasını, daha bu görüşler İngilizlerin kafasında belirmeden önce görmüş olan Mustafa Kemal, İngiltere’nin Osmanlı’ya karşı izleyebileceği her iki politikaya karşı da hazırlıklıydı. İki eğilimden hangisi İngiliz politikasına egemen olursa olsun, Mustafa Kemal’in kafasında Osmanlı’nın devlet olarak varlığını ve Mütareke anında elinde bulunan toprakların bütünlüğünü savunacak iki tasarı hazırды. Şayet İngiltere, Anadolu’yu Yunan, Ermeni ve Kürtlere paylaşarak Osmanlı devletini ortadan kaldırma politikasını

uygulamaya koyacak olursa, Anadolu’da silahlı direniş başlatılacak; yok eğer Churchill ve Montagu’nun Osmanlı Devleti’ni Rus yayılmasına karşı İngiliz güdümünde yaşatma politikası uygulamaya konulacak olursa; bu durumda İngilizlerle barışçıl görüşmeler yapılarak Osmanlı’nın siyasal bağımsızlığı olabilecek en üst düzeyde sağlanmaya çalışılacaktı. İşte Mustafa Kemal’in, bir yandan Anadolu’da silahlı direniş hazırlanmasına çalışırken öte yandan İngiliz dostluğundan söz etmesi, sonuçta her ikisi de ülke bütünlüğünün korunması amacına yönelik tasarıların İngilizlerin henüz kesin tutum belirlemedikleri bir dönemde

İngiltere’nin Hindistan Valisi Edwin Samuel Montagu (Solda)

her an uygulanabilir durumda tutulması gereğinden kaynaklanıyordu. İngilizlerin Osmanlı’ya ne yapılacağına ilişkin kararsızlığı Nisan 1919’a dek sürecek; Savaş Bakanı Churchill’in görüşünü dinlemeyen Başbakan Lloyd George 15 Mayıs 1919’da İzmir’i Yunanistan’a işgal ettirmekle Anadolu’yu Türk yönetiminde bırakmamaya karar verdiğini somut olarak gösterince; Mustafa Kemal hemen ertesi gün kararlarıyla birlikte Anadolu’ya hareket edecek ve silahlı direniş tek odakta toplama çalışmalarına başlayacaktı.

Mustafa Kemal, İngilizlerin Mütareke sonrası bir kaç ay süren kararsızlık döneminde, İstanbul’dayken İngiliz yandaşlarıyla yaptığı görüşmeleri şöyle anlatıyordu:

“Beni Talat Paşa’nın, Enver Paşa’nın ve umumiyetle İttihat ve Terakki erkanının muhalifi sayıyorlardı; bu sebeple taraflarından kazanılabileceğim ve onlara hizmet ederek faydalı olacağım fikrinde idiler. Benimle bu yoldan temas arayan, dostluk kurmaya çalışan Bakanlar olduğunu hatırlarım. Mesela bir ara İçişleri Bakanlığında bulunan Mehmet Ali Bey adında bir kişi, bir iki defa Şişli’deki evimde beni ziyaret etti. Bu ziyaretinden memnun kaldığımı da arkadaşlarına söylemiş. Bir defa da Bahriye Bakanı Avni Paşa ile gelerek çeşitli konular üzerinde benimle konuştular. Artık adeta ahbab olmuş gibiydik. Bir defa bu zatlar

tarafından “Circle d’Orient”de bir öğle yemeğine davet olunmuştum. Bununla beraber şunu da sezer gibiydim: temas ettiklerimin arkadaşları arasında bana emniyet etmenin doğru olmadığı kanaatinde bulunanlar vardı.” (13)

İstanbul’da Rahip Frew, Kont Sforza, George Ward Price, vb. gibi yabancılarla da görüşen Mustafa Kemal, Ocak ve Şubat aylarında yapılan tutuklamaların hedefi olmamıştı.

Mütareke döneminde İstanbul’daki İtalyan temsilci Kont Carlo Sforza

Almanci İttihat ve Terakki Partisi yönetimindeyken sesleri çıkmayan İngiliz yandaşı “Hürriyet ve İtilaf”çılar, Mütareke Dönemi’nde tam bir öcalma furyası başlatmış; İngiliz karşıtı olarak bildikleri herkese ağıza alınmayacak sövgülerle suçlamalar yağdırmaya

koyulmuş; generallerin rütbelerinin albaylığa indirilmesini savunan gazeteler, önde gelen komutanların hapse atılmasını isteyen yayınlar yapmaya başlamıştır. Mustafa Kemal, bu ortamı şöyle anlatır:

► **“O sırada İstanbul’da** bir çok kimseyi tutukladılar. Fethi Bey de bunların arasında idi... Kendisini görmek istedim. Hapishanede merdivenlerden çıkarken kendi ayağımla geldiğim hapishanede kalmak korkusu hatırıma geldi. Dam katına çıktık. Sadrazamlar, Bakanlar, bütün önemli kişiler ve bazı ünlü gazeteciler, benim de içlerine katıldığımı görünce sevindiler. Her taraftan buyurun sesleri geldi... Derin düşüncelere daldım. Bu kişiler arasında hesaba, imtihana çekilmek lazım gelenler vardı, fakat hesap soran millet değildi. Bilakis milleti daha ağır bir felakete sürükleyen in-

Bekirağa bölüğüne atılan çoğu İttihat ve Terakki üyesi Osmanlı yönetici ve aydınları (Mayıs 1919)

sanlardı... Ben de o günlerde birtakım takiplere uğrar gibi olduğumu hissettim.” (14)

Bekirağa Bölüğü’ne atılanların, Malta’ya sürülenlerin tümünü suçsuz olarak görmeyen, bunların bir bölümünü, ülkeyi felakete sürükleyen ve milletçe hesap sorulması gereken kimse-

Filistin’i Müslümanlardan aldığı için “Kudüs Fatihisi” ünvanıyla anılan İngiliz General Allenby.

ler olarak değerlendiren Mustafa Kemal, kendisinin de izlenmeye başladığı duygusunda yanılmamıştır.

“Kudüs Fatihisi” olarak anılan İngiliz generali Allenby, Şubat ayında İstanbul’a gelmiş, Osmanlı yöneticilerine buyruklar yağdırmış ve bu arada Mustafa Kemal’in Irak’ta bulunan 6. Ordu’ya atanarak İstanbul’dan

gönderilmesini emretmiştir. Bu görevi reddettikten sonra Mustafa Kemal’in başı deritten kurtulmayacak ve yine Şubat ayında İstanbul Polis Müdürü Halil Bey’in basında yayımlanan suçlamalarıyla karşılaşacaktı. Bu yayını bağlı bulunduğu Harbiye Nezareti’ne bildiren Mustafa Kemal, bu kişinin iftiralara karşı yasal işlem yapılmasını isteyecek, fakat Harbiye onun bu yasal isteğini yerine getirmeyecekti.

Kudüs Fatihisi Allenby’i kutlamak için Museviler tarafından (üstte) ve Hristiyanlar tarafından dağıtılan (altta) kartpostallar

Bir gün annesinin Akaretlerdeki evine İtalyan askerleri gelir, arama yapacaklarını söylerler. Mustafa Kemal, İtalyan yetkililerini arayarak bunu önler ve İtalyanlar kendisine “bu eve tevavüz edilemez” yazılı bir belge verirler. İtalyan Elçiliği’nin kapılarının her zaman Mustafa Kemal’e açık olduğunu bildirirler. Mustafa Kemal bu öneriyi reddeder. Bir süre sonra, bu kez de İngiliz askerleri eve gelip Mustafa Kemal’in yokluğunda arama yaparlar. (15)

Derken 4 Mart 1919’da Damat Ferit hükümeti kurulur. İngiliz Amiralı Webb, 5 Mart 1919’da, ülkesine şu raporu geçer: “Damat Ferit, bizim her istediğimizi tutuklamaya hazırdır!”

Baskının her geçen gün biraz daha yoğunlaştığı o günlerde Mustafa Kemal, şimdi müze olan Şişli’deki evinde 14 Mart tarihli Yeni Gazete’yi okurken kendisinin Rauf Orbay’la birlikte tutuklandıkları haberiyle karşılaşır. Aynı gün Hukuk-u Beşer gazetesinde yayımlanan bir başka haberi görünce beyninden vurulmuşa döner. Haber şöyledir:

“Dünya Savaşında, kağıt paranın güya geçerli olmadığı yerlerdeki ordulara, milyonlarca altıngümüş akça, vagon vagon ‘ordu komutanı’ denilen ‘adi sefiller’e, daha doğru-

su 'haydutbaşlar'a teslim edildi!"

14 Mart 1919 günlü 'Hukuku Beşer' gazetesinde çıkan bu yazının amacı, Dünya Savaşı sırasında İngilizlere karşı çarpışan Ordu komutanlarının hepsini rüşvetçi olarak damgalayıp tutuklattırmak ve süründürmektir. Mustafa Kemal de Osmanlı ordusunda bu türden komutanların var olduğunu bilmekte, bunların yargılanması gerektiğine kendisi de inanmaktadır; fakat bu yazıda ayımsız bütün ordu komutanları Almanlardan rüşvet almakla suçlanmıştır. Mustafa Kemal, haberi okurken kendisine teklif edilen Alman rüşvetini anımsar. Olay kendi anlatımıyla şöyle olmuştur:

"Yıldırım Ordusu Komutanlığı'nı üstlenip İstanbul'dan Halep'e hareket edeceğim günün gecesi idi. Falkenhayn, karargahında bulunan erkânı harp subaylardan Tevfik Bey'in (şimdi Cumhurbaşkanlığı Başkatipli) refakatinde bir genç Alman subayı, Akaretler'deki 76 numaralı ikametgahıma geldi, ufak ve zarif sandıklar içinde, Falkenhayn tarafından bazı şeyler getirdiğini söyledi. O "şey"lerin kendilerini kabul ettiğim odaya nakledilmesini emrettim. Salon kapısının yanına ufakık sandıklar istif edildi.

"Bunlar nedir?" dedim.

Alman subayı dedi ki:

"İstanbul'dan ayrılıyorsunuz, size Mareşal Falkenhayn tarafından bir miktar altın gönderilmiştir." ...

Atatürk'ün çatıştığı Alman general Falkenhayn

"Bu sandıklar bana yanlış geldi. Ordunun Levazım Reisine gönderilmesi lazımdı; benim için fazla külfettir." dedim.

Subayımız sözlerimi Alman subayına nakletti. Subay derhal: "Efendim o da başka." dedi.

Bizim subaya;

"Paranın miktarını bu subaydan iyi tahkik et, huzurunda alındığına dair bir senet yaz, ver, imza edeyim" dedim.

Emrim yapıldı, fakat subay imzalı senedi kabul etmek istemedi, tekrar Tevfik Bey'e:

"Bu subay bilmiyor." dedim, "Senedi alsın, Mareşale versin ve siz de bu paraları gelip alması için Levazım Reisi'ne haber gönderiniz." ...

Yedinci Ordu Komutanlığından

kendimi affettikten sonra, kumandanlığa vekil bıraktığım Ali Rıza Paşa'ya bu sandıkları teslim ettim ve kendisinden aldığım senedi o vakit yaverlerim bulunan Cevat Abbas ve Salih Bey'lere bırakarak, kendilerine şu emri verdim:

"Hemen Falkenhayn'ın karargâhına gideceksiniz, bizzat kendisini görüp bu senedi vereceksiniz ve benim ken-

disinde bulunan senedimi alacaksınız."

...

Bir saat sonra Falkenhayn'ın elinden benim imzam olan kağıt parçasını alıp dönmüşlerdir. Kolayca tahmin etmek mümkündür ki Mareşal Falkenhayn beni, belki benden başka birçoklarını böyle sandıklarla altın vererek işgal etmek yolunda idi." (16)

Mustafa Kemal, Falkenhayn'ın bütün dalaverelerini Enver, Talat ve Cemal Paşalara gönderdiği 20-24 Eylül 1917 günlü raporlarda gözler önüne sermiş ve Alman politikasının Arapları İngilizlerden ayırıp kendi güdümlerine alarak Osmanlıdan koparmaya yönelik olduğunu, bu politikaya engel olabilecek generallerin rüşvetle yola getirilmeye çalışıldığını bildirmiştir. Rüşvetçi Falkenhayn'la çatıştığına ve rüşvete şiddetle karşı çıktığına ilişkin bütün yazışmaları Harbiye Bakanlığı arşivlerindedir.

Mustafa Kemal, 14 Mart 1919 günü okumakta olduğu gazetede, hiç ayırım yapılmadan kendisi dahil bütün ordu komutanlarının rüşvetle suçlanarak "sefil" ve "haydutbaşı" olarak aşağılanmasına isyan eder. Bu yazı hakkında yasal işlem yapılması istemiyle Harbiye Bakanlığı'na bir dilekçe yazarak şöyle der:

Mustafa Kemal Falkenhayn ile 1917 (üstte) Falkenhayn Cemal Paşa ile (altta)

Hukuk-u Beşer Gazetesi'nin 14 Mart 335 (1919) tarihli sayısında, Damad Ferid Paşa kabinesine yöneltilen "gerekçeli sorular"dan 3 numaralısında, "kağıt paranın güya geçerli olmadığı yerlerde ordu, hatta mülkiyenin ihtiyaçlarının giderilmesi bahanesiyle, Meskukat Müdüriyeti tarafından milyonlarca altın ve gümüş akçe basılarak bazen vagon vagon ordu kumandanı denilen ali sefillere, daha doğrusu haydutbaşılara teslim edildi..." denilmektedir. Bu ifade ile ordu kumandanlarının sefil ve haydutbaşı ve dolayısıyla orduların haydut oldukları ilân edilmiş oluyor. Müdafaalarına hiçbir vakit lüzum görmeyeceğim bazı şahıslara taş atmak isterken, vatan ve millet için tam bir saflık ve masumiyetle ve her türlü mahrumiyet ve zorluk içinde namuslu vazifesini hakkıyla yapan Osmanlı ordularını 'haydut' ve aynı mahrumiyet ve zorluklar içindeki ve tek dayanakları namus ve haysiyetleri olan söz konusu orduların kumandanlarını 'sefil' ve 'haydutbaşı'lıkla niteleyip teşhir etmek ne büyük bir ahlaksızlık ve ne sefil bir vicdansızlıktır. Osmanlı ordularını, onların namuslu kumandanlarını bu şekilde teşhir edebilmek kabiliyeti, ancak vatan ve milletin mahvolup dağılmasını arzu eden bir alçakta bulunabilir. Fevzi Paşa, Nihat Paşa, Yakup Şevki Paşa, İhsan Paşa, Cevat Paşa vb. gibi namus ve istikametlerinden asla şüphe edilemeyecek olan ordu kumandanı arkadaşlarımın

bu rezilce teşhire karşı ne diyeceklerini bilemem. Yalnız kendi adıma ve hesabıma bildiririm ki, benim Anafartalar'da, Kürdistan'da, Suriye'de başlarında bulunmakla iftihar ettiğim kahraman ordular, haydutlardan değil, soylu Osmanlı milletinin namuslu evlatlarından oluşuyordu. O sefil müfteri şunu da kesin olarak bilmelidir ki, ben de, hiçbir vakitte vagon vagon altın teslim alan sefil ve haydutbaşılardan değilim. Dolayısıyla Harb-i Umumi içinde kumanda ettiğim Anafartalar Gurubu, İkinci Ordu, Yedinci Ordu ve en sonunda Yıldırım Orduları Grubu ve şahsım namına bu namussuzca iddiayı red ve sahibini tel'in ederim. Bu müfteri hakkında icap eden kanunî muamelenin yüksek Nezaretlerince uygulanması ve yapılmasının temin buyurulması istirham olunur.

Kaldırılan Yıldırım Orduları Grubu Kumandanı Padişahın Fahri Yaveri; Mustafa Kemal (17)

Mustafa Kemal'in bu dilekçesinin Harbiye Bakanlığınca işleme konulması ve bütün komutanları haydutbaşılıkla suçlayan o gazete hakkında Harbiye Bakanlığınca yasal işlem yapılması gerekirken; Harbiye Bakanlığınca, kendi emri altında bulunan Tuğgeneral Mustafa Kemal'in dilekçesini gazetelere sızdırmış ve dilekçe 25 Mart 1919 günlü Vakit gazetesinde yayımlanmıştır. Mustafa Kemal başta olmak üzere, dünya savaşında İngiliz-

lere karşı savaşan tüm ordu komutanlarına "adiler", "sefiller", "haydutbaşılar" diye saldıran Hukuk-u Beşer gazetesinin yazarı Mevlanzade Rifat, 31 Mart ayaklanmasına adı karıştığı için 10 yıl sürgün cezasına çarptırılmış, 1918'de İstanbul'a dönüp Radikal Avam partisini kurmuş, İngiliz güdümlü bölücü Kürt Teali Cemiyeti yöneticilerinden ve bu yazıyı o yazmıştır. Mustafa Kemal'in Harbiye Bakanlığınca gönderdiği dilekçe gazetelerde yayımlanır yayımlanmaz, Mevlanzade Rifat bu dilekçede kendisine hakaret edildiği gerekçesiyle Mustafa Kemal'i savcılığa şikayet eder.

28 Mart 1919 günü mahkemeye çağrılan Mustafa Kemal, başına gelen-

leri yıllar sonra şöyle anlatacaktır:

"Bir gün bir celpname aldım. Hakaret zanlısı sıfatıyla bir hafta sonra mahkemeye çağrılıyordum. Yaman çatmıştık. Aklımı başıma topladım. Kumandanlık mevkiinde değildim. Siyasi bir şey de yapamazdım. Hukuk çareleri bulmalı idim. İsterdim ki bu mahkemede bulunayım. Fakat o zamanki İstanbul gazetecilerinin en aşağısı ile karşı karşıya gelmek çok gücümün giden bir şeydi. Bundan başka davanın bazı yüksek politikacılar tarafından hazırlanma bir plan neticesi olduğunu da düşünüyordum. Ne yaparsam yapayım, mutlaka mahkum olacaktım. Bu vesile ile birçok derdimi döksem bile bunlar mahkeme

Orduyu haydutlukla suçlayan köşeyazarı Mevlanzade Rifat...

Atatürk'ün Nutuk C. 3 vesika 62'de yer alan 9.9.1919 günlü şifresinde İngiliz subayı Noel ile birlikte Malatya'ya giderek halkı İngiliz güdümüne sokmaya çalıştığını bildirdiği Mevlanzade, yine Mustafa Kemal imzalı vesika 63. te "Millet Haini", vesika 65'te "Millet ve Vatan Haini", vesika 68'de "İngiliz parasıyla Kürtleri aldatan millet haini", vesika 82'de "vatan haini casus" ve "düşman parasıyla vatani parçalamak için vatansızlık hissiyle çalışan casus" olarak nitelenmiş olup, İstiklal Mahkemelerinin 16 Şevval 1338 ve fi Temmuz 1336/1920 tarihli kararı uyarınca "hiyanet'i vataniye cürümü"nü işlediği nedeniyle, "hiyanet'i vataniye Kanunu'nun 2. md. mucibince derdestlerinde tekrar muhakeme edilmek üzere idamına" karar verilmiş ve "vatan haini 150'likler listesinin 97. numaralı adamı" olarak ülkeden kovulmuştur. (18)

salonlarının duvarları içinde kalacaktı. Tanıdığım Avukat Sadettin Ferit Bey'i davet ettim. Kendisine vaziyeti anlattım ve fikrini sordum:

"Dava ehemmiyetlidir, dedi; mah-kûm olmanız ihtimali vardır."

"Amma yaptın canım, ben hiç de mahkûm olmak niyetinde değilim!"

Maksadımı pek tabii olarak kavrayamayan avukatım cevap verdi:

"Elbette. Fakat müsaade ederseniz davacının vekili ile konuşayım!"

"Hayır, müsaade edemem. Ben, haklı olduğumu biliyorum. Davacının avukatı ile görüşmeye ne lüzum var? Bu iş yolunun üstüne çıkan bir dikenidir. Biraz daha zamana ihtiyacım var. Davayı, lehime de kazanmanızı istemiyorum. Yalnız, bana zaman kazandırabilir misiniz?"

"Buna söz verebilirim!"

İlâve ettim:

"Bu vesile ile oyalanmak, belki de hürriyetimden mahrum kalmak istemem. Siz buna mani olabilirsiniz en büyük iyiliği yapmış olursunuz!"

Vekilim bir iki defa mahkemeye gitti, davayı dağıttı, bana o kadar zaman kazandırdı ki, İstanbul'dan çıktığım gün henüz mahkeme bitmiş değildi. (19)

Bu dava nedeniyle Mustafa Kemal her an tutuklanabilir ve suçlu bulunarak hapse atılabilirdi. Bu dava sürmekte iken İkdâm Gazetesi, 17 Nisan 1919 günlü sayısında onu "Yıldız Yağ-

macıları" arasında göstermiş; bu karıştırmaya 19 Nisan 1919 günlü İleri gazetesinde yayımlanan söyleşisinde yanıt veren Mustafa Kemal: "Hayretler içinde kaldım! Bu kimbilir hangi hasis ve gizli çıkar uğruna, hangi zavallı utanmaz tarafından düzenlenmiş bir iftiradır. İkdâm gazetesine tezkîp gönderdim. Bu o kadar gülünç bir facia ki söylenecek söz bulamıyorum. Fakat, bugün namusa saygı da kalmadığını görmekten çok üzgünüm. İşte, o kadar!" diyecekti.

İkdâm gazetesi, 29 Nisan 1919 günlü sayısında bu kez de orduda rütbesi indirilecek subaylar listesi yayımlanmış ve Tuğgeneral Mustafa Kemal'in rütbesinin albaylığa indirileceğini bildirmişti.

İkdâm gazetesi koleksiyonundan

Nisan ayında İtalyanlar, Osmanlı yetkililerini Yunanlıların İzmir'i işgale hazırladıkları yönünde gizlice uyardılar. Mustafa Kemal, Anadolu'da görev yapmak üzere Ordu Müfettişliğine

atandı. 15 Mayıs 1919 günü, yani Yunan askerleri İzmir'e çıktıktan bir gün sonra, Mustafa Kemal ve müfettişlik karargahı görevlileri, 16 Mayıs 1919 günü, kendilerini Samsun'a götürecek Bandırma vapurunda toplanmaya başladılar. Mustafa Kemal yola çıkmadan önce, Hüseyin Rauf Bey, Şişli'deki evine gelerek, bineceği vapurun batırılacağına ilişkin Berç Keresteciyan (Türker) tarafından verilen haberi kendisine bildirmişti. Mustafa Kemal, yolda batırılıp öldürülme kaygısıyla Bandırma vapuruna binmiş Samsun'a doğru yol alırken, geride, yokluğunda sürecek bir "Hakaret Davası" bırakmıştı.

Mustafa Kemal ve karargahını Samsun'a götüren Bandırma vapuru.

Aylar geçer. Mustafa Kemal, İstanbul'da yokluğunda yargılana dursun, o Ankara'da İngilizlere kök söktüren bir direnişin başındadır.

Günlerden 19 Mayıs, yıl 1920. Mustafa Kemal Samsun'a çıkmalı tam bir yıl olmuştur. İstanbul'daki İngiliz yandaşları Ankara'daki yurtseverleri

yokluklarında yargılayıp ölüm cezasına çarptıra dursun; Ankara'daki yurtseverler de İstanbul'daki İngiliz yandaşlarını yokluklarında yargılamaya başlamış; Ankara Bidayet Mahkemesi 19 Mayıs 1920 günlü kararıyla başta Damat Ferit olmak üzere aralarında Mevlanzade Rifat'ın da bulunduğu İngiliz yandaşlarından 28'ini mahkum etmiştir.

Aradan yıllar yıllar geçer...

Kurtuluş Savaşı bitmiş, Cumhuriyet kurulmuş, Mevlanzade Rifat yurtdışına kaçmış, Damat Ferit, Vahdetin, İngilizlere sığınmış; Harbiye Bakanı Abuk Paşa ölmüş, Mevlanzade Rifat'la birlikte çalışan İngiliz ajanı Devlet Şurası Reisi Seyyid Abdülkerim, Kurtuluş Savaşı içerisinde bir Kürdistan kurduğunu başaramayınca, 1925'teki

Atatürk 1925 sonu Mudanya gezisinde.

Şeyh Sait ayaklanmasını kıskırtmış ve bu suçtan yargılanıp asılmıştır...

Günlerden 22 Eylül, yıl 1925.

Mustafa Kemal, Ertuğrul yatıyla Mudanya önlerindedir.

Yata gelen uğurlayıcılar arasında, biri vardır: Avukat Sadettin Ferit!.. Mustafa Kemal, Sadettin Ferit Bey'e döner:

"Sadettin Bey" der, "Hatırlıyor musun? Sen bir davadan benim avukatıydın. İstanbul'da benim aleyhime bir ceza davası açmışlardı. O davanın sonucu ne oldu? Beni mahkum ettiler mi?"

Sadettin Bey, gülümseyerek yanıtlar Mustafa Kemal'i:

"Hayır Paşam!" der, "Mahkûm edemediler."

Mustafa Kemal, Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından bir hafta sonra "Sadrazam Ahmet İzzet Paşa Hazretleri'ne" gönderdiği telgrafta, Tanrı'ya şöyle yakarıyordu:

"Dünün günahlarının mirası olan bugünkü elverişsiz vaziyetten devletimizi kurtarmak konusunda başarı umulan siyasi teşebbüslere yardımcı olması için Cenab-ı Hakk'a bütün ruhumla yalvarırım!" (20)

Mütareke döneminde Bekirağa bölüğüne hapsedilip idam edilen Hayran Baba ise, kaldığı hücrenin duva-

rına kömür parçasıyla şöyle yazmıştı: "Bu da geçer yahu!"•

cengizozakinci@butundunya.com.tr

Kaynakça:

(1) *Atatürk'ün Bütün Eserleri, Kaynak Yay. c.2, sf. 262, Adana, 05.11.1918*

(2) *Bütün Eserleri, c.2, sf. 266, Adana, 05.11.1918*

(3) *Bütün Eserleri, c.2, sf. 268, 269, Adana, 06.11.1918*

(4) *Bütün Eserleri, c.2, sf. 279, Adana, 08.11.1918*

(5) *Bütün Eserleri, c.2, sf. 250, Adana, 03.11.1918*

(6) *Bütün Eserleri, c.2, sf. 234, 235, Raco, 31.10.1918 ve A. F. Cebesoy, Milli Mücadele Hatıraları, 1953, sf. 28-29.*

(7) *Bütün Eserleri, c.3, sf. 55-56*

(8) *Bütün Eserleri, c.3, sf. 76*

(9) *Bütün Eserleri, c.2, sf. 291.*

(10) *Bütün Eserleri, c.2, sf. 292.*

(11) *A. F. Cebesoy, "Misak-ı Milli" sf. 47, 48.*

(12) *Bütün Eserleri, c.2, sf. 232, Halep, 11-13.10.1918*

(13) *Bütün Eserleri, c.3, sf. 106*

(14) *Bütün Eserleri, c.3, sf. 85*

(15) *Bütün Eserleri, c.3, sf. 79*

(16) *Bütün Eserleri, c.3, sf. 25, 26*

(17) *Bütün Eserleri, c.2, sf. 297-298*

(18) *Bkz: F. Tevetoğlu, Milli Mücadele Yıllarındaki Kuruluşlar, sf. 135, 138*

(19) *Bütün Eserleri, c.3, sf. 86*

(20) *Bütün Eserleri, c.2, sf. 275, Adana, 07.11.1918, şifre no: 27*

BÜYÜK YAPITLARIMIZ
Konur Ertop

"Alabildiğine geri ve sefil yaşayan insanlar" ile "dikenler arasından çıkıp gelmiş bir yazar":

Fakir Baykurt

"Köy kaynağından fişkırان edebiyatın, yönü topluma dönük, okuru etkileyen, ona yarar sağlayan, nitelikli bir edebiyat olduğu elbet bir gün daha iyi anlaşılacaktır"

Fakir Baykurt

Fakir Baykurt, Burdur'un Akçaköy'ünden yoksul bir ailenin çocuğuydu. Babası ölmüştü, verimsiz tarlaları anacığının altı çocuğu besleyip büyütmesine yetmiyordu.

Gönen Köy Enstitüsü'ne girmesi küçük Tahir'in ("Fakir Baykurt"un

asıl adı buydu) yaşamını değiştirdi. Bu olanağa kavuşmasa olup bitecekleri şöyle özetlemişti:

"Taşların, dikenlerin arasından çıktım geliyorum. Bile bile yoksullaştırılmış, boşveriliş, bakımsız bırakılmış milyonlardan biriyim. Okumasam

gene ölmez büyürdüm belki. Çobanlıkta sekiz on yıl sürünür, sonra tutma olurum. Biri beğenir, terbiyeli filan diyerek içgüveysi almak isterdi. Ortak yamaç ekeceğim diye tıpkı yaşıttım köylüler gibi beli bükük, dişi dökük, her dönem kandırılan saf bir seçmen olur, gerici partilere oy verirdim."

Fakir Baykurt köy öğretmeni yapıp, ardından "Yoksullar Üniversitesi" diye ünlenen Gazi Eğitim Enstitüsü'nde iki yıl daha öğrenim görerek ortaokul Türkçe öğretmeni oldu. Öğretmenlerin meslek örgütü TÖS'ün, TÖDMF'nin genel başkanlıklarında bulundu. Örgüt çalışmalarını, toplum sorunlarını ele alan yazıları, yapıtları nedeniyle kovuşturmalara uğradı, mesleğinde çalışması sakıncalı bulundu, uzun yıllar yurt dışında yaşamak zorunda kaldı.

Köyden yetişen ve köyün, köy insanının gerçeklerini dile getiren yazarlar kuşağındandır. Sanatının ereğini şöyle özetlemiştir:

"Çabam, bugüne değin, gerektiği ölçüde ve nitelikte yazılmadığına inandığım köylü yaşayışını, halkçı ve devrimci açıdan yazmayı sürdürmektir. Türkiye toplumunun en ağır üretim

işini yapan bu insanların bilincindeki, bilincaltındaki istekleri, sevgiyi, tepkileri ve belli başlı çelişkileri, sanatın gereklerini göz önünde tutarak yazmanın önemli bir görev olduğuna inanıyorum."

"Köy romanı"nı hafifseyen değerlendirmelere karşı savunması da şöyledir:

"Benim yazdığım sadece köy romanı yada öyküsü değil. Ama köylülerin yaşamını dikkatle, özenle yazmaya çaba gösterdiğimi kabul ederim. Kendimi buna pek çok bakımdan zorunlu saydım. Bir kez köyde doğmuş büyümüşüm, en iyi bildiğimi sandığım toplum kesimi köydü. İkincisi, köyler çok uzak geçmişten günümüze kadar ne yazık, bakımsız bırakılmış, bitkin düşürülecek derecede sömürülmüştür (...)

Ben bir yazar ve öğretmen olarak arkadaşlarımla birlikte en çok bu uğraşa emek verdim, doğrudur; sıkıyönetim askeri mahkemelerinde yargılanırken de söyledim, suçumu kabul ediyorum. Köylülerin uyandırıcı bir eğitime, edebiyata gereksinimi vardır."

Dünyayı tanıdığı gibi kitapları da

"Çabam, bugüne değin gerektiği ölçüde ve nitelikte yazılmadığına inandığım köylü yaşayışını, halkçı ve devrimci açıdan yazmayı sürdürmektir"

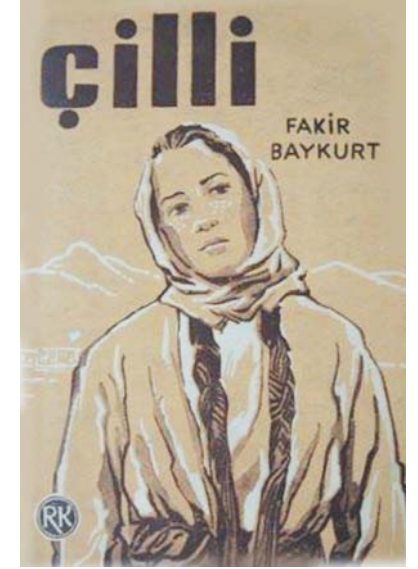
Enstitü'de tanımıştı. Sabahattin Ali'nin yapıtları onun için zamanla başlı başına bir okul değeri kazandı:

"Onun yapıtları bana, birtakım yazı inceliklerinden başka, çok önemli bir düşünüş ve davranış biçimi öğretti: Ailemin ve köyümün yoksulluğundan, bunlar kendi kusurlarımızın sonucu imiş gibi utanırdım. Sabahattin Ali, bozuk toplumsal koşullar sonucu olan yoksulluğun kötü yönetimler yüzünden türediğini bana sezdirirdi. Yoksulluktan kurtulmak için utanmak değil, tam tersine, halkla el ele verip adaletli bir dünya kurmak için savaşmak gerektiğini kavradım. Yazı sanatının gücü çok büyüktür. Ona çok büyük teşekkür borçluyum."

İlk öykü kitabı "Çilli", 1955'te yayımlandı. İlk romanı "Yılanların Öcü"nü 1958'de Yunus Nadi roman yarışmasını kazanması ona ününü kazandı.

"Çilli" yayınlanırken yapıtlarının adını değiştirmek zorunda kalmıştı. Dosyanın üzerinde "Pıtrak" yazıyordu. Yayıncısı uyarıyordu: "Başbakan bin traktör getirdim dışardan, diyor. Sen de onu yalanlar gibi, elleriyle hasat yapan köylülerden söz açıyorsun. Toplatırlar kitabı.

Öteki öykülerden birini seçelim. Örneğin 'Çilli' iyi bir ad. "Gayret" dergisindeki yazıları yüzünden iki öğretmen onu mahkemeye verip uğraştırdı. Enstitüde çıkardığı "Yeni Köy" adlı

duvar gazetesi, o sırada yayınlanmaya başlamış şiirleri yüzünden birkaç kez sorguya çekildi. Öğretmenliğe başladığında köylülerin gözü önünde karakol onbaşısından kaymakama kadar türlü görevlilerin sıkı baskılarından hiç kurtulamadı.

"Cüce Muhammet" kitabında bir köy insanını konu edindiği halde salt kitabın adı yüzünden Hz. Peygamber'e hakaret ediyor diye suçlanacaktı.

1955'te "Demet" dergisi'nde (Isparta) yayınladığı "Yılanların Öcü", bir anı-öykü niteliğindedir. Öykü kahramanı anlatıcının babası, (yazarın babası gibi) Kara Veli adını taşır; ailenin (yazarın ailesi gibi) altı çocuğu vardır. Olup bitenler bu ailenin

başından geçmiş gösterilir:

Kara Veli, Güroluk'taki çamlıkta benzeri görülmemiş bir yılan öldürmüştür. Köyde "Kara Veli, Şahmaran'ı öldürdü" diye bir söylenti yayılır. Derken anlatıcının amcasının kızı, ardından ahırdaki sarı tosun, daha sonra bir teyze oğlunun sağımlık camızı, eniştenin öküzü, başka bir teyze bir yılan saldırısına uğrarlar. Aileye bir de Muhtarla İhtiyar Heyeti Üyesi Deli Haceli musallat olmuştur: Her yıl ödenen salma durup dururken iki katına çıkarılır. Kapılarının önüne ahır yaparlar. Sürülerinden koyunları alıp alıp götürürler.

Öykü, bu haksızlıklara başkaldıran ananın direnişiyle noktalanır:

"Bre Allahın ödekleri! Yılanlar yılanlar kendilerine yapılan hakarete, haksızlığa göz yumuyor da, siz insan olduğunuz halde bunca haksızlığa göz yumuyor da, siz insan olduğunuz halde bunca haksızlığa nasıl dayanıyorsunuz? Bu mu sizin insanlığınız?"

Fakir Baykurt, bu öyküyü roman yapmaya koyulur. Yedeksubay Okulu'nda, Konya'daki Assubay Hazırlama Ortaokulu'nda geçen günlerinde kendini bu işe verir. Sonunda romanı, Yunus Nadi yarışmasını kazanarak

Cumhuriyet'te yayınlanır.

Yapıt gazetede yayınlanırken Genel Yayın yönetmeni Cevat Fehmi Başkut, kimi yerlerini sakıncalı bulur:

"Bir iki yerde açık saçıklık, bir iki yerde siyasal dokundurma buluyorlardı. Hele biri pek güldürücüydü. Karataş'ın akıllı muhtarı, evine gelen konuklar kapıdaki köpekten yakınınca, 'Bugüne bugün ben de bu köyde Cum-

hurbaşkanı Hazretlerini temsil ediyorum. Nasıl onun köşkünü bir taburdan çok polis bekliyorsa, benim de evimi bir köpek bekliyor, çok mu görüyorsunuz?' diyor ya. Onun bu patavatsızlığından hükümet (DP) polise hakaret anlamı çıkarabilir diye kaygılanıyorlar."

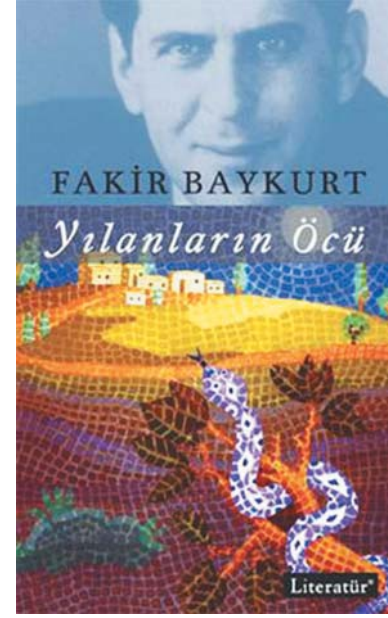
C. F. Başkut, açık bir kapı bırakarak, "Romanı götür, üstünde dü-

şün, işine gelirse çıkar" der. Nadir Nadi ise "Olmaz öyle şey" diyerek yazarı destekler. Roman olduğu gibi yayınlanınca açık saçıklıktan kovuşturma açılırsa da sonunda takipsizlik kararı alınır.

Baykurt, romanının, amacını şöyle açıklayacaktı:

"Yapılmak istenen, 'açık' sahneler çizerek okuyucunun cinsel duygularını gıdıklamak değil yoksul Türkiye

"Yılanlar yılanlar kendilerine yapılan hakarete, haksızlığa göz yumuyor da, siz insan olduğunuz halde bunca haksızlığa nasıl dayanıyorsunuz?"

gerçeğinin bir kesitine ışık tutmak, bu gerçeğin içindeki insanları ak ve kara yanlarıyla tanıtmak, yerli gerçeklerle, yerli dille, yerli bir roman ortaya çıkarmak, böylece halkın düşüncesini, yakınmalarını, isteklerini sanat ve politika alanına getirmektir."

Yapıtını beyazperdeye yansıtan film de tutucu çevrelerin tepkisiyle karşılandı:

"Ankara'nın Ulus sinemasında film den sonra halkı selamlamak için, perdenin önüne çıktığım zaman alkış, ıslık birbirine karıştı. (...)

Birkaç saniye sonra kıran kırana bir dövüş başladı. (...) İkisi sahneye fırladı, ses aygıtlarını, ışıkları filan tek-

meliyor. Üzerime kırmızı mürekkep ve gazoz şişeleri geliyor. Birtakım sersemlemeler gerçeği tekmeyle, yumrukla örteceğini sanıyor.

"Devlet Tiyatrosu'nda, Ergin Orbey'in romandan uyguladığı oyunun sahnelenmesinden, AP senatörlerinin baskısıyla son anda vazgeçilir.

Ancak kitaba asıl tepki gösterenler Baykurt'un kendi köyüleri oldu:

"Tahir Efendi bizi yazmış! Ne hakkı var böyle bok yemeye?" dediler!..

"Yılanların Öcü" yayınlandığı zaman yapıtın köy gerçeklerini açık, ayrıntılı ve doğru biçimde yansıttığı dile getirilmiştir. Yabancı yazarı Y. K. Karasmanoğlu genç meslekdaşının "köy hayatının ilk tam levhasını çizmiş" olduğunu vurgulamıştı. S. Eyüboğlu'na göre "Köy gerçeğini derine giden bir görüş, yaşayan, akı karası dengeli insanlarla, gülbüz, diri, renkli bir dille veriyor"; Orhan Kemal'e göre "Türk köyü ve köylüsünün halini 'arızal' etmekle kalmıyor, Türk köyü ve köylüsüne yön de gösteriyor"du... H. Taner de "köy gerçeği konusunda yazılmış romanlar arasında hatırı sayılır bir yer alacak değerde" demekteydi.

Karataş köyünde yaşananlar tek kitapta noktalanmadı. "Yılanların Öcü"nü "Irazca'nın Dirliği", "Kara Ahmet Destanı" romanları izledi. Böylece "Irazca

Üçlemesi" adını taşıyan bir diziyle Kara Bayram'ın köyden kente taşınması, oğlu Ahmet'in öğrenim görmesi, Nurlulardan yakasını kurtarıp toplumcu bir aydın olarak yetişmesi anlatıldı. Fakir Baykurt bu üçlemede Türk köyünün 1950-1970 yıllarındaki yaşamına tanıklık etti. Bu üçlemenin aynasında görünenler arasında örneğin şunlar vardı:

Karataş köylülerinin gelir düzeyi alabildiğine düşüktür. Marshall Planından yararlanılarak köyde makinalı tarıma geçilmiştir. Ancak bu olanaktan yararlananlar yalnızca varlıklı çiftçilerdir. Tarımın makinalaşması büyük toprak sahiplerini daha büyük tarım alanlarını ele geçirmeye de yöneltmiştir. Devletin olanakları belirli kişilerin hizmetine sunulmuştur.

Tarımın makinalaşması büyük toprak sahiplerini daha büyük tarım alanlarını ele geçirmeye de yöneltmiştir.

Köylünün çalışma koşulları güçlüklerle doludur. Köy, çetin doğagüçleri karşısında umarsızdır. Tarım, güç koşullarda gerçekleştirilir. Ticaret tüketicinin aleyhine işlemektedir.

Köyde temizlenme olanakları kısıtlıdır. Köylüler doğa koşullarına, hastalıklara, zararlılara karşı savaşım verecek bilgiden yoksundur. Beslenme

olanakları elverişsizdir. Doğru dürüst giyinip kuşanamazlar. Aileler bir göz odada bir arada yaşamak zorunudur. Evlerde hela yoktur.

Evlenciler, ana-babanın isteğine göre gerçekleşir.

Kadın ekonomik üretimin yorunluğunu, sıkıntılarını paylaşır; kadınlık görevleri bu ağır yüke eklenir. Bütün bunlara karşın en doğal hakları kısıtlanır, ailenin, erkeğinin ve çevrenin ağır baskısı altında tutulur. Gelenek görenek de kadını aşağılar.

Köyden kente göç işsizliği de birlikte getirmiştir. Kentte ekmek aslanın ağzındadır. Kentte göçenler derme çatma gecekonduarda barınmaktadır. Göç gitgide büyüyen bir çığa dönmüştür. Kentlere göçün bir sonucunu da yurt dışına işçi göçü oluşturmuştur:

Köylünün kentte, yasal haklarından yararlanması neredeyse olanaksızdır. Köydeki muhtar halkın çıkarlarına ters düşen bozuk yönetimin bir uzantısıdır. Ülkenin yöneticileri de muhtar gibilerle, kendi çıkarları için çalışanlarla işbirliği içindedir. Demokrasi yanlış anlaşılmakta, yanlış uygulanmaktadır.

Fakir Baykurt 1950'lerde yetişen köy yazarları kuşağını da kendisini

de eleştirmekten çekinmemiştir.

"Bir kusurum, biraz da genel bir kusur bu, yazdıklarımızın yapı yönünden gevşekliği. Neresinden baksan kitaplarımızda sanki bir 'az oturmuşluk' var. Halka ulaşmak için kolay anlaşılır yazmak istediğimizden değil bu. Yeterliğimiz bu kadar." der.

Köy çevresinin bugünkü yaşamına, köyden kentte nüfus göçünün yarattığı sorunlara sırt çevirmiş günümüz edebiyatının, Fakir Baykurt'un yapıtından alacağı önemli dersler vardır. •

konurertop@butundunya.com.tr

YÜZÜNCÜ MAYMUN

Pasifik Okyanusu'ndaki adalarda Macaca Fuscata türü Japon maymunların davranışları otuz yılı aşkın bir süredir bilim insanları tarafından gözleniyor.

1952'de Koshima Adası'nda bilim insanları maymunların yemesi için kumların içine tatlı patates bırakıyorlar. Maymunlar patatesin kumlu olmasından hoşlanmıyor ama yemeye devam ediyorlar. Bir gün, İmo isimli dişi maymun, patatesleri suda yıkayarak yemeyi akıl ediyor. Buluşunu annesine de öğretiyor. Giderek bu yeni davranış biçimi diğer maymunlar arasında yayılıyor.

1958'in sonbaharında çok şaşırtıcı bir şey oluyor. Yüzüncü maymun da patateslerini yıkayanlar arasına katıldığında her şey değişiyor. Adadaki maymunların neredeyse tümü, patatesleri yıkamaya başlıyor.

Asıl sürpriz, bağlantıları olmadığı halde, diğer adalardaki maymunların da aynı anda patatesleri yıkamaya başlamaları... Bu yenilik, mesafenin önemi olmaksızın zihinden zihine aktarılabilir.

"Yüzüncü Maymun Fenomeni", Duke Üniversitesi'nden Doktor J.B. Rhine tarafından değişik deneylerde tekrarlanıyor. Sonuç her seferinde aynı.

Bugüne dek mutsuz, bencil, korku dolu, karamsar bir dünya süre geldi. Zihinlerde hâlâ taş devri korkularımızı taşıyoruz. Dünyada mutlu, sevecen, aydınlık insanlar yok mu? Elbette var. Sayıları gittikçe de çoğalıyor. Dünya, insanlık boyutunda devrim yapılabilmesi için yüzüncü maymunu bekliyor.

Kimbilir, "Yüzüncü Maymun" belki de sizsiniz... •

Ken Keyes Jr.'n "The Hundredth Monkey", isimli kitabından derleyen
NURAY BARTOSCHEK

Yazan: Prof. Dr. AHMET MUMCU

23 Nisan 1920

► **Türk Devrimi'nin, büyük Kurtuluş Savaşı** sırasında başladığı ve ondan sonra da Atatürk'ün ölümüne değin bütün hızıyla sürdüğü hemen herkes tarafından bilinmektedir. O unutulmaz Kurtuluş Savaşı giderek bütün ezilen ulusların simgesi durumuna geldi. Emperyalizmin insanlık dışı baskı

rejimlerine karşı Türk Ulusu'nun başarıya ulaştırdığı bu mücadele, sömürgeciliğin sona ermesi dönemini açıyordu.

Türk Kurtuluş Savaşı yürütülürken bizleri bir ölçüde maddi ama daha çok manevi alanda destekleyen bu ezilen uluslar, özellikle sömürgecilik altında inleyen İslam alemindeki pek çok

toplum, akıllara durgunluk veren bir coşku ile zaferimizi kutlamış, sevinmiş ve bizimle aynı duyguları paylaşmışlardır.

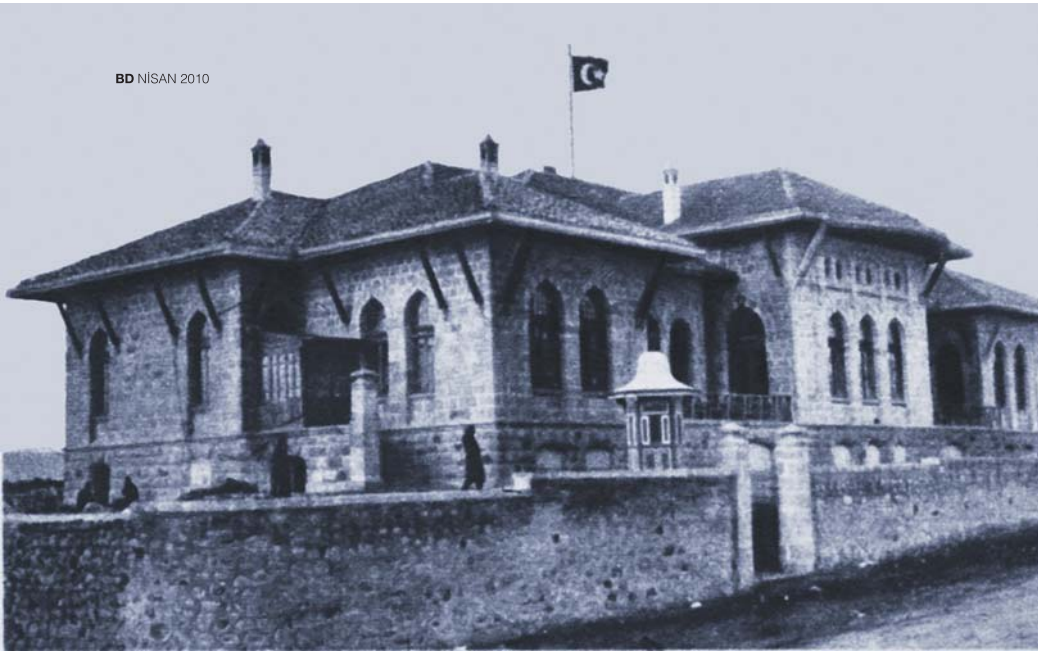
Atatürk'ün çok yerinde bir deyimi ile “bu mazlum uluslar” bizim üstün başarıımızdan çok etkilendiler ama iş emperyalizm ile mücadeleye gelince aldıkları yol çok uzun, zahmetli ve zorlu oldu. Bizim görülmemiş ağırlıktaki emperyalist baskıdan kurtulmamız, nihayet en fazla beş yıl sürdü. Fakat bizi “örnek” alan mazlum uluslar, istenilen ve özlenen “Türk başarısı”na bir türlü tam olarak ulaşamadılar. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonunda bütün dengelerin altüst olması ve küresel ölçekte yepyeni bir düzene geçilmesi sancılı arasında mazlum uluslar, Türk Kurtuluş mücadelesinin kendilerine esinlendirdiği hedefe ulaşmakta çok sınırlı bir ölçüde başarı sağlayabildiler.

Lütfen şimdi dünya siyasal coğrafyasına bir bakınız: Türk Kurtuluş Savaşı'ndan sonra aşama aşama emperyalizmden kurtulmak için çabalamış ve bir bölümü kağıt üzerinde, bir bölümü de oldukça sağlam biçimde bağımsızlıklarına kavuşmuş bu uluslarda ne bir demok-rasi vardır, ne de tam bir devrimci atılım. Evet, belki Tunus ve Ürdün gibi birkaç ülkede bir ölçüde ve sınırlı

laiklik göze çarpar. Bir zamanlar Saddam rejimi altındaki Irak da görünüşte laikti. Ama hepsi bu kadar. Ne İslam-Arap aleminin lideri rolünü oynayan Mısır'da demokratik ve laik bir devlet vardır, ne de bir başka İslam ülkesinde böyle bir rejim görülür. Türk modelini benimseyen Hindistan'ı bir yana bırakırsanız, demokrasinin vazgeçilmez temel koşulu olan laiklik ve onunla birlikte dikkate alınması gereken temel insan hakları, bu yeni “devletler”de kendini duyuramaz bile.

Türkler parlamentolu siyasal yaşama pek çok Asya ülkesinden, hatta Rusya'dan bile önce geçtiler. Buna karşın “Kanun-i Esasî” adıyla anılan Anayasa'da demokratik bir nitelik yoktu.

Peki şimdi siz değerli okuyucunun zihninde şöyle bir soru belirmez mi? Büyük Kurtuluş Savaşı'mız bu uluslar üzerinde böylesine büyük bir etki yaptığı ve onlara eşsiz bir örnek oluşturduğu halde sonuç neden böylesine kararlık? Bu uluslar Türk Kurtuluş Sava-

şı'nı benimsedikleri halde neden göreceli bir başarıya dahi ulaşamadılar?

İşte bu çok önemli sorunun yanıtı, yazımızın başlığı olan o sihirli “23 Nisan 1920” tarihinde gizlidir. Şimdi isterseniz bu sihirli tarihin taşıdığı büyük gerçeği kısaca açıklamaya çalışalım: 23 Nisan 1920 günü, hepimizin bildiği gibi, “Türkiye Büyük Millet Meclisi” kuruldu. Bu ad bir “parlamento”yu simgeliyordu. Ne demektir parlamento? Hepimiz biliriz: Demokrasilerde ulusun belli bir süre için seçtiği temsilcilerden oluşan bir kurul. Ulus kendinde bulunan egemenlik yetkisini, yani devletin üstün gücünü, kendi adına bir süre kullanması için seçtiği temsilcilerden oluşan parlamentoya devretmiştir. Parlamentosuz demokrasi olamaz.

Türkler parlamentolu siyasal yaşama pek çok Asya ülkesinden, hatta Rusya'dan bile önce geçtiler. Bununla birlikte 1876 yılında padişah II. Abdülhamit'in ulusa bir “iyilik, hediye” olarak verdiği ve “Kanun-i Esasi” adıyla anılan Anayasa'da demokratik bir nitelik yoktu. 19. yüzyıl boyunca, Amerikan Bağımsızlığı ve Fransız İhtilali gibi dünya tarihinin en önemli iki olayının etkisinde kalan Avrupalı uluslar ya krallarına karşı ayaklanmışlar veya onlarla pazarlık ederek egemenlik yetkisinin büyük bir bölümünü ellerine geçirmişler, hükümdarları giderek birer simge derekesine indirme yoluna girmişlerdi. Osmanlı Devleti'nde ise bu büyük olaylardan etkilenecek derecede demokrasi kültürü almış bir halk yoktu. Sadece iyi niyetli iki büyük

padişahın, II. Mahmut (1808-1838) ile oğlu Abdülmecid'in (1839-1861) yaptığı ve ana amacı “devleti” güçlendirmek olan önemli bazı reformlar sonucu oluşan sayıca sınırlı aydın kuşağın istediği bir parlamento vardı. Burada anlatılması uzun sürecek bazı önemli siyasal gelişmeler sonunda bu aydınların baskısı ile II. Abdülhamit, sözünü ettiğimiz Anayasa'yı ilan etti. Ama bu Anayasa haktan değil, hükümdarın egemenlik yetkisinden kaynaklanıyordu. Gene de Osmanlı Devleti'nde çok kısıtlı yetkilere sahip de olsa bir parlamento oluşmuştu. Fakat II. Abdülhamit hiç yetkisi olmayan ve adına “Meclis-i Umumi” denilen bu parlamento bile tahammül edemedi ve iki yıl sonra onu kapatarak otuz yıl hiç toplamadı. Fakat bu süreçte Türk tarihinde büyük bir özgürlük mücadelesi de başlamış oldu.

Tanzimatçıların açtıkları ve daha sonra da geliştirilen okullarda yetişen genç subaylar, askeri hekimler, mülkiyeliler ve onlarla fikir birliği yapmış gruplar, padişahın Anayasa'yı yeniden yürürlüğe koymasını istediler. Aynı bir yazımızda anlatabileceğimiz bu büyük ve anlamlı mücadele sonunda padişah 1908'de Anayasa'yı yeniden uygulamaya koydu. Ardından bazı önemli olaylar sonucunda padişah değişti ve yeni gelen Sultan, gene kesin egemenlik hakkına dayanarak, Anayasa'yı daha demok-

ratik bir duruma getirdi. Gerçi otuz yıllık istibdat nedeniyle bir demokrasi kültürü oluşmasındaki olanaksızlık bu yeni dönemin başarılı geçmesine engel oldu ama, hangi ülkede demokrasi sancısız ve birdenbire doğup gelişmiştir? Tek örnek bile gösterilemez. İşte 1909 yılından itibaren çok önemli eksikliklere rağmen Osmanlı Türkiyesi'nde parlamentolu yaşam sürdürülmeye uğraşıldı. Bu uğraşlar başarısız oldu; kurulan parti oligarşisi yurdu Birinci Dünya Savaşı'na sürükledi ama, hiçbir İslam ülkesinde görülmeyen, Asya'da ise sadece bir ölçüde Japonya'da göze çarpan parlamentolu yaşam Türk toplumuna girmişti.

“Bu kongreler Türk insanının özgürlük ve bağımsızlık aşkının belirtileridir.

Ama sadece yerel niteliklidirler. Bunlar düşmanla ayrı ayrı başedemezdi.”

İttihat ve Terakki yönetiminin bir olup-bitti ile imparatorluğu Birinci Dünya Savaşı'na nasıl sürüklediğini ve sonunda başımıza gelen ve tarihte eşi görülmeyen felaketi hepimiz biliyoruz: Türklerin gene Atatürk'ün de-

yişi ile “Atayurdu”, bin yıla yakın bir süre ocağımız olan topraklardan sürülüp atılacaktık. İngiliz siyasetçilerinin ileri gelenleri “Türkleri geldikleri yere -yani Ortaasya’ya- sürmekten” söz ediyorlardı. Yurdumuz her yerden ve yönden istilaya uğruyordu. Bitip tükenme noktasına gelmiştik.

Ama tarihe yön veren uluslardan biri olan Türkleri “Atayurtları”ndan çıkartmanın pek kolay bir iş olmadığını anlamamıştı istilacılar. Daha yenilginin tescil edildiği 30 Ekim 1918 Mondros Mütarekesi’nden hemen sonra yurdun çeşitli yerlerinde halk, iktidarı eline alma

girişimine başlamıştı. Çünkü İstanbul’daki padişah ve hükümeti artık devletlik niteliklerini bitirmişlerdi. Türk Ulusu kendi başının çaresine bakmalıydı. İşte, ilk anayasanın ilanı ile başlayan, çok yavaş da olsa gelişen bir siyasal bilinç Türk’ü etkisi altına alıyordu. Düşman işgali tehdidi altında bulunan yörelerdeki halk, aydınların girişimleri ile kongreler toplayıp kuruluş dernekleri kuruyorlardı.

Değerli okurlar: Devrim tarihi derslerinde sadece Erzurum ve Sivas kongrelerinden söze edilir. Bazı kitaplar birkaç satırla Balıkesir ve Alaşehir kongrelerini de kısaca anlatırlar. Bu bilginin eksikliğini değerli Anayasa

Hukukçusu Prof. Dr. Bülent Tanör, yaptığı eşsiz araştırmalarla kanıtladı ve gösterdi ki, Anadolu’da “Kongre iktidar-ları” oluşmaya başlamıştır artık. Daha 5 Kasım 1918’de Kars’ta toplanan ilk kongreden sonra idealist gruplar yurdun çeşitli yerlerinde devlet gücü oluşturup örgütlenmeye başlamışlardı. 23 Temmuz -7 Ağustos 1919 tarihlerinde toplanan Erzurum Kongresi’ne kadar on kongre toplanıp, buldukları bölgelerde siyasal güç oluşturuyorlardı.

Erzurum Kongresi’nden sonra Sivas’taki genel toplantıya kadar daha dört büyük kongre vardır. Sivas Kongresi “16’ncı” kongredir. Burada yurttaki direniş örgütlerinin birleştirilmesi kararı verilmişti. Bunu sağlayan elbette Mustafa Kemal Paşa idi. O, Samsun’a çıktığı 19 Mayıs 1919’a kadar toplanan sekiz kongreyi şöyle değerlendirmişti: Bu kongreler Türk insanının özgürlük ve bağımsızlık aşkının belirtileridir. Ama sadece yerel niteliklidirler. Bunlar düşmanla ayrı ayrı başedemezlerdi. Öyle ise, yurttaki bu büyük siyasal gücü tek örgüt içinde toplamalıdır. Nitekim Sivas’ta (4-12 Eylül 1919) bu karar verilmiştir. Padişah’ın meclisine -Mustafa Kemal istemediği halde- Anadolu’daki siyasal bilinçlenmenin sahipleri son bir şans tanımışlardır. Ama bilindiği gibi, bu son Meclis-i Mebusan, gene Atatürk’ün hazırladığı

“Misak-ı Milli” kararını kabul ettikten sonra çalışmadı. Çünkü 16 Mart 1920’de İstanbul kesin olarak işgal edilmişti. Bu olaydan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılması tarihine kadar çeşitli yerlerde daha on kongrenin toplanıp, birlikte mücadele kararına katıldıklarının söylersek, Anadolu’daki siyasal bilinçlenmenin sanıldığından çok daha geniş kapsamda olduğunu tahmin edebiliriz.

**Lider ve Türk
ulusunun siyasal
bilincini temsil eden
eşsiz Meclis...
Her ikisi bizi zafere
taşıdı.
Ama lider başarısını
hiç kuşkusuz ulusa,
yani onun
temsilcilerine
borçludur.**

İstanbul’un işgali üzerine, Sivas kongresi kararı ile kurulmuş ve bütün direniş örgütlerini birleştiren “Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti”nin başkanı Mustafa Kemal Paşa, yeni bir devlet kurma yetkisine de sahip olacak bir parlamentonun Ankara’da toplanmasını her tarafa duyurdu. Bu öyle bir parlamento olacaktı ki, İstanbul’da seçilecek milletvekilleri de bu “Olağanüstü yetkilere sahip par-

lamento"ya gireceklerdi. Böylece büyük ve aşılmaz gibi görülen dağ gibi sorunların üstesinden gelen Mustafa Kemal Paşa'nın eşsiz birleştiricilik niteliği ve doğasındaki dehası ile, Türk Ulusu'nun gerçek temsilcisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisi kuruldu.

Bu Meclis, doğrudan doğruya Türk Ulusu'nun egemenlik hakkının temsilcisi idi. Egemenliğe ulustan başka hiçbir güç veya kişi sahip değildi. Meclis, büyük bunalım zamanlarındaki demokratik geleneklerden biri olan "Güçler Birliği" esasını benimsemişti. Yani "yasama, yürütme ve yargı güçleri" doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kullanılıyordu. Bu Meclis'te gerçi siyasal partiler yoktu ama öndere yandaş olan birinci Grup ile O'nun karşısında bulunan "İkinci Grup" vardı. Bu iki grubun üyeleri her türlü düşünceyi en demokratik ortam içinde dile getiriyorlardı. Birçok anayasa hukukçusu Profesör -ki biz de aynen katılıyoruz- bu Meclis'in Türk tarihindeki en demokratik parlamento olduğunu söyler.

Eşi görülmemiş bir lider eğer, halkta bu siyasal bilinçlenme bulunmasa idi başarı kazanabilir miydi? Hem de en güçlü ordular karşısında. Sanmıyoruz! Lider ve Türk Ulusu'nun siyasal bilincini temsil eden eşsiz Meclis... Her ikisi bizi zafere taşıdı. Ama lider, başarısını hiç kuşkusuz ulusa,

yani onun temsilcilerine borçludur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşu Türk -ve İslam- tarihinin en büyük siyasal devrimidir. Egemenlik artık tamamen ulusa geçmiştir. Böyle bir kuruma nasıl adım adım yaklaşıldığını göstermeye çalıştık. Yazımızın başında söylediklerimiz şimdi galiba berraklaşıyor: Hiçbir kurtuluş mücadelesi böylesine örgütlü ve ulus iradesine dayanan bir kurumca yönetilmedi. Bundan dolayıdır ki, o mücadeleler başarısız veya az başarılı oldu. Bizim Meclisimiz ise zaferi kazanmakla kalmadı. Türk Devrimi'ni de gene ulus iradesine dayanarak gerçekleştirdi. Tarihte hiçbir devrim hukuksal bakımdan böylesine sağlam bir temele oturmaz. Bu esasa uyulmadan yapılmaya çalışılan devrimlerin günümüzdeki dağınıklığı kendini açıkça gösteriyor.

Bu anlattıklarımız yazımızın başlığını oluşturan tarihsel günün önemi üzerinde sizleri düşünmeye sevkemişse, Türk Devrimi artık tamamen yerleşmiş sayılmalıdır. Zira devrim, "aksiyondan önde düşünceye dayanır."•

1. Kimi totaliter sistemlerle diktatörler göstermelik parlamentolar toplarlar. Bunlar bilim ve siyaset alanında kesinlikle bir parlamento sayılmazlar.

2. "Meclis-i Umumi" iki kanattan oluşurdu: Üyelerini halkın seçtiği "Meclis-i Mebusan" ile padişahın, üyelerini yaşam boyu atadığı "Meclis-i âyan"•

Yazan: Prof. Dr. İHSAN GÜNEŞ

23 Nisan 1920:
Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bir ad aranıyor

"Meclis-i Kebir" mi olsun, yoksa "Kurultay" mı?

23 Nisan 1920 tarihinde açılmasına karar verilen Millet Meclisi'nin adının ne olacağı konusunda ilk tartışma, 11 Nisan 1920 günü, vilayette yapılan toplantıda başlamıştı.

"İslamistler" adıyla anılan dinci kesim, meclisin adının "Meclis-i

Kebir" ya da "Meclis-i Kebir-i Milli" olmasını, Türk Ocağı yanlıları "Kurultay", Osmanlıcılar ise "Meclis-i Mebusan" olmasını istiyorlardı.

Geçici de olsa, meclis açılmadan önce, ulusçu ve devrimci milletvekilleri, "Büyük Millet Meclisi" adı konusunda anlaşmış olmaları ki, ilk

oturuma başkanlık eden Şerif Bey, açış konuşmasında “Büyük Millet Meclisi’ni açıyorum” tümcesini kullanmıştır.

Meclis açılıp, çalışmalara başladıktan sonra verilen önerelerde de ad konusundaki karışıklık sürmüştür.

Müfit Efendi, meclisin açılışından bir gün sonra verdiği, 24 Nisan 1920 tarihli önergesinde, meclisin “unvanı”nın saptanmasını istemiştir. 25 Nisan’da Emir Paşa ve arkadaşları ise, ortak önergelerinde, açılış söylevinde Şerif Bey’in kullandığı tümceyi benimseyerek, “Büyük Millet Meclisi” adını kullanmışlardır. Aynı gün verilen bir başka önergede ise, “Meclis-i Fevkalade” adına yer verilmiştir. Daha sonra, meclisin toplanma nedenini kamuoyuna açıklamak için Hamdullah Suphi’nin kaleme aldığı meclis bildirisinde ve Afyon Milletvekili Mehmet Şükrü’nün, Hıyanet-i Vataniye Yasası önerisinde Büyük Millet Meclisi (B.M.M.) adı kullanılmıştır.

Meclis’e verilmesi düşünülen adlar, farklı düşüncede olan kişilerin istek ve özlemlerini yansıttığı için, bu konudaki tartışma, bir süre daha sürmüştür. Hatta ilk kez B.M.M. adını kullananlar bile, “Fevkalade bir hadise karşısında meclisin sıfatının değiştirileceğinden” söz etmişlerdir.

3 Temmuz 1920 tarihli Layiha

Encümeni raporunda da meclisin adının Büyük Millet Meclisi olduğu vurgulanmıştır.

15 Ağustos 1920 tarihinde “Hukuk-u Esasiye Encümeni”nin hazırladığı raporda, encümenin ivedilikle çözmesi gerekli sorunlar içerisine, meclisin adı ve tanımı sorunu da eklenmiştir. Böylece, “Selahiyet-i Fevkaladeyi Haiz” olmak üzere Ankara’da toplanan meclisin adının “Büyük Millet Meclisi” olduğu, bir kez daha vurgulanmıştır. Meclis’e “Büyük” niteliği, bir meclis kararı ya da bir yasa ile değil, sanki kendiliğinden doğan bir olgu olarak verilmiştir.

Meclis’e “Büyük” niteliği, bir meclis kararı ya da bir yasa ile değil, sanki kendiliğinden doğan bir olgu olarak verilmiştir.

Bu nitelik, milletvekilleri tarafından “kuruculuğun bir faydası olarak” benimsenmiş ve bir “teamül” sonucu ortaya çıkmıştır. Çünkü Layiha Encümeni, Çorum Milletvekili Haşim Bey’in bir önergesi üzerine hazırladığı mazbatada, “Meclisin nam-ı alisi olan Büyük Millet Meclisi unvanı dahi teamülen kabul edilmiş olduğu cihetle...” diyerek, bu konuya açıklık getirmiştir.

Büyük Millet Meclisi adının başına “Türkiye” sözcüğünün ne zaman eklendiği konusunda ise çeşitli kaynaklarda, değişik bilgiler yer almaktadır.

Nutuk’taki belgelere göre, Kasım 1920’den itibaren Mustafa Kemal Paşa’nın “Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi” unvanını kullandığı, Tevfik Paşa’nın da 27 Ocak 1921 tarihli telgrafında “Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Paşa Hazretleri’ne” hitabını kullandığı bilinmektedir. Mustafa Kemal Paşa tarafından hazırlanan Halkçılık Programı’nın çeşitli maddelerinde de “Türkiye Büyük Millet Meclisi” ibaresine yer verildiği görülmektedir.

İcra Vekilleri Heyeti Kararnamesi’nde ise, 8 Şubat 1921 tarihinden başlayarak “Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi” unvanı, kesintisiz olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Büyük Millet Meclisi’nin imzaladığı ilk antlaşma olan Gümrü Barış Antlaşması’nda (2/3 Aralık 1920),

Türkiye-Afganistan ve Türkiye-Rusya Antlaşmaları’nda “Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti” tanımlaması yer almaktadır. Hatta, Türkiye-Rusya Antlaşması’nda “Türkiye” sözcüğünün coğrafi anlamı da saptanmakta ve “Türkiye”, şöyle tanımlanmaktadır.

Türkiye tabiriyle, Kanunusani 1336’da (Ocak 1920) İstanbul’da münakit Meclis-i Mebusan tarafından tanzim ve bilcümle devletlerle matbuata tebliğ olunan Misak-ı Milli’nin ihtiva ettiği arazi kastedilmiştir” denilerek, yeni Türkiye’nin sınırlarının, Misak-ı Milli ile saptanan sınırlar olduğu vurgulanmaktadır. •

Yayın Genel Yönetmeni’nin Notu: Bütün Dünya’nın Haziran 1998, Nisan 2000 ve Nisan 2002 tarihlerinde yayımlanan bu yazıyı, yurdumuzun çeşitli yörelerindeki öğretmen ve öğrencilerimizin istekleri doğrultusunda bir kez daha yayımlıyoruz.

Hürriyet Sözleri...

- *Hürriyet olmayan bir memlekette ölüm ve yıkılma vardır. Her ilerlemenin ve kurtuluşun annesi hürriyettir.*
Atatürk
- *Hürriyet, başkasına zararı dokunmayan her şeyi yapabilmeye dayanır.*
1789 Fransız İhtilal Bildirisi
- *İnsanın hürriyeti, komşusunun hürriyetinin başladığı yerde biter.*
Frederic William Farrar

1–Yampi Koyu nerededir?

- a-Endonezya adalarında
b-Moritanya'nın batısında
c-Alaska'nın doğusunda
d-Avustralya'nın kuzeyinde

2–Eflâatun'dan bu yana siyasi etkinliğin en önemli amacı nedir?

- a-Düzen c-Egemenlik
b-Adalet d-Meşruluk

3–Üçüncü dünya ülkelerinden “Burkina Faso”nun sömürge dönemindeki adı nedir?

- a-Yukarı Volta
b-Fildişi Sahili
c-Kamboçya
d-Fransız Sudanı

4–Birleşmiş Milletler San Francisco Konferansı'nda hangi yıl oluşturuldu?

- a-1943 c-1945
b-1944 d-1946

5–NATO'ya karşılık “Varşova Pakı” hangi yıl kuruldu?

- a-1954 c-1956
b-1955 d-1957

6–Harf Devrimi hangi yıl yapıldı?

- a-1927 c-1929
b-1928 d-1930

Hazırlayan: ÖZÜM LARÇIN

7–Ekonomide “big-bang” terimi neyi anlatır?

- a-Paranın diğer paralar karşısında erozyonu
b-Londra'nın finans merkezi olduğu büyük değişikliği
c-Fiyatlar genel düzeyindeki artış
d-Keynes'in teorik kavramı

8–Warrego Dağları nerededir?

- a-Avustralya'nın batısında
b-Güney Avustralya'da
c-Avustralya'nın Viktorya bölgesinde
d-Avustralya'nın doğusunda

9–“Bütün evlenmemişler bekârdır” örneği hangi terimle adlandırılır?

- a-Akılcılık
b-Determinizm
c-Analitik
d-Diyalektik

10–Borçların ödenmesi tarihlerini düzenleyen uluslararası forumun adı nedir?

- a-Londra Kulübü
b-Paris Kulübü
c-Washington Kulübü
d-Ankara Kulübü

11–Eğitimde küçük ve seçimli bölümlerden oluşan ana derse ne ad verilir?

- a-Modüler ders
b-Müfredat
c-Tedavi edici eğitim
d-Özel eğitim

12–Önemli eseri “Sosyal Sözleşme” olan Fransız düşünürü kimdir?

- a-Descartes c-Comte
b-Pascal d-Rousseau

13–Adını Yunanca “anarkhos” kelimesinden alan ideoloji hangisidir?

- a-Faşizm c-Komünizm
b-Anarşizm d-Liberalizm

14–Dominik Cumhuriyeti'nin başkenti neresidir?

- a-Brasilia c-Santa Domingo
b-Santa Cruz d-Belmopan

15–1869 yılında feminist görüşler açıklayan düşünür kimdir?

- a-Sartre c-Nietzsche
b-Russell d-J.Stuart Mill

16–Siyasi sistem içindeki en etkili kişiler veya gruplara ne ad verilir?

- a-Elit c-Tarikat
b-Cemaat d-Dinci

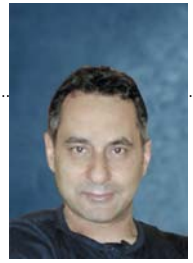
17–Belirli bir ismin yerine kullanılan kelimeye ne denir?

- a-Zamir c-Özne
b-Sıfat d-Edat

18–Yarımada Savaşı'nın (1808-1814) nedeni nedir?

- a-Rusya'nın Mançurya'ya girmesi
b-Avusturya ve Prusya arasındaki Holstein sorunu
c-Protestanlar ve Katolikler arasındaki anlaşmazlık
d-Napolyon'un Portekiz ve İspanya'yı işgal etmesi

EVRENSEL BAKIŞ AÇISI
Gürbüz Evren

Ermeni tasarılarının kaynağı: ABD Kongresi

Her yıl 24 Nisan öncesi

Türk kamuoyunun gözü kulağı Washington'a çevrilir. Öncelikle Amerikan Kongresi'nin alt kanadı Temsilciler Meclisi ve Dış İlişkiler Komitesi ilgiyle, merakla ve endişeyle izlenen merkezlere dönüşür. Eğer o yıl Dış İlişkiler Komitesi'ne sunulmuş ve gündeme alınmış bir Ermeni tasarısı varsa,

yapılacak oylamanın sonuçları üzerine tahminler yürütülür, değerlendirmeler yapılır. Bu arada, Ermeni lobilerinin hiç ara vermeden çalıştıkları bilinmesine rağmen, oylamaya çok az bir süre kala Washington'a Amerikan milletvekillerini ikna üzere heyetler gönderilir, görüşmeler yapılır, basın toplantıları düzenlenir.

Dış İlişkiler Komitesi'ndeki oylamadan "hayır" çıkmışsa, sanki Ermeni lobileri bir daha bu konuyla ilgilenmeyecekmiş düşüncesi egemen olmaya başlar ve bir sonraki tasarıya kadar konu kapanır. Yok, eğer "evet" oyları çoğunluktaysa bu kez tasarı Temsilciler Meclisi Genel Kurulu'na gönderilecek mi, orada da kabul edilirse ne yapmalı tartışmaları ve son dakika koşuşturmaları başlar. Aslında bu bir kısır döngüdür.

Maalesef kimi zaman siyasilere kimi zaman da medyanın katkısıyla

Bu arada, tasarıyla ilgili birkaç temel hatayı düzeltmekte yarar var. Öncelikle oylamaya konu olan tasarı bir yasa tasarısı değil, tıpkı bundan öncekilerin büyük bir bölümünde olduğu gibi bir karar tasarısıdır. Yasa tasarısı bir konuyu resmen tanımayı hedefleyen ve kararı alan devlet için de bağlayıcılığı olan önemli bir adımdır. Yasaya dönüşmeyecek ve bağlayıcılığı bulunmayan gündemdeki bu karar tasarısı ise 1915 olaylarının Amerikan Başkanı tarafından soykırım olarak ifade edilmesini sağlamayı hedef-

Bu tasarı, bir yasa tasarısı değil, karar tasarısıdır.

yanlış bilgilerin egemen kılındığı bir ortamda halk doğru bilgilenemez, duygusallık ve kızgınlık içinde gelişmeleri izler. Özetlemeye çalıştığım atmosfer ne yazık ki bu yıl da oluşturuldu. Üstelik bu yıl hiç alışık olmadığımız bir durum yaşadık. Dış İlişkiler Komitesi'ndeki oylama naklen yayımlanarak, sayım işlemi futbol maçı skoru verilmesine aktararak, dolaylı yoldan da olsa hakaret edilen Türk milleti adeta "dilenci beklentisi"ne sokuldu.

Böylelikle kaderimiz, 1915 olaylarını sadece Ermeni lobilerinden öğrenen tarih cahili Amerikan milletvekillerinin iki dudağının arasındaymış izlenimi yaratıldı.

liyordu. Yani resmi bir tanıma söz konusu değildir. Dış İlişkiler Komitesi'nin tasarımı onaylaması ise konunun Temsilciler Meclisi'ne gönderilmesinden başka bir anlam taşımamaktadır.

Tasarının Genel Kurul gündemine alınıp alınmayacağı, alınırsa kabul edilip edilmeyeceği, edilirse Kongre'nin diğer kanadı Senato'da böylesi bir kararın görüşülüp görüşülmeyeceği, görüşülürse kabul edilip edilmeyeceği ve kabul edildiği takdirde Amerikan Başkanı'nın önüne gidip gitmeyeceği, giderse de Başkan tarafından onaylanıp onaylanmayacağı gibi birçok sorunun yanıt bekleyece-

ği çok ama çok uzun bir sürecin söz konusu olduğunu unutmayalım. İşte bu gerçek söz konusuken, medya başta olmak üzere kimi çevrelerin Komite'deki oylamayı nihai sonuçmuş gibi göstermesi, ancak bilgisizlikle açıklanabilir.

Bir başka gerçek ise Amerikan politikalarıyla ilgilidir. Amerika Birleşik Devletleri'nin elinde Türkiye'ye karşı tuttuğu birçok kart vardır. Bunların en önemlileri Ermeni ve Kürt kartlarıdır. Amerikan yönetimi bu kartları bir defa oynayarak sonsuz dek elinden çıkarmak istemez. Dost

ABD Temsilciler Meclisi

ket etmektedir.

Şimdi gelelim Ermeni tasarılarının dökümüne. Temsilciler Meclisi

ABD'nin elinde Türkiye'ye karşı tuttuğu bir çok kart vardır.

ve müttefik (!) Amerikan yönetimi değişen dünya koşullarına ve ikili ilişkilerin gelişimine göre söz konusu kartları demokles'in kılıcı gibi Türkiye'nin üstünde tutar. Kartların ucunu gösterir, Türkiye'yi heyecanlandırır, korkutur, isteklerini sıralar, ama kartı masaya atmaz. Bu yıl yine böyle olmuştur. Ama bu kez geleneksel politikalarından vazgeçmiş, kırmızı çizgilerini komşularla "sıfır sorun" denilen duyulmamış, görülmemiş bir dış politika nedeniyle yok etmiş, kimi strateji uzmanlarına göre de "eksen kayması" yaşayan yeni Türkiye gerçeği vardır. Amerikan yetkililer de, Ermeni lobileri de ve diğerleri de bu değişimleri bilerek hare-

ve Senato'dan oluşan Amerikan Kongresi Ermeni tasarıları çöplüğüne dönmüştür dersek inanın abartmış olmayız. Amerikan Kongresi daha 1915 olayları yaşanmamışken Ermeni sorunuyla ilgili karar tasarılarıyla tanışmaya başlamıştır. Amerikan Kongresi'ndeki hareketlenme, Erzurum'da, 20 Haziran 1890 tarihinde ilk Ermeni isyanının çıkmasıyla başlamıştır. Bu isyanın ardından 1894'e kadar Ermenilerin neden olduğu Kayseri, Yozgat, Çorum, Merzifon ve Sasun olayları yaşanmış, ama 1894'deki Zeytun isyanı belirleyici olmuştur. Bugünkü adı Süleymanlı olan ve Kahramanmaraş ilimizin sınırlarında bulunan Zeytun-

daki isyanı Osmanlı güçleri uzun süren bir kuşatmanın ardından güçlkle bastırmıştı. Zeyton isyanı, Ermeni komitecileri ve onları yurtdışında destekleyen lobiler için bir dönüm noktasıdır. Ermeni lobileri bu olayda başarılı olmuştur ve Zeyton İsyanı sırasında yaşananlar Batılı ülkelerde Ermeni katliamı olarak anlatılmıştır. Başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere batılı ülkelerin kamuoyunda Zeyton isyanına büyük ilgi gösterilmiş, döne-

bu isyanda yaşananlar da batılı ülkelerin kamuoyuna Ermeni katliamı olarak aktarılmış ve aynı yıl Amerikan Kongresi'nde Osmanlı Devleti aleyhine bir karar kabul edilmiştir. Adana'da yaşananlar da bir ilk olması bakımından önemlidir. Adana'da, 1909 yılının Nisan ayında Ermenilerle Türkler arasında başlayan sürtüşmeler giderek büyük çaplı çatışmalara dönüşmüş, kentin birçok bölgesinde yangınlar çıkmış, olaylar batılı ülkelere yine Er-

İsyanlarda katledilenler Türkler ve Kürtler olmasına rağmen yaşananlar Batılı kamuoyuna Ermeni katliamı olarak aktarılmıştır.

min gazeteleri konuyu sürekli gündemde tutmuş, bu gelişmelerin ardından da, Ermeni lobilerinin girişimi sonucu 3 Aralık 1894 tarihinde Amerikan Kongresi'nde alınan bir kararla Osmanlı Devleti katliam yapmakla suçlanmıştır.

Bu yıllardan itibaren artık tamamen Rusya'nın, Fransa'nın, İngiltere'nin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin kontrolüne giren Ermeni sorunu, birbiri peşi sıra gelen yeni isyanların kaynağı olmuştur. Bu dönemde bir başka büyük Ermeni isyanı da 1896 yılında Van'da çıkmıştır. Katledilenler Türkler ve Kürtler olmasına rağmen

Ermeni katliamı olarak aktarılmıştır. Olaylar sırasında Rusya, Fransa ve İngiltere Mersin açıklarına savaş gemilerini göndermiştir. Bu gelişmeler üzerine Ermeni lobilerinin baskısıyla Amerikan Kongresi bu kez farklı bir karar alarak, 2 Amerikan savaş gemisini gözdağı vermek amacıyla Osmanlı Devleti'nin karasularına göndermiştir.

Tehcir yılı olan 1915'e kadar Amerikan Kongresi'nden çıkan önemli kararları özetledik. Ermenilerin soykırım olarak nitelendirdiği 1915 olaylarının ardından da Amerikan Kongresi'nin konuya ilgisi sürmüştür. Kongre, 1915 olaylarıyla ilgili olarak, önce

9 Şubat 1916 tarihinde, daha sonra 11 Mayıs 1920 tarihinde Osmanlı Devleti aleyhine iki ayrı karar tasarısını kabul etmiştir.

İşte bu tarihten itibaren tasarılar adeta unutulmuş ve 1975 yılına kadar Amerikan Kongre'sine herhangi bir tasarı getirilmemiştir. Yaklaşık 55 yıl sonra Amerikan Temsilciler Meclisi'ne sunulan ilk karar tasarısı çok fazla tartışılmadan Dış İlişkiler Komitesi'nden geçmiştir. Daha sonra Genel Kurul'a getirilen tasarı 9 Nisan 1975 tarihinde kabul edilmiş, bir süre sonra Senato'nun önüne gelen tasarı burada reddedilmiştir.

Ermeni tasarılarına bir süre ara verilse de, bu dönemde Ermeni terör örgütü Asala Türk diplomatlarına yönelik saldırılarıyla Ermeni iddialarını gündeme taşımıştır. Yeni bir Ermeni tasarısı Temsilciler Meclisi'ne 1984'de götürülmüş, ancak 12 Eylül 1984 tarihinde yapılan görüşmelerde tasarı kabul edilmemiştir. Hemen ertesi yıl Temsilciler Meclisi'ne 5 ayrı karar tasarısı birden sunulmuş, bunlar da 4 Haziran 1985'te reddedilmiştir. Aynı şekilde 1987'de sunulan bir başka tasarı da reddedilmiştir.

Üç yıl aradan sonra 1990'da, Temsilciler Meclisi'ne sunulan yeni Ermeni Tasarısı ise 1991 yılında çıkan 1. Körfez Savaşı nedeniyle Türkiye'ye duyulan gereksinim dikkate

alınarak reddedilmiştir.

Ermeni lobilerinin bitmek bilmeyen çabaları sonucu 2000 yılında yeni bir Ermeni tasarısı, Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi'nde görüşülerek kabul edilmiştir. Tasarının Genel Kurula getirilmesi beklenirken, Türkiye'nin müdahalesi ve dönemin Amerikan Başkanı Bill Clinton'ın girişimleri sonucu tasarı geri çekilmiştir.

ABD eski Başkanlarından Bill Clinton

Daha sonra 2005 yılında Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi'ne hem Amerikan Başkanı'nın hem de Türkiye'nin Ermeni iddialarını tanımasını isteyen iki tasarı getirilmiş ve her ikisi de kabul edilmiştir. Ama bu tasarılar da Genel Kurul'un gündemine alınmamıştır.

Ermeni lobilerinin en ateşli destekçilerinden biri olarak bilinen Nancy Pelosi'nin Temsilciler Meclisi Başkanı olması, 2007 yılında yeni bir tasarının önünü açmıştır. Dış

Ermeni lobilerinin en ateşli destekçilerinden ABD Temsilciler Meclisi Başkanı Nancy Pelosi

İlişkiler Komitesi'ndeki oylama sonucu kabul edilen Ermeni tasarısı dönemin Amerikan Başkanı George Bush'un çabalarıyla Temsilciler Meclisi Genel Kurul gündemine alınmamıştır.

Milli dış politikada yapılmaya çalışılan radikal değişiklikler, kırmızı çizgilerden vazgeçen anlayış ve Washington ile kurulan yeni ilişkiler düşünüldüğünde, 4 Mart 2010 tarihinde Amerikan Temsilciler Meclisi

si Dış İlişkiler Komitesi'nden geçen Ermeni tasarısının Türkiye'nin başına olmadık işler açması beklenebilir. Görünen o ki, bu karar tasarısı yine demokles'in kılıcı gibi kullanılacak, ama bu kez hükümetten Ermenistan ile imzalanan protokolleri Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden geçirmesi istenecektir. Yani Amerikan yönetimi Ermeni kartını bir kez daha Türkiye beklentilerini karşılayıncaya kadar kullanacaktır. Bir başka gerçek ise 1915 olaylarının 100. Yıldönümü olan 2015'in yaklaştığıdır. Ermeni lobilerinin hedefi, 100. Yılında iddialarının mutlaka Amerikan Kongresi tarafından tanınmasıdır. Önümüzdeki 4 yıl bu nedenle çok önemlidir. Türkiye, bu alandaki gelişmeleri Ermeni lobilerinin arkasında kalarak izlediği takdirde olmadık sıkıntılarla karşı karşıya kalabilir. •

gurbuzevren@butundunya.com.tr

KONFÜÇYÜS VE DİL

Konfüçyüs'e sordular: "Bir ülkeyi yönetmeye çağrılıydınız yapacağınız ilk iş ne olurdu?"

Büyük filozof, şöyle yanıt verdi: "Hiç kuşkusuz, dili gözden geçirmekle işe başladım. Şöyle ki: Dil kusurlu olursa, sözcükler düşünceyi iyi anlatamaz.

Düşünce iyi anlatılmazsa, yapılması gereken ödevler doğru yapılamaz.

Ödevler gereği gibi yapılmazsa, töre ve kültür bozulur. Töre ve kültür bozulursa, adalet yanlış yola sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk, ne yapacağını, işin nereye varacağını bilmez.

İşte bunun içindir ki dil, çok önemlidir!"

	7	6			8	5		3
9			1			4		
8						2		
	8		7				5	2
				1		3	6	8
2						1		
3	4	7		8	1			
			6	7			1	
6			9	4				

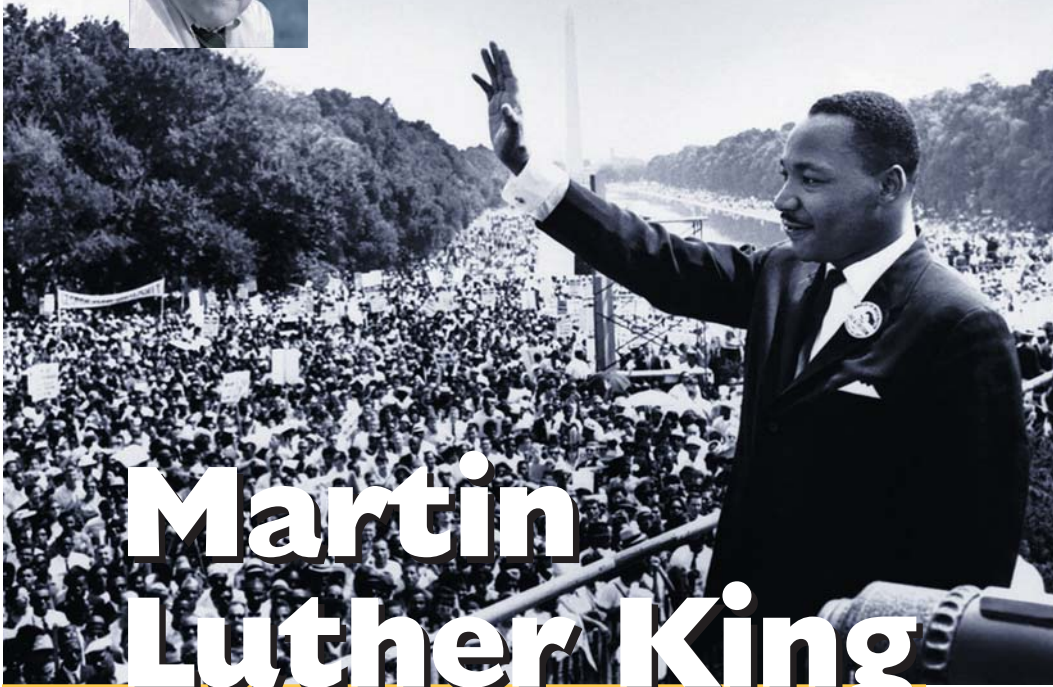
Sudoku Yapamayanlar İçin

2			1		6			9
		6						
		4			9	5	6	
7		8		2				1
			7		1			
5				8		7		3
	7	3	8			9		
						3		
9			5		3			4

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

KÖŞEDEN BUCAKTAN
Mehmet Muhsinoğlu

Martin Luther King

Balkonda öldürülen barış meleği

4 Nisan 1968 Perşembe günü, saat 18'i birkaç dakika geçiyordu... Dr. Martin Luther King Jr., Tennessee eyaletinin Memphis kentindeki "Motel Lorraine"nin ikinci katında, 306 no'lu odasının balkonuna çıkmıştı...

60 m. ilerideki komşu pansiyonun bahçeye bakan penceresinden bu balkonu gözetleyen James Earl Ray, işte o anda, "Remington 30-06"

marka av tüfeğini ateşledi. ...Namludan fırlayan tek mermi, Dr. King'in boynundan girip omiriliğini parçaladı!

St.Joseph hastanesine yetiştirildikten bir saat sonra, 19.04'te öldüğü açıklandı...

39 yaşındaki King, temizlik işçilerinin grevini desteklemek için geldiği Memphis'te, o akşam düzenlenen yemeğe katılacaktı.

Afrikalı-Amerikalı Baptist papaz ve "Amerikan Yurttaş Hakları Hareketi" önderi olan Dr. Martin Luther King, Dünya genelinde şiddet karşıtı ve ırklararası eşitlik görüşleriyle tanınıyordu, 1964 yılında Nobel Barış Ödülü'nü kazanmıştı.

Ölümünden 9 yıl sonra, 1977'de ABD eski başkanı Jimmy Carter tarafından Başkanlık Özgürlük Ödülü'ne layık görüldü ve onuruna "Martin Luther King Günü" kutlanmaya başlandı.

1953 yılında Coretta Scott ile evlendi. King'in babası düğünü gelinin babasının evinde gerçekleştirdi.

King 1953 yılında Coretta Scott ile evlenmişti

Amerikalı yazar, sivil haklar lideri Coretta Scott King (1927-2006), Afrika kökenli Amerikalılar'ın Sivil Hakları Hareketi'nin 1960'lı yıllarda amacına ulaşması çalışmalarına katkıda bulundu. 1968'de eşinin öldürülmesinden sonra önemli rol üstlendiği ırk eşitliği çalışmaları yanında, Kadın Hakları Hareketi'ne de katıldı.

King ve Scott'ın 4 çocuğu oldu: Yolanda Denise, Martin Luther II, Dexter Scott ve Bernice Albertine. King'in 4 çocuğu da babalarının yolunda gidip, birer yurttaş hakları savunucusu oldular. Coretta Scott 30 Ocak 2006'da öldü.

1 Aralık 1955 günü Rosa Parks, "Jim Crow Yasaları" uyarınca yerini bir beyaza vermesi gerektiği halde, buna karşı çıktığı için tutuklanmıştı. O dönemde siyah derili vatandaşlar, otobüslerin yalnız arka tarafında oturabiliyorlardı.

Bayan Parks'ın tutuklanması üzerine Dr. King, "Montgomery Otobüs Boykotu"nu başlattı. Bu boykot sırasında evi bombalanan King tutuklandı. Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin otobüslerde ve diğer ulaşım araçlarında, "ırk ayrımcılığını yasadışı" ilan etmesine kadar, boykot 382 gün sürdü.

1963 yılında "İş ve Özgürlük İçin Washington'a Yürüyüş"

Rosa Parks otobüste bir beyaza yer vermediği için tutuklanmıştı

sırasında, King'in Lincoln Anıtı önünde yaptığı "Bir Hayalim Var" konuşması, tüm dünyada ün kazandı:

"Birgün, dört çocuğumun da derilerinin rengi ile değil, kişilikleri ile yargılanacağı bir ülkede yaşacaklarına dair bir hayalim var" diyordu bu konuşmasında.

Yürüyüşe farklı etnik gruplardan 250.000 kişi katılmış,

o güne kadar başkent Washington tarihindeki en kalabalık gösteri olmuştu.

25 Mart 1965 tarihinde King ve arkadaşları Selma şehrinden yola çıkıp, eyalet başkenti Montgomery'e bir yürüyüş düzenlemeyi denediler. 7 Mart tarihindeki ilk deneme karşıt görüşlü beyazların ve polislin şiddet uygulaması nedeniyle iptal edildi.

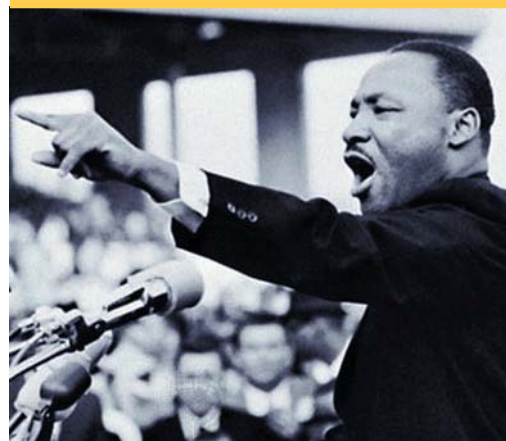
7 Mart, o günden itibaren "Kanlı Pazar" olarak adlandırılmaktadır.

King, siyahların oy hakkı, ayrımcılığın sona ermesi, çalışan hakları ve diğer temel haklar için çeşitli gösteriler düzenliyordu. Bütün bu haklar 1964 yılında çıkan "Yurttaş Hakları Yasası" ve 1965'te kabul edilen "Oy Hakkı Yasası" ile Amerikan hukukunun birer parçası oldu.

4 Nisan 1967'de New-york City Riverside kilisesinde, Vietnam Savaşı konusunda bir konuşma yapan Dr. King, "Amerika'nın Vietnam'da orayı kolonisi haline getirmek amacıyla bulunduğunu" belirtiyor ve "ABD bugün Dünya'nın en büyük şiddet sağlayıcısıdır" diyordu.

King bu arada ABD'ni "çoğunluğu çocuk olan 1 milyon Vietnamlıyı öldürmekle" suçluyordu. Time dergisi ise bu konuşmayı, "Radyo Hanoi için

Dr. King Amerika'nın Vietnam'ı kolonisi yapmak istediğini söylüyordu

yazılmışı benzeyen demogojik bir saldırı" olarak damgalıyordu.

Suikastten aylar önce, Dr. King daha çok Amerika'daki ekonomik eşitsizlik sorunu üzerinde yoğunlaşmıştı. Washington'da Mart 1968'de tüm ırkları kapsayan "Yoksul Halkın Yürüyüşü" adını verdiği bir eylem yapılmasını planlamıştı. Olumsuz şartlarda çalıştırılan siyah Amerikalı temizlik işçilerine destek vermek amacıyla geldiği Memphis'te, 28 Mart'ta yapılan bir protesto yürüyüşü, şiddetle ve Afrika kökenli bir gencin ölümüyle sonuçlandı.

Bu kanlı olay üzerine kenti terkeden Dr. King, Nisan başında bir başka protesto gösterisi düzenlemek için Memphis'e döneceğine söz verdi.

3 Nisan'da tekrar bu kente gelen King, yaptığı son konuşmasında topluluğa şöyle seslendi:

"Bizi önümüzde zor günler bekliyor. Fakat bu saatten sonra bana ne olacağı önemli değil. Kimileri, hasta beyaz kardeşlerimiz tarafından bana karşı yapılabilecekler hakkında konuşmaya başladı. Herkes gibi ben de uzun bir hayat yaşamak istiyorum. Uzun yaşamak önemli, fakat şu an bununla ilgilenmiyorum. Sadece Tanrı'nın isteğini yerine getirmek istiyorum.

Ve o bana bu dağa çıkmam için izin verdi. Ve çevreme baktım, 'Vaadedilmiş Topraklar'ı gördüm. Oraya sizinle beraber gidemeyebilirim. Fakat bu gece bilmenizi istiyorum ki, biz halk olarak, 'Vaadedilmiş Topraklar'a ulaşacağız. Bu nedenle bu akşam mutluyum. Hiçbir şeyden endişelenmiyorum. Kimseden korkmuyorum. Gözlerim Tanrı'nın gelişinin zaferini gördü!.,

Bunları söylediğinin ertesi günü, Dr. King bir keskin nişancı tarafından vuruldu!

4 Nisan günü motel odasındaki arkadaşları silah seslerini duyunca balkona koştular... King boğazından vurulmuş halde, kanlar içinde yatıyordu...

Suikast haberi duyulduğunda, Amerika'nın 60'dan fazla kentinde kargaşa çıktı. Olayları önleyebilmek için Ulusal Muhafız birlikleri, Memphis ve Washington'un kent merkezine yerleştirildi.

Dr. King'in ölümünden 5 gün son-

Martin Luther King'in öldürüldüğü Loraine Motel

Martin Luther King'in katili olarak tutuklanan cezaevi kaçağı James Earl Ray

kastta kullanılan "Remington 30-06" marka tüfek, "Lorraine Motel" yakınındaki pansiyonun kaldırımında bulundu. Haftalarca süren soruşturmalar, gördü tanıklarının ifadeleri, silahtaki parmak izleri, tek bir şüpheliyi işaret ediyordu:

Cezaevi kaçağı James Earl Ray!..

Ray, yoksul bir ailenin çocuğu olarak Alton Illinois'te dünyaya geldi. 15 yaşında okulu terketti. II.Dünya Savaşı sırasında orduya katılıp, Almanya'da askerlik yaptı. 1949'da Kaliforniya'da bir evi soyduğu için cezaevine girdi. 1952'de Illinois'de bir taksi şoförünü silahla soyup, iki yıl hapis cezasına çarptırıldı. 1955'te

sahtekârlıktan mahkûm oldu. 1959'da Missouri'de yaptığı silahlı soygundan sonra, sürekli suç işlediği gerekçesiyle 20 yıl hapse mahkum edildi. 1967'de cezaevi fırınından aldığı ekmekleri dışarıya taşıyan bir kamyonu gizlenerek firar etti.

Suikastten önce "Eric Galt" ve "John Willard" sahte adları kullanarak Memphis civarındaki motellerde kalan Ray, cinayetten sonra Kanada'ya kaçtı ve bir ay burada gizlendi. FBI onu en çok aranan 10 kaçak

listesine yerleştirdi. Ray'ın "Sneyd" sahte adıyla—o dönem temini çok kolay olan— Kanada pasaportu satın alıp, 6 Mayıs'ta İngiltere'ye gittiği belirlendi. Buradan beş günlüğüne Lizbon / Portekiz'e geçti. Londra'ya döndüğünde sürekli otel değiştiriyordu. Scotland Yard dedektifleri tarafından, 8 Haziran'da Heathrow Havaalanı'nda yakalandı.

Uçakla Belçika'ya gitmeye hazırlanan Ray, esas amacının Rodezya'ya ulaşmak olduğunu daha sonra itiraf edecekti. Günümüzde adı Zimbabwe olan Rodezya, o tarihte uluslararası toplum tarafından ayıplanan, baskıcı bir beyaz azımlık hükümetinin yönetimi altındaydı.

Bu arada Ray'ın suikastten sonra yakalandığı güne kadar geçen sürede, önemli bir maddi sıkıntı çekmeden yaşamını sürdürebilmesi, çeşitli spekülasyonların yaygınlaşmasına da yol açmıştı.

Amerika'ya gönderilmek üzere Londra'dan sınır dışı edilen Ray, Mart 1969'da Memphis'te yargılandığı mahkemede, elektrikli sandalyede idam cezasından kurtulabilmek için "Dr. King'i öldürdüğünü" itiraf etmişti... 99 yıl hapis cezasına çarptırıldı!..

Mahkeme kararından üç gün sonra Ray itirafından vazgeçip, suikast konusunda masum olduğunu, büyük

bir komploya kurban edildiğini öne sürmeye başladı. Anlattığı öyküye göre, 1967 yılında "Raoul" adında gizemli bir adam kendisine yaklaşmış ve silah kaçakçılığı yapan bir örgüte katılmasını sağlamıştı. King suikastının "kendi üstüne yıkılacağı" anladığı için Kanada'ya kaçtığını söylüyordu.

Ray'ın bu başvurusu reddedildiği gibi, yeniden yargılanmak için 29 yıl boyunca yaptığı düzinelerce girişim de hiçbir sonuç vermeyecekti.

1990'lı yıllarda Dr. Martin Luther King Jr.'ın dul eşi ve çocukları, kamuoyuna bir açıklama yaparak, "James Earl Ray'ın yeniden yargılanma talebini desteklediklerini, onun masum olduğunu, ABD hükümeti ve askeri yetkililerin katıldığı bir suikast komplosu" düzenlendiğini öne sürdüler. Aileye göre, "komplocu kafa yapısına sahip kimi yetkililer" bu işe bir rastlantı sonucu bulaşmışlardı.

FBI direktörü J. Edgar Hoover, Dr. King'in komünist etkisi altında olduğuna inanıyordu. Bu yüzden King, yaşamının son 6 yılında sürekli olarak elektronik dinleme altında tutulmuş ve FBI tarafından taciz edilmişti. 1967'de Vietnam savaşına açıkça muhalefet ettiği için askeri istihbarat servisinde de izlenmişti.

Bunlardan başka 1968 yılında, herkese garantili yıllık gelir sağlanması gibi, köklü ekonomik reformlar ya-

Dr. King'e "komünist düşünceli" damgası vuran FBI direktörü J. Edgar Hoover

pılması çağrısında bulunmuştu.

Soğuk savaş döneminin ABD hükümetinde, kimi "yeni dostlar" da edinmişti!..

Dr. King suikastı aradan geçen yıllar boyu, Temsilciler Meclisi'nde kurulan özel bir komisyon ve Shelby County Tennessee bölge başsavcılık bürosu ile ABD Adalet Bakanlığı tarafından üç kez yeniden soruşturuldu. Ancak hepsi de aynı yarıya varıyordu:

Martin Luther King'i, James Earl Ray öldürmüştü!

Temsilciler Meclisi özel komisyonu, "düşük düzeyli bir komplo" olasılığını ve Ray'in bir ya da fazla suç

ortağı olabileceğini kabul etmesine karşın, bu teoriyi kanıtlayacak hiçbir delil gösterememişti. Ray aleyhinde cinayet silahındaki parmak izi ve 4 Nisan'da pansiyonda kaldığını itiraf etmesi gibi bulunan yığınla kanıt, onu suikaste yönelten nedenin yalnızca "nefret" olduğunu gösteriyordu.

Ailesine ve arkadaşlarına göre, Ray açsözlü bir ırkçıydı ve King'i öldürme amacında olduğunu onlara söylemişti.

Dr. Martin Luther King'i 4 Nisan 1968 Perşembe günü öldüren James Earl Ray, 30 yıl sonra yine Nisan ayının bir Perşembe günü 23 Nisan 1998'de, cezaevinde kapıldığı hepatit C virüsü nedeniyle öldü.

Dr.King'in öldürüldüğü Memphis Tennessee'deki "Motel Lorraine", Afrika kökenli Amerikalılar'ın tarihinde bugün önemli bir yer tutuyor. Suikastten önce de birçok siyah ünlü kişi burada kalmıştı. Sivil Haklar Hareketi'nin ayrılmaz parçası olan "Motel Lorraine", günümüzde "Ulusal Sivil Haklar Müzesi" olarak hizmet veriyor.

1986'dan beri her yıl Ocak ayının üçüncü günü, ABD'nde medeni haklar önderi King ve yaşamı boyunca savunduğu idealleri anılıyor, acımasızca öldürülen siyah meleğin barış sevgisi dile getiriliyor. •

mehmetmuhsinoglu@butundunya.com.tr

TIP DÜNYASINDAN KISA KISA

Prof. Dr. Yürük İyriboz

Uzun yüzük parmağı

Yüzük parmağı işaret parmağından uzun olanlarda testosteron düzeyi yüksek, ancak kalp krizinden koruyan estrogen hormon düzeyleri düşüktür.

E vitamini

E vitamini açısından zengin fındık hafızanın iyi çalışmasını sağlayan beyin için yararlı bir yiyecektir

Böbrek taşı

Greyfurt suyu böbrek taşlarını artırır. Günde bir şişe bira böbrek taşı oluşumunu % 40 azaltır.

Perhiz Çok yememe alışkanlığı kanserden ülser, depresyondan menopoza kadar birçok hastalıktan bünyeyi korumaktadır.

Çok sıcak çay

Çok sıcak çay tüketiminin yemek borusu kanseri riskini 8 kat artırdığını biliyor muydunuz? Yemek ve içeceklerin fazla sıcak tüketilmemesi sağlığa uygundur.

Göz bebekleri

Göz bebekleri etrafında oluşmuş sarımtırak halka yüksek kolesterol oluşumunu göstermektedir.

Katarakt

Lutein açısından zengin olan ıspanağın katarakt oluşmasını önlediği saptanmıştır

SPORUN DÜNYASI
Metin Gören

Ünlü Sporcuların

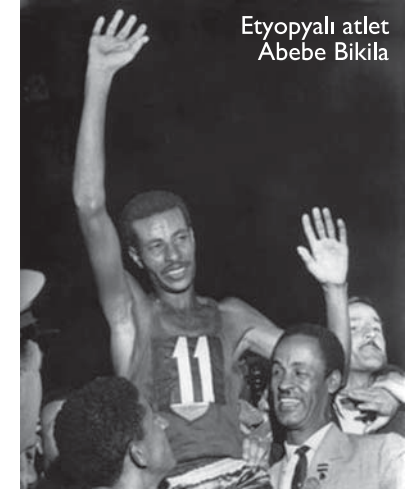
Gizli Güçleri

Zürih Stadı'nı dolduran binlerce seyirci, 200 metre yarışını Avrupa Rekoru kırarak kazanan, 100 metre dünya rekortmeni Alman atlet Armin Harry'i elleri kızarıncaya dek alkışlıyordu. Ünlü sprinter yarış sonrasında ve tribünlerden piste dek dalga dalga yayılan alkış sesleri eşliğinde tur atıyordu. Şampiyon sınırı ölçsüz sevginin keyfini çıkarıyordu. Harry'in onur turu görkemli bir gösteriyle sona erdi. Seyirciler, biraz sonra başlayacak bir başka yarışa odaklanmıştı. Birden foto muhabirlerinin tribünlere doğru hızla koştukları görüldü. Armin Harry, soyunma odalarına giden yolun başında durmuş, sağ elinin işaret parmağıyla tribünde oturan seyircileri

Armin Harry

gösteriyordu. Şampiyon atlet işaretini sürdürüyor, avuç içini dudaklarına götürüp aldığı öpücük kaynağını işaret ettiği tribün alanına anlamlı bir şekilde aralıksız yolluyordu. Şampiyon atletin gönderdiği alandaki seyirciler hep birlikte ayağa kalkmış, kendilerine yönelik bu sevgi dolu iletiden pay çıkarmaya çalışıyordu. Şampiyonada görevli İtalyan spor yazarı Vittoria Puoncini'nin ertesi gün La Gazetta Della Sport'a yayımlanan haberindeki başlık ilginçti; "Şampiyon Harry; gizli gücünü öpücük yağmuruna tuttu"

Etyopyalı atlet
Abebe Bikila

"Şampiyon Harry; gizli gücünü öpücük yağmuruna tuttu"

Şampiyon Armin Harry'in parmağıyla işaret ettiği ve öpücük yağmurlarına tuttuğu kişi Amerikalı eşi Elizabeth'ten başkası değildi. Alman atletin takımı Amerikada kamp yaptığı bir sırada tanıştığı ve yıldırım aşk'la tutulduğu güzel Elizabeth, rekortmen atletin sporculuk yaşantısındaki gizli gücüydü. Harry'in başarısında yadsınamayan katkılar akıtan Elizabeth Kingston'un etkisi, eşi Armin Harry'nin yıllarca süren başarısını getirdi. Şampiyon atletin gizli gücü ona yıllarca kazanma, başarılı olabilme olgularını pompaladı.

1960 'ların ünlü Etyopyalı

atleti Abebe Bikila, Roma Olimpiyat Stadı'nda sona eren ve yıllarca dillerden düşmeyecek yarıştan sonra yorgun düşmüştü. 42 kilometre, 195 metre uzunluğundaki büyük yarış çıplak ayakla koşarak tamamlamak, otoritelere göre atletizm literatürlerine girecek bir başka başarıydı. Bikila'nın, düzenlenen basın toplantısında ülkesi için söyledikleri, 60 yıla dek uzanan bir mazi derinliğine karşın hala anımsanır. Etyopyalı ünlü maratoncuğu bir gün sonra Olimpiyat Köyü'nün postanesinde görenler bunun, her sporcunun yaşadığı ya da yaşayabileceği doğal işlerden biri olduğunun mental oluşumu içindedirler. Bikilada ülkesin-

deki yakınlarına Romada kazandığı başarıyı, kartpostalların kısa aralıklı satırlarına sığdırabilmek için postaneye gelmiş olabilir.

Abebe Bikila, en büyük destekçisi, yaşamına güç akıtan ve onu uluslararası yarışmalara özveriyle hazırlayan annesi Zonigula Bikila'ya mektup yazmak, başarısını anlatmak için gelmişti, postaneye. Ünlü maratoncunun mektubundaki duygulu satırları yıllar sonra Etopyalı maratoncu açıklamıştı, göz yaşları ara-

malarında adeta kendinden geçmişti. Düşük çorapları, bir balet estetiği içinde sunduğu doyumsuz futboluyla, taraflı tarafsız herkesin sevgisini kazanan Sivori, yöneticilerin İtalyan vatan-daşı olma teklifini sürekli öteleyerek, sanki zaman kazanmak istiyordu. Ünlü futbolcu, bu denli kararları tek başına almaya yetkili olmadığını esprili anlatımlarla açıklıyordu. Üç gün sonra yıldız oyuncu kimseye haber vermeden ortadan kayboldu. Juventus kulübü yöneticilerinde korku, endişe ve merak doruk noktalarda gezinirken,

"...bitmek tükenmek bilmeyen yarış seni düşünerek koştum"

sında. Bikila, mektubunda şöyle di-yordu, "Canım annem. Bitmek tükenmek bilmeyen uzun yarış, hep seni düşünerek koştum. Senin için, ülkem için ve geleceğimiz için koştum. Sana buradan bir bavul dolusu renkli elbiseler almak istiyorum. Ve senin bir gelin gibi süslenmeni..." Bikila; tümcesini tamamlayamadı. Boğazı düğümlendi, göz pınarlarından yanaklarına doğru süzülen gözyaşı taneleri hüznü anlatıyordu.

İtalya'nın dünya çapındaki ünlü takımı Juventus'un Arjantinli oyuncusu Omar Sivori, siyah beyazlı takımın şampiyonluk kutla-

Sivori'nin kaldığı apartmandaki görevlinin kulübe telefon etmesiyle rahatladılar. Sivori, kimseye haber vermeden ortadan kaybolursa bile artık ülkesi Arjantinde olduğu biliniyordu. Kısa süre içinde İtalyaya geri dönecek ve yeni-

den antrenmanlarına başlayacaktı.

Buenos Aries'in, artık kent merkezinde kalan ünlü mezarı Santralde, bir adam toprağı henüz kurumamış bir mezarın başında ve başı iki elleri arasında hıçkırıklara boğulurcasına ağlıyordu. Zaman zaman duyulan Anna Maria ismi ölenin bir kadın olduğunu belirtiyordu. Ve hıçkırıklara boğulan da, İtalyanın ünlü takımı Juventus'un ünlü oyuncusu Arjantinli Omar Sivori'den başkası değildi. Yıldız oyuncunun kimselere haber vermeden ülkesine gelişi, karısı Anna Maria'nın, zincirleme bir trafik kazasında ölen 13 kişiden biri olmasıydı. Sivori'yi yıkan ve bir daha o eski günlerine dönmeye izin vermeyen olay, Maria'nın İtalyaya gitme ve bu ülkenin vatandaşı olma hazırlığının son aşamasında yaşanmıştı. Omar Sivori, ölü-

münden çok etkilendiği eşinin yokluğuna bundan sonra alışmasının olanaksızlığını tüm söylemlerinde ağlayarak anlattı, "Siz; yaşama ve başarıya yönelik enerjisini tüketen bir insanın başarılı olabileceğini düşünebilir misiniz? Ben şimdi yaşayan bir ölüyüm."

Sivori; yıllar sonra ikinci kez evlendi. Ve Sivori, yıllar önce kaybettiği gizli güç enerjisini bir daha asla toparlayamadı. Artık sıradan bir oyuncu, isyankar ruhlu ve öfke dolu biri olmuştu.

Söylem boşuna değildir

kuşkusuz: " Her başarılı erkeğin arkasında, bir kadın vardır. " Enerji kaynağı, erkeği başarıya iten oluşumdur bunun adı. Kadın becerisi, ya da aklı. Erkeğin olmazsa olmaz varlığı. Ve de ünlü sporcuların gizli güçleri... •

metingoren@butunduya.com.tr

ÜNLÜ BİLGE ve GEZGİN GENÇ

Yaşamın anlamını kavramak için dünyayı dolaşan bir genç, ünlü bir bilgeyi ziyarete gitmişti. Gezgin genç, bilgenin evinde, tüm duvarların kitaplarla kaplı olduğunu gördü. Evi dikkatle gözden geçirdikten sonra, bir kilim, yatak olarak kullanılan bir sedir, ortada bir masa ve sandalyeden başka hiçbir eşyanın olmadığını gördü ve merakla sordu "Neden hiç eşyanız yok?" dedi. "Koltuklarınız, kanepeleriniz, büfeleriniz... Onlar nerede?"

Bilge, bu soruya karşılık olarak bir soru sordu gezgin gence: "Senin de yalnızca, sırtında küçük bir çantan var evlat." dedi. "Peki, senin eşyaların nerede?" Gezgin genç, kendini savunurcasına yanıtladı bu soruyu: "Ama görüyorsunuz; ben yolcuym."

Bilge, hak verircesine güldü; "Ben de öyle, yavrum" dedi. "Ben de öyle..."

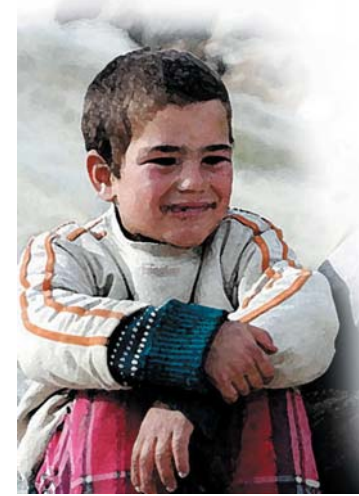

YAZAR DEDE VE TORUNLARI
Muzaffer İzgü

KURTLAR ULUYORDU, UUUUU, UUUUU!..

Köyümüzdeki öğrencileri bir minibüs başka köye götürüyordu. Köyümüz mü? Üff, üfff, çok uzakta, dağların arasında...

Aşağıda bir çay akar, tepemizde bulutlu dağlar var. İşte bizim köyümüz, bu köy. Köyde çok insan yok. Kışları soğuk mu soğuk. Yazın da sıcak olmaz. İşte bu köyün öğrencileri, başka köyde okuyorlar. O köyde kocaman bir okul varmış. Daha birçok köyün çocukları, o köyün okuluna gidiyorlarmış. Bunun bir adı varmış, ablam öyle diyor, taşımali eğitimmiş. Babam, beni de bu okula yazdırdı. Ablamla birlikte gideceğim. Öyle çok seviniyorum ki. Çünkü okullu olacağım. Hem okullu olacağım, hem de hergün minibüse bineceğim. Ablamın yanına oturacağım. Annemin, çantama koyduğu kayısı kurusunu yiyeceğim. Kızlara, derelere bakacağım. Sonra köprü göreceğim.

Ben şimdiyedek hiç köprü görmedim ki. Bu köyden de hiç dışarı çıkmadım. Köyün bu yanında hayvanların yayıldığı yer, öteki yanında kayalıklar. İşte ben şimdiye dek oralardan öte gitmedim. Gök yüzünü bilirim, dağları bilirim, akan çayı bilirim. Havalalar ısındığında köyümüzün üzerinden kuşlar geçer, bir de o kuşları bilirim. Kuşların nereden gelip, nereye gittiklerini bilmem. Ama okullar açılınca ben nereye gideceğimi biliyorum. İşte o kocaman okulu olan kocaman köye gideceğim. İstersek bizi okula götürün arabanın içinde şarkı da söyleyebilirmişiz... Oh ne güzel, ağzına kaysı kurusu, kaysını yala yut, sonra arkadaşlarıyla birlikte şarkı söyle. Bilmece de sorarmışız birbirimize. Ben öyle çok bilmece biliyorum ki. Hepsini de ninem

Okullar açılınca ben nereye gideceğimi biliyorum. İşte o kocaman okulu olan kocaman köye gideceğim.

öğretti. Can ninem, ak saçlı, kocaman gözlü ninem.

Ah şu okullar bir açılsa!..

“Abla, arabanın içinde soba var mı?”

“Soba yok, Ferhat, ama araba sıcacık...”

”Soğukta ayaklarım çok üşüyor da...”

” Ya, çok önemli!.. Ne varmış, yemek varmış... Evet, evet, öğleleri okulda öğrenciye yemek varmış.”

“İçinde et de var mı, abla?”

“Var Ferhat...”

“Uf, böyle kocaman mı?”

“Hı, Ferhat. Bazen de köfte var...”

“Köfte, bulgur köftesi?”

“Yooo, et köftesi...”

“Abuuu... Et köftesi, ha? Böyle atıver ağzına, lüp diye yut... Yo, yooo, önce bir güzel çiğne...”

“Makarna da veriyorlar mı abla?”

“Evet, bazen de makarna var...”

Uf, makarnayı da çok severim... Ya helvaya ne demeli? Bayılırım. Nah, kocaman olsa yerim. Ablam diyor ki, “Nah şöyle helva veriyorlar...”

Annem bize hep bulgur pilavı pişiriyor. Bulguru da çok seviyorum. Ama okulda yemekler çeşit çeşitmiş. Bizim köyde de okulumuz var. Ama kapalı. Zaten kapıları, pencereleri hep kırılmış. İçinde kuşlar, köpekler geziyor. Bazen biz çocuklar orada okulculuk oynuyoruz. Zeliha öğretmen oluyor, bize sorular soruyor,

“Söyle bakalım Ferhat? Tavuğun yavrusuna ne denir?”

Yanıt veriyorum:

“Cıvcıv denir öğretmenim...”

“Aferin... Sen söyle bakalım Gül.

Koyunun yavrusuna ne denir?”

“Kuzu denir öğretmenim...”

“Aferin Gül. Şimdi de sen söyle

Önlüğümü giyip, okul çantamı elime aldım mıydı adım Ferhat değil “Okul çocuğu” oluyor.

Fidan, eşeğin yavrusuna ne denir?”

“Sıpa denir öğretmenim...”

Sonra dördüğümüz birden çılgınlık atıyoruz. Niye mi? Oradaki delikten bir fare çıkıyor... Hepimiz birden dışarıya kaçıyoruz. Fare bizi görünce o da kaçıyor. Güllüyoruz.

Ablam okul için hazırlanıyor.

Ben de hazırlanıyorum. Önlüğümü giyiyorum. Yeni ayakkabılarımı giyiyorum. Çantamı da elime alıyorum. Pencereden bakıyorum. Ablam hazırlanınca hep pencereden bakıyor. Minibüs köy alanına gelmiş mi, gelmemiş mi? Zaten minibüs düdüğünü öttürüyor... Düüüüt, düüüüt, düüüüt, haydin çocuklar, araba sizi bekliyor... Koşun gelin. Birinci sınıfa gidenler de gelsinler. Düüüüt, düüüüt, düüüüt...

“Cık ablacığım, daha araba gelmemiş.”

Ablam güllüyor: “Daha okullar açılmadı ki, okul çocuğu” diyor. Böyle önlüğümü giyip, okul çantamı elime aldım mıydı, adım Ferhat değil, “Okul çocuğu” oluyor.

Babam bana defter aldı, kalem aldı. Defterlerimi hiç karalamıyorum. Boyalı kalemlerim de var. Bu kalem-

lerle resim yapacaktık. Ben kuş resmini çok güzel çiziyorum. Şimdi boyalı kalemlerim de var. O kuşları bir güzel boyarım.

“Öğretmenim bana hiç kızmaz, değil mi abla?”

“Niçin kızsın?”

“Sen bana çok soru soruyorsun diyorsun. Öğretmenime sorarım. Oh ne güzel. Öğretmenimden herşeyi öğrenirim.”

Ablam bazı günler öğretmenine çiçek götürüyor. Ben de götüreceğim. Hele bahar gelsin, papatyalar, gelincikler, yazgülleri toplarım.

“Buyurun öğretmenim, sizin için topladım” derim.

Kışın hangi çiçeği götüreceğim öğretmenime? Cık... Kışın hiç çiçek olmaz köyümüzde. Hep kar olur... Evlerin önü kar, sokaklar kar, damlaların başı kar, her yer kar. Ablamlar geçen yıl yolda kalmışlardı. Hem de çok karlı bir günde. Köye haber gelmişti,

“Öğrencileri köye getiren minibüs kara saplanmış...”

Öyle çok kar yağmıştı ki o gün...

Sonra gökyüzü kapkara olmuş, yağmış bembeyaz kar, yağmış bembeyaz kar...

Ablamlar sabah okula giderken kar iyice serpiştirmeye başlamış. Okula varmışlar. Sonra gökyüzü kapkara olmuş, yağmış bembeyaz kar, yağmış bembeyaz kar...

Öğretmenler akşam üzeri dersler bitince, sürücüye, “Yola çıkmayın. Çocuklar burada kalsın. Onları evlere göndeririz, bu köydeki arkadaşlarına konuk olurlar, yarın köylerine giderler...” demişler. “Yok” demiş sürücü. “Ben onları köye götürürüm.” Götürmemiş işte. Yarı yola gelmişler, minibüsün tekerlekleri kara gömülmüş.

Ablamı bekliyoruz, minibüsün düdüğü bir türlü “düüüüt, düüüüüt” etmiyor... Aynı arabada çocuğu olanlar bir araya gelmişler. Sonra ben uyudum. Sabah bir baktım ki ablam evde.

“Abla nasıl geldin?”

“Ühüüü, sabaha karşı geldik... Çok üşüdüm Ferhat... Araba yolda kaldı. Kurtlar uuuuuu, uuuuu diye bağırdı.

Ama korkmadık. Kaç kişiydik arabada.”

Daha sonra jandarmalar gelmiş, bir de kurtarıcı gelmiş, ablamı ve arkadaşlarımı alıp, köye getirmişler.

O zaman kaç gün okul tatil oldu-
du. Çünkü hep kar yağıyordu. Dedem anlatır. Karlı günlerde kurtlar sürü olarak dolaşırlarmış. Canlılara saldırırlarmış. İnsanlara da saldırırlarmış. Biliyorum kurtları... O çok kar yağdığı günler, köyün içine dek gelip, “Uuuuu, uuuuu” diye bağıyorlar. Ne zaman kurtlar aklıma gelse, hemen ablamın yatağına koşarım. O gece de ablamın yatağına koşmuşum. Ablamın yanında yatmışım. Düşümde hep kurt görmüş-tüm. Düş bu ya... Arabanın yanına yaklaşan kurt sürüsünden bazı kurtlar: “Çok üşüdük, bizi de arabanın içine alın” diyorlardı. Sürücü: “Olmaz, bizi kandırmaya çalışıyorsunuz. Arabanın içine girince bize saldıracaksınız değil mi?” dedi.

“Hayır, hayır, saldırmayacağız... Size kurt masalları anlatacağız...”

Kurtlar başlarını sallıyorlardı. İçlerinde gülen kurt bile vardı. Sabahle-yin düşümü ablama anlatmışım, çok gülmüştü...

“Ablacığım, bu kış hep kar yağar-sa, hıh, ne olur o zaman?”

“Bak yine başladın Ferhat saçma sorular sormaya.”

“Hep kar yağarsa, hep tatil olur-sa...”

“Eeeee, Ferhat?”

“O zaman ben birşey öğrenemem. Köfte helva da yiyemem...”

Ablam, “Haydi git, sen yine okul-lu çocuk ol” diyordu.

Önlüğümü giyiyor, çantamı eli-me alıyor, odanın içinde dolaşıyor-dum. Ablam beni dinlemiyordu ama, ineğimiz sarıkız beni dinliyordu. Otl-ağa götürdüğümde ona anlatıyordum.

Söz sana sarıkız, ben okuyacağım, kocaman adam olacağım, öğretmen olacağım... Doktor olacağım.

“Sarıkız benim öğretmenimin adı ne, biliyor musun?”

“Böööö, üüüüü...”

“Anladım, bilmiyorum diyorsun. E, ben de bilmiyorum. Bir hafta sona öğreneceksin.”

Parmağımı havaya kaldırıyor, sarıkıza gösteriyordum: “Bak işte böyle öğretmenden söz isteyeceksin sarıkız.”

Sarıkız yerdeki otları yalayıp, yutuyor, arada bir bana bakıyor, “Hııı” diyordu. Ona söz veriyordum,

“Söz sana sarıkız, ben okuyacağım, kocaman adam olacağım, öğretmen olacağım... Doktor olacağım...”

muzafferizgu@butundunya.com.tr

**ÇOCUK BÜYÜKLER
BÜYÜK ÇOCUKLAR İÇİN**
Ali Murat Erkokmaz

Gel zaman Gitme zaman⁽⁶⁾

Geçen sayılardan özet:

Can, saat tamircisi dedesini ziyarete gittiğinde bir dolaptan farklı bir dünyaya geçiş yapmış, çiçekli bir bahçede kendi ismini taşıyan yaşlı bir adamla tanışmıştı. Can'ı çok iyi tanıyan adam yine görüşeceklerini söylemiş; tanıştığı bir kelebek ise oradan kurtulabilmesi için kırmızı çiçeği takip etmesini önermişti. Can bir mağaradaki Kar adındaki ayıyla tanışmış, ondan “yağmur damlaları” hakkında eğitici bir hikaye dinlemişti. Oradan ayrılmak üzereyken ayağının dibinde bir dalga sesi duymuş ve “uykucuklar denizi” ile tanışmıştı. Denizde uykuya dalmış pek çok insan görmüş, yaşlı bir adamla konuştuğundan sonra, kendini bir aynanın karşısında yatarken bulmuştu.

Can odada bu kocaman aynadan başka herhangi bir eşya olmamasına anlam veremedi. Öyle ya, bir odada ayna varsa, o odada başka eşyalar da olurdu genellikle. Dedesinin de böyle kocaman bir aynası vardı,

ama o aynanın yanında sarı borulardan yapılmış kocaman bir yatak, tahta bir masa, aynı cins tahtadan da kocaman ve eski yüzü bir dolap vardı. Can bu eşyaları gayet iyi biliyordu, çünkü zaman zaman dedesine gece yatısına

gittiğinde bu odayı incelemek için epey zamanı oluyordu. Eh, dedesinin evinde onu ilgilendirecek fazlaca bir şey de yoktu ayrıca. Can bir an, bunca sorunlu bir durumdayken nasıl olup da böyle düşüncelerle oyalanabildiğine şaşırı. Gerçi artık yavaş yavaş olup bitenlere alışmaya başlamıştı. Bu hem iyi hem de kötüydü. İyiydi, çünkü üstündeki panik kalktığına daha sağlıklı düşünüp içine düştüğü bu durumdan kurtulmak için bir plan yapabiliyordu. Kötüydü, çünkü babasıyla dedesi onu merak içinde beklerlerken o çevreye alışmış ve düşünerek, dolaşarak şöyle veya böyle vakit geçirmekteydi.

-Başka ne yapabilirim ki? Burada kapana kısıldım, diye mırıldandı kendi kendine. Bir kere daha odada göz gezdirdi. Belki bir kapı olabilir diye her bir duvarı karış karış aramaya karar verdi.

-Bu hiçbir işe yaramaz! diye bir ses duydu.

Can odada kimsenin olmadığını o kadar emindi ki bu sesi duymadığını, hayalinde oluşturduğunu düşündü. Evet evet. Haklıydı. Ses kendi aklının uydurmasıydı.

-Bu hiçbir işe yaramaz, çünkü bu odanın kapısı mapısı yok!.

Olur şey değil!.. Ses o kadar da gerçek gibiydi ki. Can hızla ayağa kalktı. Sese inanmamakla birlikte fısıldadı:

-Sen kimsin?

Nereden konuşuyorsun?

-Ben mi? Beni tanımıyor musun?

Can o anda sesin aynadan geldiğini farketti. Tabii ya, demek ayna bir kapı idi. Aynanın çerçevesini sıkıca tutup kapı gibi açmak istedi. Ayna kıpırdamadı bile. Bir de diğer tarafından zorladı. Hayır, ayna ümitsizdi. Ses yine duyuldu.

-Bana inanmıyorsun galiba...

Can durdu. Aynaya baktı.

Aynada kendi görüntüsü vardı tabii. Can kendini çok bitkin hissetti. Omuzlarını sarkıttı. Haydaaa. İşte bu çok komikti. Aynadaki Can, omuzlarını sarkıtacağına tam tersine ellerini beline koyup kıkır kıkır gülmeye başladı.

"Bir bu eksikti!..." diye düşündü Can.

-Şimdi de kendi görüntüm sapıttı, dedi.

-Pek sayılmaz, diye yanıt verdi aynadaki görüntü.

-Benim bildiğim aynadaki görüntüm hep beni taklit ederdi. Üstelik sa-

dece benimki değil, herkesinki öyle yapardı.

-Yaa, demek öyle.

-Oysa sen çok başına buyruk bir görüntüsün.

-Eee? Ne yapmarnı isterdin? Seni taklit etmemi mi?

Can bir an aynadaki kendi görüntüsüne baktı. Sanki başka bir Can varmış ve bir camın arkasından kendisi ile konuşuyormuş gibi geldi ona. Uff., Her şey çok kaşıştı... Yoksa bu görüntü gerçekten bir başkası mıydı? Eğer öyleyse ne kadar da benziyordu Can'a. Değilse niye kendini taklit etmiyordu?

-Tabii beni taklit etmelisin. Sen bensen, ben ne yaparsam onu yapmalı, ne söylersem onu söylemelisin.

-Tabii beni taklit etmelisin. Sen bensen, ben ne yaparsam onu yapmalı, ne söylersem onu söylemelisin, diye Can'ı taklit etti, aynadaki görüntü.

Sesi tıpkı Can'ın sesi gibiydi, ama sanki Can'ın hareketlerini pek benzelememişti.

-Hah, şöyle.

-Hah, şöyle.

-Şimdi beni taklit mi ediyorsun?

-Şimdi beni taklit mi ediyorsun?

-Evet, ediyorsun.

-Evet, ediyorsun.

-Ben değil, sen ediyorsun.

-Ben değil, sen ediyorsun.

Can sıkılmıştı. Galiba istediği tam bu değildi. Yoksa bu muydu? Hay

aksi... Her şey o kadar karışık ki...

-Canım, hep beni taklit etmek zorunda değilsin.

-Canım, hep beni taklit etmek zorunda değilsin.

Eee ? Şimdi ne olacaktı? Can, aynadaki görüntüsünü sınamak için kollarını yukarı aşağı hızlı hızlı oynattı. Aynadaki Can benzeri şeyler yaptı. Can değişik hareketler denedi. Ayna onu taklit etti, ama bu defa pek başarılı olamadı.

-Ahha... İşte yapamadın, diye sevinçle bağırdı Can.

-Haklısın, diye yanıtladı ayna, ancak sen de olsan yapamazdın.

-Sahi, sen kimsin?

-Ben benim.

-Ben mi?

-Şey, pek sayılmaz. Yani... Nasıl anlatsam? Ben senin çelişkilerimin.

-Çelişkilerim mi?
-Bir konuda karar verirken ne yaparsın?
-Ne mi yaparım? Düşünürüm.
-Neyi düşünürsün?
-O konunun iyi ve kötü taraflarını.
-Hah, işte benim de durumum bunun gibi bir şey.

Can hala bir şey anlamamıştı. Aynadaki Can'a şöyle bir baktı, hiç de kendisi gibi telaşlı görünmüyordu. Oysa durumu pek parlak sayılmazdı.

-Sen bensen, niye benim gibi telaşlanmıyorsun?

-Niye telaşlanayım ki? İnsan hergün böyle bir sertiven yaşayamaz, tadını çıkarmak gerek.

-Tadını mı? Senin haberin yok galiba. Ben saat dolabının içi..

-Biliyorum, biliyorum. Saat dolabının içinde kilitli kaldım. Hepsini biliyorum.

-Eee? Korkmuyor musun?

-Korkmak mı? Korkmak bana yakışmaz.

-Niye? Korkmak bizi birçok tehlikenin korur. Birçok şeyden korkarız ve onları yapmayız. Böylece de sorun çıkmaz.

-Demek öyle düşünüyorsun. Bence tam tersi. Korku insanın yaşamını daraltır. Cesur olmak ve dolu dolu yaşamak gerekir. Tehlikelerden korkarak değil, zamanında önlem alarak yaşamalıyız.

Can aynadaki görüntüsü- ne hak verdiğini düşündü. Yine de kendi tezinden bu kadar çabuk vazgeçmek istemedi.

-Bence dedi, cesaret şart ama bazı şeylerden yine de korkmak gerek.

-Buna hiçbir sebep yok. İnsanlar yalnızca bilmedikleri, görmedikleri şeylerden korkarlar.

-Yani bilmemekten mi?

-Seni kutlanm. İşte tek korkulacak şeyi buldun.

Eh, yine de bir şeyi bilmişti Can. İçin için sevindi ama sevincini pek göstermek istemedi.

-Sevinmekte haklısın, haksız olduğun nokta onu gösterememendir.

-Nerden biliyorsun sevdiğimi?

-Ben senim ya, unuttun mu?

-Galiba haklısın. Ben de zaman zaman sevincimi gösteririm; ama bazen saklamayı da bilmeli.

-Duyulanı saklayanlar çevreleriyle ilişki kuramazlar. Daha da kötüsü kendi iç dünyalarıyla dış dünyaları çatışma içine girer.

-Nasıl yani?

-İçinden sevinen, dışından üzülen bir insan çelişkili bir kişilik sergiler. Kendisiyle uyum içinde olamaz.

-Seni anlıyorum sanırım.

-Henüz anlamıyorsun. Beni anladığın zaman kendinle uyum sağlamış olacaksın.

-Söyle misin bana, bu odadan nasıl çıkabilirim?

-Ben oda falan görmüyorum. Sen

kişiliğinin sınırlarında kapalı kalmışsın. Kendinle uzlaşıp ufkunu genişleteceğine, zamanının çoğunu tek yönlü bakış açılarının açtığı, davranış bozukluklarını tamir etmekle harcıyorsun. Öyle ki bu yüzden A derken B'ye, içeri derken dışarı gidiyorsun. Bu da tabii yaşamında büyük zaman kayıplarına yol açıyor. Kişiliğinin sınırlarını zorlamalısın. O zaman uyumlu ve özgür olabilirsin.

Konu Can'ın anlayabileceğinden uzak noktalara sürüklenmeye başlamıştı. Laflar o kadar büyüklerin konuştuğu cinstendi ki anlamakta çok ama çok zorlanıyordu.

-Kişiliğin sınırları ne demek?

-Herkesin yaşama, değerlere ve olaylara farklı bakış açısı vardır. Daha da ilginç ki kişinin bu açısı kendi içinde bile farklılıklar gösterir. Bu iç farklılık yok olduğunda, kişilik sınırları da ortadan kalkmış olur. Görmek ister misin?

Can tam olarak anlamamıştı olup biteni. Yine de meraklandı.

-Tabii. Nasıl göreceğim?

-Benimle yer değiştirerek.

Can aynaya doğru yürüdü. Nasıl olduğunu kendisi de pek anlayamadı, ancak aynadan içeri yürüdü, girdi. O içeri girerken aynadaki görüntüsü dışarı çıktı. Bu defa Can aynanın içinden dışarı bakmaktaydı. İçinde, düştüğü durumu ikinci bir defa düşünmek isteği belirdi. Hayret, olaylara hiç böyle

bakmamıştı.

-Gördün mü? dedi dışardaki Can, işte senin içindeki diğer Can!.

Daha önce karşı koyduğu, itiraz ettiği birçok olay yeniden geçti aklından.

Bu defa hiç birine karşı değildi. Daha önce taraftar olduğu birçok şeyi nasıl olup da kabul edebilmişti?

Dışarıdaki görüntüsü tatlı tatlı gülümsüyordu ona. "Babam inatçılık etme derken ne kadar haklıymış," diye düşündü.

Bir adımda aynadan çıktı. Aynı anda görüntüsü de içeri girdi. Odada hiçbir eşya, hiçbir canlı, hiçbir olay olmamasına karşın, Can aklının derinliklerindeki olaylar ve yaşamını aynanın içinden, aynadaki görüntüsünün gözü ile seyretmekten çok zevk aldığı hissetti. Üstelik, bu farklı bakış açısı ona o kadar da ters gelmiyordu artık.

Aynanın içindeki Can gülümseyerek göz kırptı.

-Yanılmıyorsam aramızda bir uyum başladı.

Demek uyum buydu. Hiç de fena değildi. Mutlu hissetti Can kendini. Gözlerinin önüne dedesi geldi. O da hep öyle keyifli keyifli bakmaz mıydı? Ya babası? Demek ikisi de kendi içlerinde uyumu sağlamışlardı ve zamanlarını böyle bir nedenden boşa harcamıyorlardı. Dede, baba,

zaman derken aklına hala saat dolabının içinde olduğu geldi.

-Nasıl çıkacağım buradan ben? diye sorusunu yineledi.

-Nereden, saat dolabından mı?

-Evet.

-Hımmm ... En önemli bölüm olan iş uyumu sağladığımıza göre iş guguk kuşunun ötmesine kaldı.

-Guguk kuşu mu?

-Evet... Sanırım bunun için beklemen gerekecek.

-Beklemek mi? Ne kadar zaman.

-Bilemem. Bazen dakikalar, bazen saatler, bazen de günlerce. Çok zor iş guguk kuşlarını öttürebilmek.

Can, dedesinin guguklu saatinin kuşunu hatırladı. Herkes gülmeye başlar da çıkıp ötmemiş miydi? Çok keyiflendi. Böyle bir şeyi bilebilmek de onun sırrıydı.

-Çok kolay, dedi, sana komik bir şey söyleyeyim mi?

-Komik bir şey mi?

-Evet... Bir guguk kuşu varmış ama bir türlü guguk diye ötmeyi bilmiyormuş, çünkü alfabesinde G harfi yokmuş.

Aynadaki Can bastı kahkahayı. Tabii Can da. Öyle güldüler, öyle güldüler ki seslerinin gürültüsünden. öten guguk kuşunun sesini duymadılar. ikisinin de gülmekten gözlerinden yaş geldi. Gülmeleri hafiflediğinde Can gözlerini sildi ve

-Çünkü alfabesinde G harfi yokmuş. dedi.

-Ne yokmuş, ne yokmuş?

-G harfi.

Can kendisine cevap veren sesin aynadaki görüntüye ait olmadığını hissetti.

Gözlerini kocaman kocaman açarak aynaya baktı. O da ne? Aynadaki görüntü artık yoktu. Ayna da düz bir cama dönüşmüştü.

Camın arkasında sallanmakta olan parlak sarı yuvarlağı bir yerden hatırlıyor gibiydi.

-G harfi mi?

Babasının sesi idi bu.

Arkasını döndü. Babası kendisine sesleniyordu.

-Can!.. Haydi oğlum, yağmur din-di... Yavaş yavaş gitsek iyi olur.

Heey... İşte geri dönmüştü. Dedesinin dükkanındaydı. Hem babası hem de dedesi oradaydılar. Sevinçten ne yapacağını şaşırırdı.

Fırladı koltuktan. gitti babasına

sarıldı.

-Hay Allah, uyumuş bu çocuk, dedi babası.

Dedesine yine parmaklarını Can'ın saçları arasında gezdirdi. Dedeye veda edip dükkandan çıktılar. Hava serinlemişti. Yağmurun etkisi yerlerdeki su birikintilerinden anlaşılıyordu. Kar'ın anlattığı masalı düşündü Can. Ne yazık.

YATAK ODASI SORUNU!

"Psikologa giden adam;" "Gece-leri uyuyamıyorum efendim demiş, sürekli yatağın altında biri var gibi geliyor. Yatağın altına girip orada uyumayı deniyorum. Bu defa da yatağın üstünde biri var gibi geliyor..."

Adamı dikkatle dinleyen psikolog "Bu sorununu çözeriz" demiş."

Bana haftada iki kere geleceksiniz. 6 aylık bir tedavi sonunda sizi iyileştireceğimi umuyorum."

Burası bir şehirdi ve yağmur damlacıkları arkadaş olabilecek çiçekler bulamamışlardı. Bir an üzüldü. Sonra uyumuş olduğunu hatırlayıp bir rüyadan bu kadar etkilenmemesi gerektiğini düşündü.

-Ellerini cebine sok, uşüme, dedi babası Can'a.

Babasının dediği gibi yaptı. Ellerini cebine soktu. Sağ eline yumuşak bir şeyin dokunduğunu farketti. Ne olabilirdi bu yumuşak şey? Tuttu dışarı çıkardı. O anda da kıpkırmızı oldu Can. Elleri titredi. Can'ın bu hali babasının gözünden kaçmadı. -Hayrola oğlum, dedi. Nereden buldun bu mevsimde gelincığı?

(Neyse, bitti..)

alimuraterkorkmaz@butundunya.com.tr

"Ne kadar ödeyeceğim?"
"Her vizite 100 TL, buna göre 6 ayda 4 bin 800 TL ödeyeceksiniz"
Adam çıkmış ve bir daha uğramamış...

Psikolog, birkaç ay sonra adama sokakta rastlamış:

"Ne oldu, hastalığınız?"

"5 TL'ye hallettim..."

"Nasıl oldu?"

"Sizden çıktıktan sonra, karşıdaki bara uğradım. Birami içerken barmene hastalığımı anlattım.

"Karyolanın bacaklarını kes" dedi... "Kestim; sorunum bitti."

YAŞAMDAN YANSIMALAR
Nuray Bartoschek

Yoksa sizin hâlâ bir tarlanız yok mu?

Güzel bir bahar günü dostlarla deniz kıyısında oturmuş sohbet ederken “Benim acilen eve gitmem gerekiyor” dedi arkadaşım. Sonra da gerekçesini söyledi “ Tarlamdaki domateslerimi sulamam gerekli.” Bir anda masada ki herkes heyecanlandı ve hepsi de benim anlamadığım bir dilde konuşmaya başladılar. Herkes tarlasına ne ektiğini, ne biçtiğini, kime ne ağacı armağan ettiğini, nasıl puan topladığını anlatıyor. >>

Ha, bir de balık ve akvaryum muhabbeti giriyor araya! Bir arkadaşım balıklarına yem vermek için saat kurup gece kalktığından söz ediyor. Meğer benim çevremdeki arkadaşlarımın hepsi çevreci, doğasever olmuşlar da haberim yokmuş! İşlerinin yoğunluğundan söz edenler bile söz konusu tarlalar, domatesler, biberler olunca başka her şeyi unutuyorlar sanki!

Evet, biliyorsunuz değil mi neden söz ettiğimi? Hani şu “feysbuk”taki sanal çiftliklerden, tarlalardan, akvaryumlardan söz ediyorum.

Gençlerin bilgisayar bağımlısı olmalarından endişe duyarken, bir anda anne-babalar, dayılar, amcalar, öğret-

gerçek hayatta tanımayıp, yalnızca “tarla” alışverişinden tanışan birkaç kişinin ilk kez dışarıda karşılaşmalarına tanık oldum. O ne içten sarılma, kucaklaşma! Gururla “Bu benim tarla arkadaşım!” diye yanındakilere tanıştırma. Belli ki bizim gençlik dönemle-

Hani şu “feysbuk”taki sanal çiftliklerden, tarlalardan, akvaryumlardan söz ediyorum.

menler, doktorlar, avukatlar, mühendisler heyecanla sanal tarlalarında ekip biçmeye başladılar bilgisayar ekranlarında. Hatta sanal paralarla, kredi kartları ile alışverişler yapmaya başladılar. Sonunda iş çıkırından çıktı. Kimi işyerleri çalışanlarının iş saatleri içerisinde “feysbuk”a girmesini engelledi. Tarlalarda birbirine armağanlar verirken tanışıp evlenen ya da ayrılanlar olduğunu dahi duydum. Birbirlerini

rimizdeki “iyi ve kötü günde yaşam boyu yanında olma” anlamına gelen “kankardeşlik” yerini tarla kardeşliğine bırakmış durumda!

Televizyonda, Kore’de internetten tanışıp evlenen, internet bağımlısı genç bir anne ve babanın, bilgisayar başında “sanal bebek” beslerken, kendi bebeklerini aç bırakıp, ölümüne neden olduklarını izleyince ürperdim.

Nereye gitsem bir tarla-çiftlik-ak-

varyum sohbetine tanık oluyorum.

Bir tanışım bu konuda sohbet ederken “Sorma” dedi sitem dolu bir sesle “Ablamın ilköğretime giden çocuğunu okul dışındaki zamanının neredeyse tümünü bilgisayardaki tarlasının başında geçirdiği için uyarmanı düşünürken, ablamın da sanal bir tarlası olduğunu öğrendim.”

Her gün ısrarla uygulamaya benim de katılmam için davetler alıyorum arkadaşlarımdan..

“Denesen, sen de bırakamazsın!” diyorlar.

Onlar ne denli ısrarlıysa, ben de

o denli kararlıyım. Bana “sanal tarladan” söz edenlere hafta sonunda toprakla, çiçeklerle uğraşmaktan su toplamış ellerimi gösteriyorum. Onlar ekranları başında kaybolurken ben balkonumda rengârenk açmış çiçeklerimle “Hoş geldin” diyorum bahara! Benim de çiçek dostluklarım var elbette! Ama bizim aramızda ne sanal, ne gerçek para, ticaret söz konusu değil. Üst kattaki komşum Arzu hanıma, kırmızı açmış “emel hanım” çiçeğimden veriyorum, o da bana yeni açmış “kedi tırnağı” çiçeğinden vereceğini söylüyor. Mavi yaseminlerim de açar yakında. Nasıl mutlu oluyorum onları görünce.

Bizim sanal akvaryumumuz yok ama “mırıl mırıl yanımıza sokulan kedilerimiz “Panda” ve “Sinba” var. Onlar için gece yarısı saat kurup kalkmıyorum. Ama çiçeklerimiz, kedilerimizle “gerçek” bir mutluluğumuz var ve gerçek bir bahara “Merhaba “ diyoruz hep birlikte. •

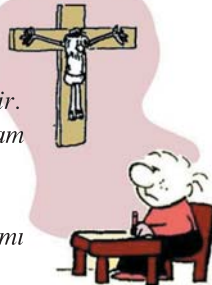
nuraybartoschek@butundunya.com.tr

MATEMATİK

Batı ülkelerinden birinde, matematikten sürekli zayıf notlar alan çocuğu ailesi, bir yararı olur düşüncesiyle disipliniyle ünlü Katolik okuluna gönderir.

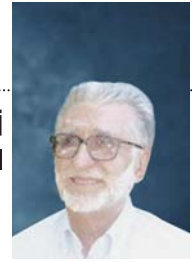
Çocuğun durumu düzelir ve tüm yıl boyunca hep tam not alır. Nedenini çok merak edip yıl sonunda çocuğa sorarlar. “Ne değişti?” Çocuk cevap verir:

“Okulun ilk gününde artı işaretine çivilenmiş adamı görünce durumun ciddiyetini anladım.”

MEMLEKET ÖZLEMİ

İlyas Halil

A BAÇ ve PAMUK PRENSES

Cenevre soğuk. Kutup Jura dağlarından rüzgâr olmuş esiyor. Le-man göl değildi ne de su. Ha donacak. Neredeyse dondu. O sabah buzlar kanat germiş, leylek leylek uçuyordu. Jules Crosnier sokağında bir helecan. Beyaz öcüler. Pencere aralığından. Bucaksız uçsuz bir kış. Dolmuş odalara. Aralık Ocak çakılı kalmış. Kar toprakta. Erimiyordu.

Güneş ocakta yanmamış kara odun. Nisan çiçek nedir unutmuş, Mayıs dallarda yeşil yaprak görmeden gelmem diyordu.

Sarı çizgi. Yazdan anı diyecek kimi. Mum. Karanlığa değe aydınlatmayacaktı anlaşılın. Bir ayak eksikti. Bir göz kör. Saçlar dökülmüş. Cenevre kör topal keldi o gün..

Göğüs arası, elma çiçeği ak değil

O buzlar kanat germiş leylek leylek uçuyordu

artık. Ne de etek içi gün, ne ten sıcak. Göğüs akı yitmiş, etekler ıssız kalmış. Bu günde ne kanat bulur uçağa bahar ne ayak yürümeğe. Mart sonrası esen rüzgarda. Deli yaşın deli kanın. Gençlik ateşi yoktu.

Crosnier sokağında iki torun. Ebel ve Erik heyecanlı. Oturma oda duvarında. Deniz coşmuş. Dalgalar tavana vurur. Nuri'nin gülen balmıkları mavi. Akdeniz güneşi altında. Çatana bahardan bahara yelken açmış gidiyordu.

Bu gemi neden bizim duvarda dedi Erik. Neden tekne çiçekten.

Yelken yasemin dolu. Binebilir miyim?

Düş kurmasını öğrendiğin gün dedi annesi dilediğin yerdesin. Sevdiğini bilince. Herşey yüreğine yakın.

Başı geyik, gövdesi yeşil borazan çatana. Bir rüyadan, düşler ülkesine. Mississippi nehir gemisi, duvarda pupa yelken gidiyordu. Çark nehirden su, geri çiçek itiyordu.

Ortada yuvarlak bir pencere. Camından dışarı bakan üç kedi.

Bu kediler? dedi Erik.

Okula gidiyorlar dedi Ebel. Ablası Erik'te Akdeniz kara gözler aydın.

Çatana bayram çalgıcıları dolu. Neşeli bağrıtılar. Vur patlasın çal oynasın bir hava. Ak martılar havada. Yolcuların birinin elinde trombon, biri çenesini kemana dayamış. Bir kadına dalmış. Birinde borazan. Biri flüt üfürür. Beyaz kutup öcülerin içinde Nuri bahar gelip yaz gidiyordu. Monika'nın duvarının ortasında o akşam.

Alt kamaralar dolu. İlkinde yaşlı dede keloğlana bir özlem anlatır. Yan

kamarada, karabıyık külhan. Gözünü ayıramadığı başı bağlı dilber karşısında. Kamarada baş örtüsüne gerek. Neden çorap neden ayağında. Hava sıcak. Soyun güzelim soyunsana vakit varken. Sen ben gençken. Son kamarada bir sarışın. Dalmış bir uzağa. Varacağını sanıyor. Duvara asılı çatana ile.

Erik annesine seslendi.

Pamuk Prenses'in ülkesine gidebilir miyim, dedi.

Nedenini söyler lütfen dersin gidebilirsin dedi annesi.

**Aklınla çözezsün
kılıçla hiç yapamazsın.**

Pamuk Prenses'i görmek istiyorum dedi Erik. Grapa'nın son okuduğu sayfada Prenses yedi cücelerin kulübesindeydi. Üvey anne varmadan Pamuk Prenses'i bulmak istiyorum.

Ama yemek zamanından önce dönmek gerek. Geç kalma.

Kalmam. Kılıcımı götürebilir miyim?

Hayır, aklınla çözezsün kılıçla hiç yapamazsın.

Erik çatanaya bindi. İki eli küreklerde. Biri kemandı. Biri çiçek buketi küreklerin. Çatana ilerlemeğe başladı.

Duman yerine bacadan çiçek saçıyordu.

Ebel, çok hızlı gitme Erik dedi.

Duvarı geçersen sokağa düşersin. Ke-man kürekten nağmeler buket kürekten kokular. Abaç ülkesine gidiyordu.

İşte vardım kulübeye dedi Erik. Üvey anne kraliçeyi gördüm. Geliyor.

Erik dedi annesi. Ana kraliçeye ne diyeceksin?

Madam bonjour diyeceğim. Adım Erik. Her gün sizin öykünüzü dinlerim uyumadan. Lütfen Pamuk prensesi

hoş görün. Kimse sizin kadar güzel değil. Olamaz da. Nasıl bu gerçeği kimse daha önce söylemedi. Siz annesiniz. Anneler hep güzeldir. Eğer Pamuk Prenses'i unutursanız size bütün oyuncaklarımı veririm. Madam çabuk yürümenizi rica ederim. Anneme söz verdim yemek zamanından önce Jules Crosnier sokağında evde olmam gerek.

ilyashalil@butundunya.com.tr

BİZ BOŞANIYORUZ OĞLUM!

Derleyen: NİHAN EROL

California'da yaşayan yaşlı adam, New York'da yaşayan oğluna telefon etti ve ona, "Seni üzmem istemedim oğlum ama annenle, 35 yıllık evliliğimizi bitirmeye karar verdik. Bunu sana bildirmek, görevimizdi." dedi.

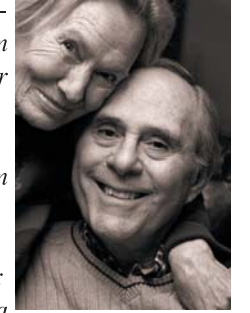
Oğlu öfkelenerek, tüm gücüyle bağırdı:

"Siz ne yaptığınızın ayırında mısınız, baba? Annem ve sen birbirinizden boşaniyor musunuz yani?" Yaşlı baba: "Evet, doğrudur oğlum" dedi. "Bunu size de bildirelim istedik." Oğlunun konuşmasını beklemeden: "Senden bir isteğimiz var" dedi. "Bu kararımızı ablana sen bildir, lütfen..."

Anne babanın haftalardır çalmayan telefonu, yarım saat sonra durmaksızın çalmaya başladı. Telefonun öteki ucundan, Tokyo'da yöneticilik yapmakta olan kızlarının çığlık çığlığa sesi yayıldı odaya: "Siz ne hakla boşanmaya karar verebilirsiniz? Yarın kardeşim ve ben hemen oraya geliyoruz" dedi. "Biz gelene kadar sakın bir saçmalık yapmayın. Boşanmak, moşanmak yok... O kadar..." Kızı fazla birşey söylemeden telefonu kapattı. Yaşlı adam, bir eliyle telefonu tutuyor, öteki eliyle 35 yıllık karısının saçlarını okşuyordu.

Bir süre karşılıklı bakıştıktan sonra adam elindeki telefonu bırakıp sevgiyle karısına sarıldı: "Operasyon başarıyla tamamlanmıştır karıcığım" dedi. "Yarın ikisi de geliyorlar..." Karısı daha sıkı sarıldı kocasına. Adam bir süre durdu, gözlerinde oluşan yaşları sildi:

"Biliyor musun, tam birbuçuk yıl olmuştu onları görmeyeli" dedi. "Öyle çok özlemiştim ki ikisini de..."

ANNE VE BABALARDAN NİNE VE DEDELERDEN

Gönderi adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,

Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Cansın Uyanık, *Düzce*

Rüzgar Atik, *İstanbul*

Duru Dağlı, *Düzce*

Aylin Göral, *Antalya*

Berk Erdem Özgün, *Nevşehir*

Ceren Gökçen Fadilloğlu,
Muğla

Damla Demir, *İzmir*

Derya Bıyıklı, *Antalya*

Devran Fidan, *Belçika*

Elif Dilan Nadir, *Ankara*

Zana Selen Kaya, *Ağrı*

Gülşen Türker, *Ankara*

Hümeyra Hacı Müftüoğlu,
Uşak

Feride Günlük, *Aydın*

Selin Akgümüş, *Artvin*

Mustafa Kemal Başarır,
Tekirdağ

Gizem Duru Erkan, *İzmir*

Yağmur Tokar, *Uşak*

Emre Yatağan, *Denizli*

Eylül Osmancıkoğlu,
Kırklareli

Eray Ogün Özdemir, *Düzce*

KARELER VE RAKAMLAR

Cahit Batum

- Sıfırdan, dokuzaya kadar olan rakamları kullanarak aşağıdaki işlemleri çözüünüz.
- Her farklı şekil bir rakamı göstermektedir.
- 0-9 arasındaki rakamlar her iki grupta farklı şekillerle simgelenmektedir.

1

$$\begin{array}{c} \begin{array}{ccc} \text{Blue triangle} & \text{Yellow diamond} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow diamond} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow diamond} & \text{Blue triangle} \end{array} - \begin{array}{ccc} \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue diamond} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue diamond} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue diamond} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \end{array} \\ \hline \begin{array}{ccc} \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \end{array} - \begin{array}{ccc} \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \end{array} \\ \hline \begin{array}{ccc} \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \end{array} - \begin{array}{ccc} \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \\ \text{Blue triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Blue triangle} \end{array} \end{array}$$

2

$$\begin{array}{c} \begin{array}{ccc} \text{Red diamond} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red diamond} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red diamond} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \end{array} + \begin{array}{ccc} \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red diamond} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red diamond} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red diamond} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \end{array} \\ \hline \begin{array}{ccc} \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \end{array} - \begin{array}{ccc} \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \end{array} \\ \hline \begin{array}{ccc} \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \end{array} + \begin{array}{ccc} \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \\ \text{Red triangle} & \text{Yellow triangle} & \text{Red triangle} \end{array} \end{array}$$

Çözümler 149. sayfadadır.

MANTIK BİLMECESİ

Prof. Dr. Yüksel Bozer

2010 yılında beş antrenörün çalıştırdığı beş futbol takımı puanlamada üst sıralarda yer alıyordu.

Aşağıdaki ipuçlarından hangi antrenörün hangi takımı çalıştırdığını, takımın kaç maçı yaptığını ve kaç puan topladığını bulunuz.

İPUÇLARI:

- 1- Coşkun Spor'dan fazla maçı yapan ve 1 puan az toplayan Fatih'in antrenörlüğünü yaptığı takım 14 maçı fazla toplamıştı.
- 2- Poyraz Spor Kerim'in antrenör-

lüğü yaptığı takımdan fazla maçı yapmıştı. Fakat, O'nun takımı maçı sayısı 13 olan takımdan az puan toplamıştı.

- 3- Bülent'in antrenörlüğünü yaptığı takımın maçı sayısı ve puanı çift sayıydı. Aksine Yılmaz Spor'un maçı sayısı ve puanı tek sayıydı.
- 4- Ercan'ın antrenörlüğünü yaptığı takım Gençler Spor'dan 1 puan fazla toplamıştı. Halbuki Yılmaz'ın antrenörlüğünü yaptığı takım Yılmaz Spor'dan 1 maçı az yapmıştı ancak, fazla puan toplamıştı.

	Gençler Spor	Poyraz Spor	Yılmaz Spor	Güçlü Spor	Coşkun Spor	MAÇ SAYISI					PUAN								
						9	13	14	15	16	9	10	12	13	14				
Fatih																			
Bülent																			
Ercan																			
Yılmaz																			
Kerim																			
9																			
10																			
12																			
13																			
14																			
9																			
13																			
14																			
15																			
16																			

Antrenör	Takım	Maçı Sayısı	Aldığı Puan

yuksebozer@butundunya.com.tr

Çözümler 149. sayfadadır.

SATRAÇ

Mustafa Yıldız

ÜNLÜ SATRAÇ USTALARI: 9

Taçsız Kral: Akiba RUBİNSTEİN

Akiba Rubinstein

Dünya şampiyonu olamadı, ancak kuvvet ve kabiliyet bakımından bu tahtı hak ediyor. Rubinstein 12.10.1882'de Stavitski-Lodzko, Polonya'da doğdu. Reti, Rubinstein'ın parlak satraç kimliğini şöyle tanımlamıştır: "Rubinstein savaşıdır; sorunu çözmek, zorlukları aşmak için inzivaya çekilerek derinlemesine düşünür. O satraç ustaları arasında şanlı ressamdır."

Rubinstein-Em. Lasker, St. Petersburg, 1909

1.d4 d5 2.Af3 Af6 3.c4 e6 4.Fg5 c5 5.cxd5 exd5 6.Ac3 cxd4 7.Axd4 Ac6 hatalı. 7...Fe7 8.e3 O-O oynaması gerekirdi. Siyahın pozisyonunda zayıflık yok. 8.e3 Fe7 9.Fb5 Fd7 Piyon fedasıyla siyah daha serbest oyuna ulaşıyor ve hemen kendi kuvvetlerini geliştirebiliyor. 10.Fxf6 Fxf6 11.Axd5 Fxd4 12.exd4 Vg5 13.Fxc6 Fxc6 14.Ae3 O-O-O 15.O-O Khe8 Görünürde siyah, çıkan zorlukları aştı 16.Kc1! Kxe3? 16...Şb8 oynaması gerekirdi, ancak 17.Kc5 Vf6 18.d5 Kxe3 19.Vc1 Ke4 20.dxc6 bxc6! 21.Vc3 beyaza üstünlük sağladı. 17.Kxc6+ bxc6 18.Vc1! (D) 18...Kxd4 19.fxe3! Kd7 20.Vxc6+ Şd8 21.Kf4! f5 22.Vc5 Ve7 23.Vxe7+ Şxe7 24.Kxf5 Kd1+ 25.Şf2 Kd2+ 26.Şf3 Kxb2 27.Ka5 Kb7 28.Ka6 Şf8 29.e4 Kc7 30.h4 Şf7 31.g4 Şf8 32.Şf4 Şe7 33.h5 h6 g6 karesini zayıflatıyor. 34.Şf5 Şf7 35.e5 Kb7 36.Kd6 Şe7 37.Ka6 Şf7 38.Kd6 Şf8 39.Kc6 Şf7 40.a3 Siyah terk etti.

Rubinstein, 14.03.1961'de Antwerpen'de ölmüştür.

UNUTULMAYAN RUBİNSTEİN KONUMLARI

BD NISAN 2010

Rubinstein-Marshall, 1908

34.Ag5+ Şg7 35.Kxf6 Şxf6 36.Vf4+ Şe7 37. Vf7+ Şd8 38.Ae6+ 1-0

Rotlewi-Rubinstein, 1907

22...Kxc3 23. gxh4 Kd2 24. Kxd2 Fxe4+ 25. Vg2 Kh3 0-1

Rubinstein-Hromadka, 1923

24. Kxf7 Vd6 25. Vb6! Kd7 26. Fe5 Kxf7 27.Fxd6 Kxf2 + 28.Vxf2 Axf2 29.Fc5 1-0

Rubinstein-Breyer, 1912

34.Kxe5 Vxe5 35.Ff7+ Şe7 36. Fh5+ Şe6 37.Fg4+ 1-0

PROBLEM - Mustafa Olgun Ekşi

2#

mustafayildiz@butundunya.com.tr

OYUN SONU - Rubinstein-Leonhardt, 1908

Beyaz Kazanır

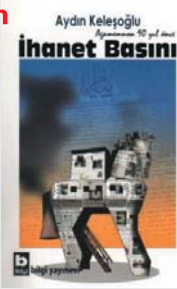
Çözümler 149. sayfadadır.

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLARDAN

Agamemnon 90 Yıl Önce İhanet Basını

Aydın Keleşoğlu
Bilgi Yayınevi

Troya'yı yok eden Antik Yunan kralı Agamemnon'un adını taşıyan gemide Osmanlı "Esaret Antlaşması"nı imzaladı. Bu gelişme karşısında susmayan biri vardı. Mustafa Kemal. 90 yıl önce İstanbul'daki "fonlanan" kimi basın organları Vakit, Zaman, Sabah... işgali ve yokoluşu yalanlarla bezeyerek halka yutturmaya çalışırken "Telefon konuşmasını haber yaparak" gündem değiştirmeye girişildi. Paşaların, aydınların tutuklanması, sürgüne gönderilmesi karşısında usulsüz yargılanmaya dönemin Adalet Bakanı Cemil Molla "Bunu bana sormayın" yanıtını veriyor. , Bankaların ele geçirilmesi, "Türk" kelimesini istemeyen Eğitim Bakanı... Bütün bunlar 90 yıl önce yaşananlar. Kitapta yer alan Mustafa Kemal'in sözleri de anlamlı:Dünyada hayat

için insanca yaşamak için bağımsızlık şarttır. Bağımsız olmak için bir kuvvete sahip olmak gerekir. Kuvvet ordudur. Ordunun kaynağı özgürlük isteyen milletin ordunun gereğine olan inancıdır. Yabancılar milletimizi bağımsızlıktan yoksun etmek için önce bu inancı koparmanın çarelerine başvurdular. Mondros Mütarekesi ile silahlarımızı, cephanelerimizi, bütün savunma araçlarımızı elimizden almaya çalıştılar. Sonra kumandanlarımıza ve subaylarımıza saldırmaya başladılar. Askerlik onurunu yok etmeye çalıştılar. Ordumuzu lağvederek milleti bağımsızlığını korumak için muhtaç olduğu dayanaktan mahrum etmeye çalıştılar. Bir taraftan da savunmasız ordusuz bıraktıklarını zannettikleri milletimizin onuruna her türlü hak ve hukukuna saldırmak milleti alçaltarak "boyun eğemeye alıştırtma" planını uyguladılar ve uyguluyorlar(...)

Süpermen Türk Olsaydı Pelerinini Annesi Bağlardı

Ahmet Şerif İzgören

Elma Yayınevi

Sevgi kültürümüz iyidir ama zamanla iş sevmekle aşırı korumayı karıştırmaya gelmiş. Dikkat edin yabancı çocuklara, otelde beş altı yaşındaki Alman çocuk alır yemeği hapur hapur üstüne döke döke yer. Bizim on yaşındaki Türk çocuğun yemeğini babası alır, anası yedirir, teyzesi de ağzını siler. Çocuk otuzbeş yaşına gelir hala ana, baba, teyze çocuğun peşinde yemek yedireceğiz diye koşuturlar. Bu nasıl korumacılık, kollamacılıktır. Kendi hayatını yaşayamayan insanlar çocuklarının hayatlarını yaşar. Süpermen Türk olsaydı pelerinini kesin anası bağlardı. Bir de uçarken arkasından bağırır: "Varınca çaldır oğlum, bırak uçsun artık!"... Mustafa'nın tayini kütüphaneci olarak çıkar. Bizimki kütüphanede heyecanla okurları bekler bir gün olur beş gün olur gelen giden yok! Etraftakilere konuşur herkese anlatır: "Bakın kütüphane bomboş oluyor, gelin kitap okuyun." Gelen giden olmaz amirlerine durumu bildirir: "Kardeşim otur oturduğun yerde maaşımı düzenli alıyon mu, almıyon mu?" "Alıyorum" "Eee, o zaman ne karıştıyon ortalığı gelen giden olsa maaşın mı artacak? Başına daha fazla bela alacan, o kütüphaneye yıllardır kimse gelmez zaten!...(..)

Tıbbın Gizemli Tarihi

Prof. Dr. Zeki Tez
Hayy Kitap

Son üç yıl içinde ondan fazla yapıtı yayınlanan Prof. Dr. Zeki Tez bu kez eski çağdan günümüze tıbbın kattetiği yolu anlatıyor. İlkel tıp ve hekimliğin simgesi yilandan başlayarak Mezopotomya, Mısır, Hint, Çin, Yunan, Roma, İslam, Selçuklu, Osmanlı, orta ve yeni çağda Avrupa tıbbını büyük bir emekle topladığı görsel malzemeler eşliğinde anlatıyor. Uzmanlaşmanın oluşturduğu tıp dallarını da tek tek geçmiş ile aktaran Tez kitabında ayrıca Hipokrat andı ve hekimlik yeminleri, hemşirelik, diş hekimliği, veterinerlik, hastane ve sağlık kuruluşlarının tarihini bir öykü tadında okura aktarıyor. Ortaçağ'ın berber cerrahları, iki yüz yıl öncenin 'idrar tadarak' teşhis koyan hekimleri, akıl hastalarını ölüme terk eden Avrupa, psikiyatrinin temelini atan Doğu... Narkozu keşfeden Müslüman hekimler... Bilim tarihi konusundaki araştırmaları ile tanınan Prof. Dr. Zeki Tez bu kez buluşlarla hayatımızı kökten değiştiren tıbbın tarihine ışık tutuyor.

**BİR FOTOĞRAF
BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR**
Gönderi: Timur Çakal (Karadeniz-Ereğli)

Bütün Dünya'ya Bugün Abone Olun Derginiz Yarın Kapınıza Gelsin

Abonet ile üyelik çok kolay

Tıklayın
abonet@abonet.net

veya arayın
0212 314 0 888

abonet

www.abonet.net

ANADOLU

Bekir Üstün, 1979 yılında Niğde' de dünyaya geldi. Annesiyle çıktığı bir gezintide doğanın güzelliği karşısında tepkisiz kalınamayacağını anladı küçük yaşlarda... İlkokulda ev ödevi olarak yaptığı resme öğretmenini inandıramadığı için kopyacılıkla suçlanıp yediği tokatla başlayan resim serüveni hocası Sabahattin Camcioğlu'yla buluştu onu... Camcioğlu'ndan desen, kompozisyon eğitimi aldı. A Hamdi Tanpınar'ın "Kolaydan kaçan hakiki sanatkar bilir ki, hayat ve hadisetin idraki ancak insan ruhu üzerinde düşünenlere ve onu anlamaya ve tespit etmeye çalışanlara nasip olabilir" sözünü kendine ilke edinen ressam düşündeki doğayı görme çabasıyla duyguları, özelemleri ve doğal güzellikleri tuval üzerinde renklere dönüştürmeye çalıştı. Figür ve portre çalışmalarıyla da dikkat çeken Ressam Bekir Üstün, İstanbul' daki atölyesinde resim yaparak yaşamını devam ettirmektedir.